

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

MAGISTERSKÁ TEORETICKÁ PRÁCE
FOTOGRAF A FOTOGRAFIE VE FILMU

MATĚJ HARD

Praha, 2015

Matěj Hard

Magisterská teoretická práce

Obor: Tvůrčí fotografie

Téma: Fotograf a fotografie ve filmu

(Subject: Photographer and photography in motion picture)

Vedoucí práce: Ing. Petr Jančárek

Oponent: Mgr. Josef Moucha

Matěj Hard

Slezská univerzita v Opavě

Filozoficko - přírodovědecká fakulta

Institut tvůrčí fotografie

Praha, 2015

ABSTRAKT

Magisterská diplomová teoretická práce představuje formou subjektivních, autorských recenzí výběr třiceti tří hraných filmů, dotýkajících se fotografie. Práce je rozdělena do dvou hlavních kapitol. Fotograf jako hlavní hrdina hraných filmů a téma fotografie jako důležitá součást příběhu nebo postava fotografa jako zásadní vedlejší postava. Obě tyto hlavní části jsou pak rozděleny do kapitol o filmech ze světa a o filmech z České republiky (potažmo ze Slovenska).

Klíčová slova: fotografie, film, fotograf, kinematografie

ABSTRACT

This diploma theoretical work presents a selection of subjective reviews of thirty-three feature films, touching photography. The work consists of two main parts. Photographer as the main hero of the movies and theme picture as an important part of the story or figure of the photographer as a major supporting character. The two main parts are then divided into chapters from the world movies as well as films from Czech Republic (or the Slovakia).

Key words: photography, motion picture, photographer, cinematography

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Matěj HARD**
Osobní číslo: **F120998**
Studijní program: **N8204 Filmové, televizní a fotografické umění a nová média**
Studijní obory: **Tvůrčí fotografie**
Tvůrčí fotografie
Název tématu: **T: FOTOGRAF A FOTOGRAFIE VE FILMU**
Téma anglicky: **T: PHOTOGRAPHER AND PHOTOGRAPHY IN MOTION**
PICTURE
Zadávací ústav: **Institut tvůrčí fotografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Diplomová teoretická práce představuje výběr formou subjektivních, autorských recenzí výběr třiceti dvou hraných filmů, dotýkající se fotografie. Práce je rozdělena do dvou hlavních kapitol. Fotograf jako hlavní hrdina hraných filmů a téma fotografie jako důležitá součást příběhu nebo postava fotografa jako zásadní vedlejší postava. Obě tyto hlavní části jsou pak rozděleny kapitol o filmech ze světa a o filmech z České republiky (potažmo ze Slovenska).

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1001 filmů, které musíte vidět než umřete (Steven Jay Sneider)

Dějiny filmu (David Bordwell)

Dějiny filmu: Přehled světové kinematografie (David Bordwell, Kristin Thompson)

Dějiny filmu (Jerzy Plazewski)

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Petr JANČÁREK

Ústav fyziky

Datum zadání diplomové práce:

28. července 2013

Termín odevzdání diplomové práce:

4. května 2015

Prof. PhDr. Vladimír BIRGUS
vedoucí ústavu

V Opavě 11. ledna 2015

Tuto magisterskou teoretickou práci jsem vypracoval samostatně a použil jsem pouze citovanou literaturu a zdroje.

Souhlasím, aby tato práce byla zveřejněna zařazením do knihovny FPF SU v Opavě, Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky ITF.

.....

Velké díky směřuji panu Ing. Petru Jančárkovi za cenné rady, připomínky a podněty při psaní mé diplomové magisterské práce.

OBSAH

Úvod	5
Fotograf jako hlavní hrdina filmu	7
* REAR WINDOW (Okno do dvora, 1954)	8
* FUNNY FACE (Usměvavá tvář, 1957)	10
* BLOW-UP (Zvětšenina, 1966)	12
* UNDER FIRE (Pod palbou, 1983)	15
* SALVADOR (1986)	17
* PROOF (Důkaz, 1991)	19
* THE PUBLIC EYE (Bdělé oko veřejnosti, 1992)	21
* THE BRIDGES OF MADISON COUNTY (Madisonské mosty, 1995)	23
* PECKER (1998)	25
* CIDADE DE DEUS (Město bohů, 2002)	27
* SPIDER-MAN (2002)	30
* CLOSER (Na dotek, 2004)	32
* FUR: AN IMAGINARY PORTRAIT OF DIANA ARBUS (Diane Arbus: Příběh jedné obsese, 2006)	34
* DELIRIOUS (Opilí slávou, 2006)	36
* MIDNIGHT MEAT TRAIN (Půlnoční vlak, 2008)	39
* MARIA LARSSONS EVIGA ÖGONBLIC (Věčné okamžiky Marie Larssonové, 2008)	41
* SHUTTER (Clona, 2008)	43
* BANG BANG CLUB (2010)	45
Fotografie nebo postava fotografa ve vedlejší roli jako důležitá součást příběhu	47
* HIGH ART (Vrcholné umění, 1998)	48
* MEMENTO (2000)	50
* LE FABULEUX DESTIN D'AMÉLIE POULAIN (Amélie z Monmartru, 2001)	55
* ROAD TO PERDITION (2002)	54
* ONE HOUR PHOTO (Expres foto, 2002)	56
Fotograf jako hlavní hrdina v československém filmu	58
* SLNKO V SIETI (1962)	59
* TAKŽE AHOJ (1970)	61
* SMRT MOUCHY (1976)	63
* DEN PRO MOU LÁSKU (1976)	65
* DOBRÉ SVĚTLO (1985)	67
* VÁLKA BAREV (1995)	69
* FOTOGRAF (2015)	71
Fotografie nebo postava fotografa ve vedlejší roli jako důležitá součást příběhu v československém filmu	74
* HOREM PÁDEM (2004)	75
* POST COITUM (2004)	77
* BOLERO (2004)	80
Závěr	83
Seznam použité literatury	86
Zdroje z webových stránek	87
Jmenný resjtrík	88

ÚVOD

“Hlavním hrdinou filmu je fotograf...” Když jsem jako malý kluk někde četl nebo někoho slyšel vyslovit tuto větu, okamžitě jsem zpozorněl. Profese fotografa mě totiž již od útlého dětství fascinovala a ještě teď si zcela živě vzpomínám, jak jsem si u babičky, asi tak v šesti letech, na fotografa hrál. Povolání fotografa pro mě v té době představovalo něco magického, něco dobrodružného. Fotograf mi připadal jako hrdina, který má místo pistole nabitou náboji fotoaparát se založeným negativem. A myslím, že mnoho lidí vnímá toto povolání dost podobně. Tím si alespoň vysvětluji tu enormní koncentraci postav fotografů v mnohých filmech zahraniční i domácí provenience.

Postupem času se samozřejmě moje vzory a hrdinové měnily, ale v pubertě jsem se začal opět ubírat k umění. Zcela jsem propadl filmům a stal se ze mě velký filmový fanoušek. V té době jsem také psal mnoho povídek, spolupracoval s časopisy pro mladé a velkým snem pro mě bylo studium scenáristiky na FAMU. A tehdy jsem dostal od rodičů také svůj první digitální fotoaparát, a aniž bych to tušil, tak jsem začal znovu směřovat k mému dětskému snu stát se fotografem. I když to byla, a vlastně stále je, cesta velmi nelehká.

Je už tedy zcela jasné, že jsem si vybral jako téma mé závěrečné diplomové práce propojení dvou oborů, dvou uměleckých disciplín, které mi jsou od dětství velmi blízké. Fotografie jako má životní náplň a filmy jako celoživotní hobby. Ještě než jsem se do této práce vůbec pustil, tak mi bylo známo několik snímků, kde hraje fotograf nebo fotografie důležitou roli. Také z toho důvodu mě toto téma logicky napadlo, zároveň se jednalo o filmy, které mě velmi zaujaly. Namátkou například skvěle vygradovaný a pozpátku běžící Memento, velmi milý a umělecky skvěle vypiplaný francouzský snímek Amélie z Monmartru nebo jeden z filmů, který řadím na mé pomyslné stupnici těch zcela nejlepších na jednu z nejvyšších pozic - Město Bohů. Přestože jsem velký ctitel kvalitních filmů, tak jsem nikdy nevyhledával ty, kde by byl hlavní postavou fotograf, nebo by se okolo focení točily. Naopak vyhledávám jiné žánry či témata a film samotný je pro mou vlastní fotografickou tvorbu jednou z hlavních inspirací. Jsem skutečně velký fanoušek současných amerických filmů, zejména snímků, pod kterými jsou podepsáni (pro mě vůbec ti nejlepší) režiséři Quentin Tarantino (Reservoir Dogs, Jackie Brown, Pulp Fiction...), Tim Burton (Střihoruký Edward, Batman, Ospalá díra...), Jim Jarmusch (Mimo zákon, Ghost Dog – Cesta Samuraje, Dead man...), Kevin Smith (Clerks, Chasing Amy, Dogma...), Terry Gilliam (Monthly Python a Svatý grál, 12 Opic, Strach a hnus v Las Vegas), Wez Andersona (Fantastický pan Lišák, Až vyjde měsíc, Grandhotel Budapešť) nebo Robert Rodriguez (Desperado, Sin City, Machete...). Většina filmů od zmíněných autorů jsou pro mě doslova kultovní, výjimkou jsou některé z jejich čistě mainstreamových komerčních počinů (zde narážím především na filmy Rodrigueze a Smitha). Kromě nich sleduji filmy napříč všemi žánry a místy jejich vzniku. Od dětství naprosto zbožňuji také George Lucase, především jeho sextologii Star Wars nebo Roberta Zemeckise s jeho triologií Návrat do budoucnosti a obecně chovám velkou náklonnost k tomuto, dnes až pop kulturnímu druhu kinematografických děl. Velmi mě však oslovují i filmy starší datace jako Scorseseho Taxi Driver, Scarface režiséra Briana de Palmy a scénáristy Olivera Stonea, Kmotr Francise Forda Coppoly nebo bravurní horory a dramata Alfreda Hitchcocka.

Kapitolou samou za sebe je pro mě všestranně talentovaný (režisérsky, scénářisticky i herecky) Woody Allen, u kterého bych vyzdvihнул Všechno, co jste kdy chtěli vědět o sexu (ale báli jste se zeptat), Annie Hallová a z novějších Darebáči či Match Point nebo Jasmíniny slzy. Za důležité považuji zmínit také filmařsky dokonale provedený snímek Vykoupení z věznice Shawshank od precizního režiséra Franka Darabonta, který na většině domácích i světových filmových databázích (namátkou IMDb a ČSFD) obsadil první místo za vůbec nejlepší film. Ten také u mě, na mé pomyslné stupnici, patří k těm nejlepším. Vyjmenovávat enormní množství filmů, které mě oslovily nebo zaujaly (ať už ty z evropské filmotéky či mnou tolik milované japonské a asijské filmy) by zabralo celou samostatnou diplomovou práci. Neodpustil bych si ale, kdybych nejmenoval české filmy, a tím jim i do jisté míry zapomněl vzdát hold. Zejména si nejvíce považují režiséry Jiřího Menzela (jmenovitě za filmy do roku 1990 Na samotě u lesa a Vesničko má středisková), Jiřího Papouška (trilogie o rodině Homolkových a také za skvělé scénáře k Formanovým filmům) a v neposlední řadě Miloše Formana, jehož film před rokem 1968 považuji za vůbec nejlepší v Čechách (Černý Petr, Lásky jedné plavovlásky a Hoří má panenko). Ty, které natočil v emigraci v USA, jsou samozřejmě také brilantní a filmařsky dokonalé (oslovily mě nejvíce Lid vs. Larry Flynt, Amadeus a Přelet nad kukaččím hnízdem).

Mezi současnou špičku českého filmu považuji Davida Ondříčka (Samotáři), Jana Svěráka (Jízda, Obecná škola), Bohdana Slámu (Divoké včely, Venkovský učitel, Čtyři slunce) či Sašu Gedeona a jeho Návrat idiota. Mezi moje současné oblíbené režiséry bych zařadil i Tomáše Vorla, ale nikoliv za jeho aktuální počiny, nýbrž za dnes již kultovní Kouř nebo krátký film Na brigádě z povídkového cyklu netradičních pražských divadel Pražská 5. Kromě všech zmíněných chovám také velkou oblibu k prvorepublikovým černobílým filmům a také k některým z těch, které u nás byly natočeny během druhé světové války.

Když se však vrátím ke zvolenému tématu a obsahu mé práce, tak jsem celkové pojetí musel nakonec oproti původnímu plánu několikrát změnit. Prvotní idea této práce byla přinést výběr a následný rozbor formou recenzí pouze zahraničních filmů a pouze těch, které patří k těm nejlepším, ať už filmařským zpracováním, hereckými výkony či dějovou linií. Když jsem však začal pátrat po filmech s fotografem v hlavní roli nebo tematikou fotografie, vynořilo se neskutečné množství snímků. Kromě těch, kde je fotograf ústřední postavou děje, jsem našel i mnoho dalších, kde je fotograf postavou vedlejší. Také jsem se na začátku nechtěl věnovat filmům českým, měl jsem totiž za to, že domácí snímky s touto tematikou vůbec nevznikaly (kromě jednoho - dvou snímků, které jsem znal). Opět, když jsem se do hledání a pátrání pustil hlouběji, našel jsem mnoho filmů a uvědomil jsem si, že jsem na mnoho dalších (byť takových, kde nemá fotografie nebo postava fotografa klíčovou roli) zapomněl. Jak u těch to českých, tak u zahraničních se kromě těch skutečně kvalitních objevilo i mnoho takových, jejichž sledování pro mě bylo skoro až audiovizuálním mučením.

Přesto jsem se nakonec rozhodl do tohoto přehledu zařadit i je, ať už z toho důvodu, že sem logicky a tematicky patří, nebo prostě proto, aby se čtenář mé práce sledování právě těchto filmů případně vyhnul.

Hlavním záměrem této diplomové práce je tedy přinést čtenáři ucelenější výběr výraznějších hraných (zahraničních a československých) filmů s dějem blíže se dotýkajícím fotografie nebo s dějem, jehož hlavním či vedlejší hrdinou je fotograf či fotografka. Každý takový film je pak rozebrán formou subjektivní autorské recenze.

FOTOGRAF JAKO HLAVNÍ HRDINA FILMU

Filmů, ve kterých si autor scénáře či námětu vybral jako ústřední postavu profesi fotografa, je ze všech vybraných filmů, o kterých píšete v této práci nejvíce. Do výčtu takových snímků jsem zařadil ty skutečně klasické a se starší datací vzniku - Okno do dvora z roku 1954 od Alfreda Hitchcocka nebo opravdovou klasiku z roku 1966 Zvětšeninu od Michelangela Antonioniho. Mezi nimi je tam zařazena i třeba žánrově poněkud odlehčená hudební komedie Usměvavá tvář z roku 1957 režiséra Stanley Donena. Filmy, dotýkající se války, pojednávající o foto-žurnalistech, zastupují snímky z osmdesátých let Pod palbou (1983) režiséra Rogera Spottiswoode, Salvador (1986) od Olivera Stonea a relativně současný Bang bang club (2010) z režisérské dílny Stevena Silvera. Mezi ně by se dal v podstatě zařadit i snímek Město Bohů z roku 2002 brazilského režiséra Fernanda Meirellese. Ten sice nepojednává přímo o válečném konfliktu, nýbrž o válce gangů v brazilských slumech, kde je hlavním hrdinou mladý fotograf, který gangy a brutality ve svém rodném městě dokumentuje. Zajímavé je, že jsou všechny natočené podle pravdivých událostí, nebo byly těmito událostmi alespoň částečně inspirovány. Životem skutečné postavy, v tomto případě fotografky Diane Arbus, byl pak inspirován film natočený roku 2006 režisérem Stevenem Shainbergem Diane Arbus: Příběh jedné obsese s Nicole Kidman v titulní roli. Výsledek je, jak se můžete dočíst v recenzi v této práci, poněkud rozpačitý.

Životem slavného fotografa přezdívaného WeeGee, se inspiroval kriminální neo-noir film Howarda Franklina z roku 1992 Bdělé oko veřejnosti, kde ústřední úlohu skvěle ztvárnil Joe Pesci. Posledním životopisným filmem je v tomto přehledu zařazený švédský snímek Věčné okamžiky Marie Larssonové natočený v roce 2008 Janem Troellem. Akční film, v tomto případě s prvky komiksové tematiky a sci-fi, zastupuje Spider-Man natočený v roce 2002 Samem Raimim.

Dále jsem to této kapitoly zařadil filmy Pecker (1998, režie: John Waters) a Opilí slávou (2006, režie: Tom DiCillo), které jsou ve svém žánru komedie celkem povedenými kousky (druhý zmíněný snímek je pak o značný kus zdařilejší než film Pecker).

Zastoupeny jsou zde i dva horory, oba natočené v roce 2008, Půlnoční vlak režiséra Rjúhei Kitamury a Clona vzniklá pod režijním vedením Masaujiki Očiai.

Zbylé filmy jsou pak zejména dramata dotýkající se složitých mezilidských vztahů či lásky. Ať už je to australský film o slepém fotografovi Důkaz (1991, režie: Jocelyn Moorhouse), Madisonské mosty o letním vzplanutí mezi ženou v domácnosti a fotografem časopisu National Geographic (1995, režie: Clint Eastwood) nebo velmi vztahově zamotaný Na dotek (2004, režie: Mike Nichols).

Otázkou na závěr je, jaký vliv by asi na výslednou podobu filmu mělo, kdyby nešlo o povolání fotografa, ale třeba grafika, architekta nebo některé úplně jiné profese? Leckdy by to jistě ani nemohlo fungovat, protože postava fotografa je ve většině těchto filmů skutečně klíčová.

REAR WINDOW

1954 / USA

Český překlad: Okno do dvora

Žánr: Drama / Mysteriózní

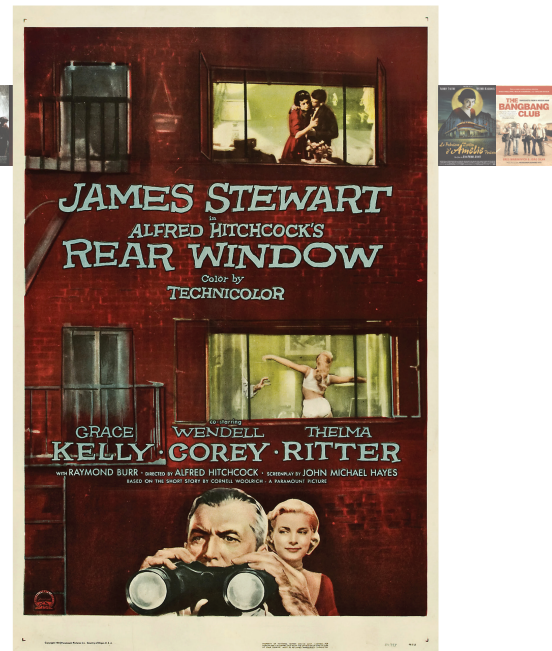
Stopáž: 112 minut

Režie: Alfred Hitchcock

Scénář: John Michael Hayes

Kamera: Robert Burks

Hrají: James Stewart, Grace Kelly, Thelma Ritter, Raymond Burr, Wendell Corey, Judith Evelyn, Georgine Darcy a další...

Mistr hororu a thrilleru, ale také velký inovátor na poli napínavého, dramatického filmu, Sir Alfred Hitchcock natočil v roce 1954 Okno do dvora jako svůj 46. snímek (pokud budeme počítat i dva nedokončené filmy a jeden ztracený). Hitchcock neusedl jen na režisérskou židli, nýbrž se ujal i produkce filmu s dnes poněkud úsměvným rozpočtem jeden milion dolarů. Skvěle postavený a mistrně vygradovaný scénář napsal John Michael Hayes na základě krátké povídky „To musela být vražda“ od Cornella Woolriche z roku 1942, kterou sám Alfred Hitchcock doplnil o některé detaily ze skutečných kriminálních případů. Pokud čekáte klasický Hitchcockův horor jako je Psycho nebo Ptáci, tak budete možná zklamáni. Okno do dvora je spíše velmi napínavou detektivkou, kterou skvěle umocňuje hudba Franze Waxmana (autora, jenž vytvořil hudbu k takovým filmům jako Frankensteinova nevěsta nebo dalšímu Hitchcockově počínu z roku 1940 Živá a mrtvá) nebo naprosto špičková kamera Roberta Burkse. Kdo viděl většinu známějších snímků od Alfreda Hitchcocka, tak mi dá jistě za pravdu, že právě Okno do dvora patří k jeho nejlepším počínům a oba nejznámější filmy Psycho a Ptáci v lecčem převyšuje. Samozřejmě ani v tomto filmu nebudete ochuzeni o ironický humor, který je autorovi tolik vlastní.

Děj filmu se odehrává ve čtvrti Greenwich Village v New Yorku, ale celý film byl natočen v gigantickém ateliéru Paramount studií v kalifornském Hollywoodu. Přesněji se příběh odehrává pouze na jednom newyorském dvorku a v jednom jediném newyorském bytě. Vše vzniklo ve zmíněném studiu, a přestože současný, velmi náročný divák ihned pozná, že jde o studiovou scénu (připomínající spíše naprosto dokonalé divadelní kulisy než ty filmové), na kvalitě filmu to neubírá zhora nic. Ba naopak to, dle mého, dodává filmu zvláštní a originální nádech, který bychom u současných snímků hledali jen marně. Celý film se tedy odehrává v tomto studiu a jako divák můžeme vidět pouze to, co vidí náš hlavní hrdina. Tedy vše mezi zdmi jeho bytu, či to co může vidět ze svých oken. Balkóny a okna svých sousedů ve vedlejších a protějších domě, dvorek či malou část ulice. Už tento samotný fakt je v přístupu k filmu naprosto neotřelý a zajímavý, dojem je podtržený skvělou prací s kamerou a vskutku brilantní výpravou.

Ústřední postavou snímku je fotograf L.B. Jefferies přezdívaný Jeff (v podání držitele Oscara Jamese Stewarta), který je věčně na dobrodružných, fotografických, pracovních cestách. Na jedné z nich si přivodil zlomeninu nohy a je odkázán na kolečkové křeslo. Jedná se o první polovinu padesátých let, tedy období bez televize, videa a internetu, kdy si člověk na rekonvalescenci mohl krátit volnou chvíli pouze velmi omezenými prostředky. Jeff si tedy najde, namísto kupříkladu četby, velmi originální zábavu v podobě šmírování lidí a situací, nejen na dvorku svého domu, ale také v bytech protějšího domu.

Jakožto fotograf je perfektně vybaven. Používá buď dalekohled nebo svůj fotoaparát Exakta Varex VX, opatřený objektivem s dlouhou (400 mm) ohniskovou vzdáleností. Pozoruje mladý pár na líbáncích, baletní tanečnici, u které se střídají obden jiní muži, hudebního skladatele, osamělou ženu, spokojené manželé, postarší dámu spouštějící každý den svého psa z posledního patra v proutěném košíku na dvorek nebo podomního prodejce šperků s jeho ženou.

A právě poslední jmenovaný se stane v očích Jeffa podezřelým z vraždy své ženy. Jednou večer totiž zaslechne jeho manželku zařvat a také uslyší zvuk rozbíjejícího se skla. Pečlivě pak sleduje situaci a vidí, jak podomní prodejce Lars Tharwald (ztvárnil jej Raymond Burr, který se později proslavil jako ústřední postava seriálu Perry Mason z konce padesátých let, i stejnojmenných filmů z dalších dekád) několikrát během noci odejde z bytu s velkým kufrem. Jeff samozřejmě pojme tušení, že svou ženu zabil a po částech odnesl z bytu pryč. O své podezření se podělí se svou krásnou snoubenkou Lisou (výborně ji zahrála pozdější monacká kněžna Grace Kelly), hospodyní a ošetřovatelkou Stellou (Thelma Ritter) a také s přítelem a detektivem Thomasem Doylem (Wendell Corey). Zprvu nikdo jeho domněnkám nevěří, naopak si ho Lisa, Stella i kamarád Tom kvůli jeho šmírování dobírají. Zde bych také vyzdvihnul skvělou práci herce v hlavní roli, který se úlohy pomalu mluvícího fotografa, který si libuje v suchém humoru a neustále chrlí sarkastické poznámky, zhostil skutečně na výbornou. Detektiv Doyle několikrát celou záležitost prověří, ale na žádnou vraždu nepřijde. V průběhu děje však na svou stranu Jeff dostane i svojí přítelkyni a hospodyně Stellu, které mu začnou s rozuzlením kriminálního činu pomáhat. Tak jak to Hitchcock ve svých filmech bravurně zvládá, tak i zde rozehraje dramatický koncert scén, u kterých bude divákovi nejednou bušit srdce vzrušením. Jako fotograf považuji za vůbec nejlepší scénu tu, kdy se hlavní hrdina brání vrahovi pomocí blesků, které mu pálí do obličeje za účelem ho oslepit. Jedná se, jak už jsem několikrát zmiňoval, o dobu první poloviny padesátých let, takže je více než úsměvné, když Jeff po každém záblesku musí vyšroubovat použitou a našroubovat novou zábleskovou žárovku.

Závěrem je nutné říci, že tehdejší i soudobí filmoví kritici, ale také filmoví fanoušci hodnotí Okno do dvora jako jeden z vůbec nejlepších Hitchcockových filmů. Jeho kvality dokazuje také fakt, že se filmem samotným i jeho dějem inspirovalo nespočet dalších autorů. Režisér Curtis Hanson otevřeně přiznal, že jeho filmem Okno z ložnice z roku 1987 vzdal Alfredu Hitchcockovi hold. Dalším remakem byl televizní film Pohled z okna (v originále stejnojmenný název jako u originálu, tedy Rear window) režiséra Jeffa Blecknera, kde ztvárnil ústřední postavu herec Christopher Reeve (známý jako první představitel filmového Supermana), který byl i v reálném životě skutečně odkázán na invalidní vozík. Naprosto jasnou inspiraci filmem Okno do dvora pak najdeme v nepříliš kvalitním filmu z roku 2007 Disturbia od režiséra D.J.Carusa.

Přestože byl v době svého vzniku snímek Okno do dvora přijat kritikou a také diváky velmi kladně, neproměnil ani jednu ze čtyř nominací (režie, scénář, zvuk a kamera) na sedmadvacátém předávání cen akademie – Oscar v roce 1954.

Tou největší odměnou všem, co se na filmu podíleli, ale může být, že i po šedesáti letech od svého vzniku jej současní filmoví obdivovatelé řadí mezi nejlepší filmy vůbec (na mezinárodní filmové databázi IMDb film se řadí na vysokou 29. příčku, na české filmové databázi ČSFD pak na 144. pozici). A tento fakt potěší každého filmaře jistě mnohem víc než jakékoliv ceny filmových kritiků a akademíí.

FUNNY FACE

1957 / USA

Český překlad: Usměvavá tvář

Žánr: Komédie / Muzikál / Romantický

Stopáž: 103 minut

Režie: Stanley Donen

Scénář: Leonard Gershe

Kamera: Ray June

Hrají: Audrey Hepburn, Fred Astaire, Michel Auclair, Kay Thompson, Paul Bisciglia, Robert Fleming, Rute Lee, Dovima Suzy Parkery a další...

Stanley Donen je americký filmař, jenž se na přelomu čtyřicátých a padesátých let proslavil v tehdejším Hollywoodu a celých USA jako režisér a choreograf velkého množství muzikálových komedií. Jsou to dodnes klenoty ve svém žánru, zmíním alespoň ty neznámější - Ve městě (1949), Kálovská svatba (1951) či Zpívání v dešti (1952). Za celoživotní přínos kinematografii získal v roce 1997 speciální cenu Oscar nazvanou Academy Honorary Award.

Snímek Usměvavá tvář natočil v roce 1957 a spolupracoval na něm se scénáristou Leonardem Gershem. Hudbu k filmu si vzala na starost bratrská, skladatelská dvojice George a Ira Gershwinovi. Ti již od roku 1927 uváděli na newyorské Broadwayi stejnojmenný muzikál, avšak se zcela jiným příběhem. Co Donen z muzikálu přejal, byly čtyři skladby bratrů Gershwinů a také hlavní hereckou hvězdu, kterou nebyl nikdo jiný než slavný tanečník a herec Fred Astaire. Na svůj, v té době již pokročilejší, věk převedl několik skvělých tanečních čísel.

Ústředním charakterem je fotograf Dick Avery (Fred Astaire). Renomovaný módní a reklamní fotograf, který pracuje pro fiktivní dámský časopis Quality. Postava Dicka Averyho byla volně inspirována slavným americkým fotografem Richardem Avedonem. Ten se na filmu podílel jako odborný poradce, ale nejen to. Veškeré ve filmu zobrazené fotografie vytvořil právě tento originální umělec, a dokonce vytvořil i počáteční titulky, plné jeho módních snímků. Zároveň měl odborný dohled nad vizuální podobou mnohých záběrů.

Příběh filmu je sympaticky jednoduchý. Maggie Prescott (Kay Thompson), šéfredaktorka zmiňovaného časopisu Quality, hledá nový módní trend, který by mohla představit svým čtenářkám. Potřebuje vymyslet novou tvář magazínu a má v úmyslu najít takový trend, který by v sobě skloubil inteligenci a krásu. Spolu se svým dvorním fotografem Dickem Averym se tedy rozjedou do centra Manhattanu najít knihkupectví, kde by se svým týmem a modelkou nafotili editorial do dalšího vydání v tomto inteligentním duchu. Jedno takové malé jim padne do oka. Jako prodavačka v něm pracuje Jo Stockton, kterou zahrála samotná Audrey Hepburn. Tahle, původem bruselská, nositelka několika cen Oscar, Emmy, ale také Grammy se do této role opravdu skvěle hodila a celý film, spolu s Fredem Astairem, posunula o několik úrovní výše.

Inteligentní a zároveň krásná prodavačka, která se zajímá o moderní filosofii, nemá módu a vše s ní spojené v oblibě. Namítá, že se v obchodě žádné fotografie do módního časopisu dělat nebudou, ale je šéfredaktorkou neomaleně vyhozena ven na ulici. Po skončení focení ji zase vpustí dovnitř a fotograf jí pomáhá knihkupectví uklidit a uvést do původního stavu. Zároveň si udělá na svojí flexaretku jednu Joinu momentku. Když ji pak Dick ve své temné komoře vyvolá, zjistí, že je mladá dívka přesně ten typ modelky, kterou momentálně hledají.

Krásná, ale zároveň oduševnělá a inteligentní. Svojí ideu předá dál své šéfové a ta si nechá Jo zavolat pod záminkou, aby jí přinesla nějaké knihy, o které má zájem. Jakmile prodavačka přijde, snaží se jí přemluvit všemi možnými způsoby, které by platily na moderní ženu, ale Jo nechce ke spolupráci svolit. Jelikož jí naléhání nebaví, tak šéfredaktorce a jejím asistentkám uteče. Nakonec se schová v temné komoře, kde znovu potká Dicka Averyho. Ten se s ní baví o plánovaném focení v Paříži. Tento fakt změní Join pohled na celou věc a nakonec svolí, že mu bude stát modelem. Jejím velkým snem je dostat se do Paříže. Chce se osobně setkat s filosofem, profesorem Emilem Flostrem a poslechnout si jeho přednášku. Zbytek snímku se pak už odehrává v Paříži, a to jak v reálných pařížských exteriérech, tak ve filmovém studiu, které má Paříž evokovat. Pro současného diváka je příběh filmu čitelný už od samého začátku. Kdo ví, jak to bylo asi tenkrát? Každopádně je jasné, že mezi fotografem a modelkou přeskočí jiskra a stejně tak je zřejmé, že scénář bude mít nějakou dramatickou zápletku, aby diváka finální happy end potěšil tak, jak má.

Na většině internetových filmových databázích jak u nás, tak ve světě získává velice nadprůměrné hodnocení. Odborný americký časopis Entertainment weekly jej dokonce zařadil mezi sto nejlepších filmů všech dob. Film získal čtyři nominace na Oscara v kategorii kamera, výprava, scénář a kostýmy, a také byl nominován na Zlatou palmu za nejlepší režii na filmovém festivalu v Cannes. Mě osobně film nějak markantně neoslovil, a to především z jednoho důvodu. Mám odmalička odpor k filmům, kde se zpívá a muzikálům se záměrně vyhýbám (jediný muzikál, který jsem viděl na živo, bylo Chicago v newyorském Ambassador divadle na Broadwayi). I když musím uznat, že tento film má přeci jen do jisté míry svoje kouzlo. Pěvecká čísla doplněná tanečními kreacemi obou hlavních protagonistů jsou zábavné a na svou dobu určitě velmi originální. Hudba bratrů Gershwinových musela být ve své době opravdu populární a moderní, jelikož také dnes, po skoro šedesáti letech, má současnému posluchači co nabídnout. Obzvláště mě zaujalo obrazové provedení filmu a kamera Ray Juna, která byla na svou dobu velmi moderní a pro dnešní filmaře může být velkou inspirací. Pár drobných chybiček, jako odlesk filmového světla v okně, bych mu odpustil. Možná až trochu nadbytečně působí různé postprodukční efekty, jako zbarvení celého obrazu do jedné barvy či zastavení a převedení záběru do malovaného obrazu. Co mělo však pro mě, jakožto pro fotografa, velké kouzlo bylo sledovat fotografickou práci konce padesátých let v praxi. Skvělá byla i dobová fotografická technika. Těžká a robustní světla, focení na velkoformátovou kameru nebo okolo krku často pověšená středoformátová dvouoká zrcadlovka Flexaret. Někdy dokonce i několik najednou.

Shrnuto závěrem. Určitě jsem velmi rád, že jsem mohl film vidět. Jedná se o povedenou dobovou filmařinu, se skvělou režii, příjemným příběhem a skvělými hereckými výkony dvou hlavních protagonistů. Ale jelikož mi není zcela po chuti dobrovolně sledovat snímky, ve kterých se zpívá a muzikály jakbysmet, tak vím jistě, že si snímek po druhé nepustím.

BLOW-UP

1966 / Velká Británie, Itálie, USA

Český překlad: Zvětšenina

Žánr: Drama / Thriller / Mysteriózní

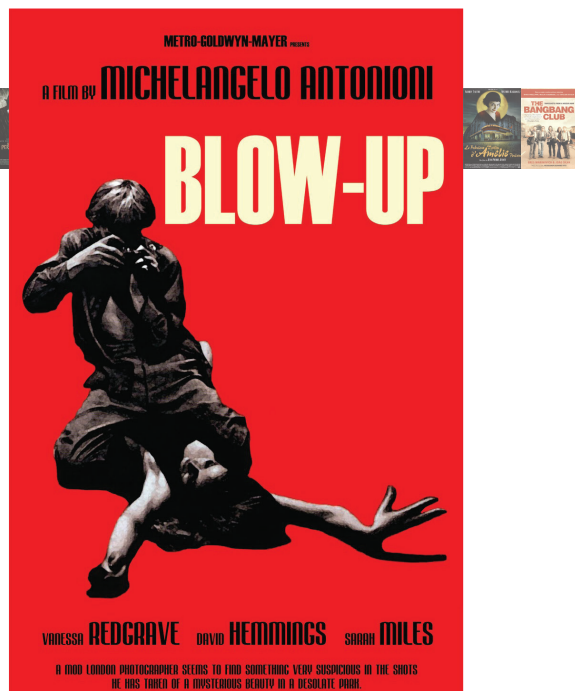
Stopáž: 111 minut

Režie: Michelangelo Antonioni

Scénář: Michelangelo Antonioni, Tonino Guerra, Edward Bond

Kamera: Carlo Di Palma

Hrají: David Hemmings, Vanessa Redgrave, Peter Bowle, Satan Miles, Veruschka von Lehndorff, Jeff Beck, John Kastle a další...

Italský režisér Michelangelo Antonioni, čestný držitel Ceny Americké Filmové akademie Oscar za celoživotní dílo, režíroval za svou dlouholetou kariéru celkem devatenáct celovečerních snímků. Zvětšenina je jeho dvanáctým počinem (po snímku Červená pustina z roku 1964, druhým barevným filmem) a nutno podotknout hned úvodem, že se jedná o jeho počín asi nejlepší a rozhodně ten vůbec nejznámější. Sám Antonioni patřil vedle Federica Felliniho a Luise Viscontiho k italským režisérům, kteří daleko přesáhli hranice Itálie a jejichž tvorba byla v šedesátých letech na svém vrcholu.

Jednalo se o autorův první zahraniční film, natočený v britsko-italsko-americké koprodukcí. Děj snímku zasadil do britské metropole, kde se před natáčením na nějaký čas usadil. Tou dobou byl Londýn skutečně tepající město (ne, že by jím nyní nebylo) a také evropským centrem hnutí hippes, nově vznikajících uměleckých směrů, jakým byl pop-art, ale také hudby (tou dobou například éra největší slávy skupiny Beatles), módy a s tím ruku v ruce jdoucími drogami a večírky. Antonioni se přirozeně vmísil mezi soudobou uměleckou a kulturní smetánku - hudebníky, modelky, fotografy, malíře a další umělce, se kterými trávil čas, dělal s nimi rozhovory, vytvářel si mnoho poznámek a celkově se snažil vnímat pocit ze swingujícího Londýna (tedy v originále „swinginig London“, jak byla tato kulturní a módní etapa Londýna šedesátých let označována).

Hlavním hrdinou filmu je Thomas (výborně obsazený plavovlasým Davidem Hemmingsem), mladý, velmi úspěšný a vyhledávaný módní fotograf. A také bohatý. Má obrovský, perfektně vybavený ateliér s celou plejádou fotoaparátů (od velkoformátové kamery Linhoff Horseman 6x9 přes střední formát Hasselblad Supreme Wide Angel až po zrcadlovku Nikon F), nechybí věrní nohsledi v podobě asistentů či asistentek a na ulici zaparkovaný Rolls-Royce. Pokud budeme hledat a pátrat, kterým skutečným fotografem se autor při psaní postavy Thomase inspiroval, najdeme ve většině rozborů, recenzí či shrnutí filmu, že jím byl přední módní fotograf a portrétista té doby, Brit David Bailey. Pravdou však je, že se jedná o inspiraci vícero skutečnými fotografy. Tím prvním je opravdu britský a dnes stále velmi slavný fotograf David Bailey, tím dalším pak fotograf italského původu Frank Horvat. Posledním je rovněž britský, ale tentokrát reportážní fotograf Donald McCullin, jehož snímky je možné vidět přímo ve filmu.

Ústřední postava je ryze neutřelým charakterem. Je posedlý fotografováním a fotoaparát je pro něj i jakousi maskou, za kterou se skrývá. Navenek vystupuje jako sebevědomý umělec, který si je vším stoprocentně jistý. Je z něho cítit určitá namyšlenost a svým zřejmým sobectvím často zraňuje své okolí. Je až znechucen bohatstvím a neustálou náklonností svých modelek. Je to očividný rozmazlený chlapec a snob. O jeho zvláštní povaze vypovídá skvěle scéna, kdy se převlečen za bezdomovce vydává do noclehárny pro nuzáky.

Tam pak vytváří, oproti svým klasickým komerčním módním snímkům, jakýsi sociálně laděný dokument (i když ve skutečnosti ho sem nepřivádí soucit a pochopení s lidským utrpením, ale čistý zájem o to udělat zajímavou fotografii se zajímavými fyziognomickými typy).

Zároveň tyto antisympatické rysy vyrovnávají určité zvláštní polohy jeho charakteru, jako jistá inteligence, hloubavost a především jeho poťouchlost. Ta se projevuje často až humornými výstřelky. Tu skočí po telefonu, jako kdyby chytil králíka na poli, tu se z ničeho nic rozeběhne nebo si poskočí či si umane, že si koupí ve starožitnictví obří dřevěnou vrtuli z letadla. Proč? Protože jí prostě chce a sám ani neví proč. Možná je to jakýsi odkaz režiséra k intuici a předvídatosti, kterou vždy velmi uznával.

A o čem je hlavní dějová linie filmu? Přestože se mnozí filmoví kritici často shodují, že vlastně o ničem, tak se ústřední zápletka odehraje právě vzápětí po návštěvě starožitnictví a koupi vrtule. Thomas se jde projít a udělat pár fotek do londýnského Mayron parku (právě tyto snímky má na svědomí již zmíněný slavný reportážní fotograf Donald McCullin). Zde zpozvzdálí fotografuje mileneckou dvojici. Postaršího muže s mladou ženou. Ta si Thomase všimne, rozeběhne se za ním a dosti vehementně od něj vyžaduje negativ. Později se u něj nečekaně objeví i v ateliéru, kde se znovu domáhá nafoceného filmu. Představí se mu jako Jane (hraje jí Vanessa Redgrave). Jane dokonce zachází tak daleko, že se Thomasovi nabídne. Fotograf jí dá záměrně jiný film a po jejím odchodu se pustí do vyvolávání a zvětšování. Pomalu přichází na to, že byla v křoví ukryta další osoba s pistolí a po krátké mezihře, kdy si hlavní hrdina zadovádí s budoucími mladičkými modelkami, odhaluje pomocí fotografií pravdu. Starší muž byl zastřelen. Byl? Aby se o tom přesvědčil, vydává se ještě v noci znovu do Mayron parku, kde skutečně nachází mrtvolu postaršího pána. Zprvu se snaží o svém šokujícím zjištění informovat své přátele, ale marně. Tíhu celé situace musí nést sám, a tak se vydává do zábavního víru velkoměsta. Když se další den po proflámané noci vydává do opuštěného parku potřetí, žádnou mrtvolu ani stopy hrůzného činu nenachází. Okamžitě zamíří zpět do ateliéru, kde vidí, že jsou všechny zvětšeniny (až na jedinou s naprosto neidentifikovatelným obrazem) a také negativ pryč.

Kdo by čekal rozuzlení a osvětlení detektivní zápletky, zůstane zklamán, ale myslím, že je takových diváků pramálo. Finální scéna, kdy Thomas potká skupinku mimů oděnou do bizarních kostýmů, pak film uzavírá (všímavému diváku jistě neujde fakt, že skupina mimů Zvětšeninu i začíná jejich hlasitou jízdou džípem po londýnské ulici). Mimové hrají imaginární tenis, tedy samozřejmě bez raket a míčku. Do hry se nakonec zapojí i naše ústřední postava, kdy jim poněkud udiveně a pobaveně hodí zpět míček, který jim k němu omylem zaletěl.

Pak již Thomas odchází se sklopenou hlavou po trávníku směrem do dále. Je už na každém, jak si závěrečnou scénu vyloží. Různorodých interpretací celého filmu včetně jeho závěru je enormní množství.

Zvětšenina měla světovou premiéru na konci roku 1966 v New Yorku a hned v dalším roce získala Zlatou palmu na filmovém festivalu v Cannes v roce 1967. V téže roce byl snímek nominován na Oscara (za režii a scénář), Zlatý Glóbul (nejlepší cizojazyčný film), BAFTA – cena britské filmové a televizní akademie (nejlepší film, art director a kamera) a v pozdějších letech získal celou řadu dalších ocenění a vítězství v rozličných filmových anketách. Kromě všeobecně pozitivního přijetí snímku filmovými kritiky se mu dostalo také velké obliby především mezi samotnými diváky, což je bezesporu ten největší úspěch. Film je i skoro po padesáti letech stále ceněným, vyhledávaným dílem a patří mezi filmovou klasiku.

Samozřejmě markantní vliv na tom má zejména Antonioni samotný, který byl nejen skvělým režisérem, ale i výtvarníkem či scénáristou. Je také podepsán, spolu s Tonino Guerrem a Edwardem Bondem (který měl na starost anglické dialogy), pod scénářem ke Zvětšenině. Tvůrcům posloužila jako inspirace k námětu povídka Las babas del diablo argentinského spisovatele Julia Cortázara (ten se dokonce objevuje v samotném filmu v roli jednoho z bezdomovců), která vyšla poprvé v povídkové sbírce Las armas secretas v roce 1958. Nutno však podotknout, že šlo spíše o jakýsi prvotní námět a nedá se v tomto směru mluvit o knižní předloze v pravém slova smyslu. Zmíním například přesazení příběhu z Paříže do Londýna, ale i důležité změny v dějové linii. Režisér pak rovněž zvolil perfektní tým lidí ve štábu, kteří s ním spolupracovali. Ať už to byli výborně vybraní herci v hlavních i menších cameo rolích (jako například topmodelka Veruschka hrající samu sebe či budoucí kytarista Led Zeppelin Jimmy Page), tak skvěle zvolená hudba Herbieho Hancocka, umocňující příběh filmu (za zmínku stojí jistě perkusová pasáž při napínavém zvětšování) a zcela trefně vystihující atmosféru Londýna šedesátých let. Potřetí ve své kariéře spolupracoval Antonioni také se svým krajanem a precizním kameramanem Carlo Di Palmou. Kamera má skvělou kompozici a je velmi hbitá a akční. Famózní je například scéna, kdy kamera švenkuje z jedné fotografie na druhou, tehdy kdy Thomas prohlíží zvětšeniny fotek, které vytvořil v parku a dává si vše do souvislostí.

O Zvětšenině by se dalo psát hodiny a stejně tak se na ní dá dívat stále dokola. Pokaždé, když ji vidím znovu, tak si všímám nových detailů, napadají mě další spojitosti a asociace. Je to film, který je i po skoro padesáti letech současný. Antonioni vytvořil nadčasový film, který perfektně vystihl konkrétní místo v konkrétní době. Navíc se jedná o dokonalou filmařinu, jenž si navíc klade také mnoho filosofických otázek. Na to, jak si vyložit poselství či samotný závěr filmu, už si musí odpovědět každý sám. Zajímavé je, že představitel hlavní role David Hammings v několika rozhovorech přiznal, že jednu ze svých životních rolí vlastně nikdy nepochopil...

UNDER FIRE

1983 / USA

Český překlad: Pod palbou

Žánr: Drama / Válečný

Stopáž: 128 minut

Režie: Roger Spottiswoode

Scénář: Clayton Frohman

Kamera: John Alcott

Hrají: Nick Nolte, Gene Hackman, Ed Harris, Joanna Cassidy, Richard Masur, Jean-Louis Trintignant, Hamilton Camp, Alma Martínez, Jenny Gago a další...

Kanad'an Roger Spottiswoode si vyšlapal svou cestu k renomovanému hollywoodskému režisérovi právě skrze válečné drama Pod palbou z roku 1983. Do hlavních rolí obsadil uznávané herecké špičky, jakými jsou bezesporu Nick Nolte v hlavní roli reportážního fotografa, Gene Hackman jako novinář a televizní moderátor, či Ed Harris v roli nájemného žoldáka, kterému je zcela jedno na jaké straně barikády bojuje. Kromě nich pak září hlavní ženská role Joanny Cassidy, hrající velmi zarputilou a odvážnou novinářku. Hned úvodem bych podotknul, že se režiséru Spottiswoodovi tento film opravdu povedl, a to i přes to že nejsem fanouškem tohoto žánru.

Začátek filmu nás zavede do válečné vřavy občanské války v africkém Čadu. Již z počátečních titulek je divákovi zřejmé, že ve filmu půjde o válku a fotografii. Vždy se zastaví daný záběr, ozve se zvuk závěrky, pak se obraz zastaví a převede se na moment do černobílého provedení. Takovýto efekt, kdy rovnou v prostřihu vidíme výslednou fotografii, je jakýmsi leitmotivem, jenž nás provází po celý, více než dvouhodinový film. Okamžitě po skončení titulek se seznámíme s hlavním hrdinou, kterým je odvážný válečný fotoreportér Russel Price (Nick Nolte). Ten je hned v prvním záběru ověšen velkou spoustou fotoaparátů, Leicou M4 a několika Nikony F2S, které během filmu používá nejčastěji. Na pozadí válek, které samozřejmě ději filmu vévodí, je pak také příběh milostný.

S postarším novinářem Alexem Grazierem (Gene Hackman) se rozchází novinářka Claire (Joanna Cassidy), které se moc líbí fotograf Russel - dobrý přítel Alexe.

Všichni se pak vydávají do Nikaragui ve Střední Americe, kde zuří občanská válka, ve které chtějí povstalci svrhnout diktátorskou vládu tyranského prezidenta Somozy. Alex však po pár dnech odjíždí do rodného New Yorku, protože už je na válku starý a přijme dobře placené místo moderátora v televizi. Ihned po příjezdu je fotograf uveden do místní situace a snaží se dostat k vůdci revolucionářů - Rafaelovi. Všechny vojenské operace a brutální situace, kterými je svědkem, fotí se zapálením. Dychtivost ústřední postavy vypadá díky Nicku Noltemu výjimečně opravdově, a to i držení fotoaparátů či postoje při focení. Většina drsných scén je podána velmi naturalisticky. Mrtvoly, kaluže krve nebo roztrhané kusy těl tu jsou na běžném pořádku. Po snahách najít Rafaela k němu fotografa nakonec dovedou samy revolucionáři. Zavezou ho, společně s Claire, jenž ho následuje, do jejich základny. Tam je odvedou do temné místnosti, kde leží hlavní povstalec mrtvý. Revolucionáři jej přemlouvají, aby udělal fotku Rafaela a naaranžoval ji tak, aby vypadal jako živý. Russel je čestný fotoreportér, a tak se mu to přičí. Navíc se snaží být nestranný.

Ale nakonec v něm zvítězí humanismus a pochopí, že když lidé nebudou mít svého vůdce, tak se vítězství nedoberou. Pochopil totiž, že je prezident skutečný diktátor a nepřítčí se mu ani zabíjení civilistů. Udělá tedy fotku, která obletí celý svět. Kromě těchto fotek udělá i spoustu dalších dokumentárních snímků z pevnosti povstalců. Všech těchto negativů se však zmocní jeho známý, bohatý francouzský obchodník, který je zároveň špión. Díky jeho fotkám má diktátorský režim přesný přehled, koho musí zabít. Paradoxem je, že hlavním popravčím je Russelův známý, nájemný žoldák Oates (Ed Harris). To už se děj filmu blíží do samého závěru. Do Nikaragui se vrací Alex, který chce především řešit vztah Russela a Claire. To k ničemu nevede a přátelé se akorát pohádají. Další den pak Alex společně s Russelem jedou za již zmíněným francouzským špiónem, ale zabloudí. Alex se jde zeptat k zátarasům na cestu, ale národní garda jej nemilosrdně popraví - i přes to, že má novinářský průkaz a je neozbrojen. Fotograf celou situaci z dálky zachytí, ale vojáci si ho všimnou. Russelovi je okamžitě jasné, že teď jde o život jemu. Nakonec se mu podaří, díky šťastným okolnostem, předat negativ Claire a ta jej dostane do všech médií. Tento incident je poslední tečkou za vládou prezidenta Somozy, který prchá do exilu.

Scénárista Clayton Frohman se inspiroval skutečnými událostmi v Nikaragui jen velmi lehce. Dobově konflikt sedí zcela, ale mnoho faktů si upravil či přikrášlil, tak aby měl film divácký úspěch. Realitu obohatil o postavu revolucionáře Rafaela, což je charakter zcela fiktivní. Rovněž situaci, která zapříčinila definitivní odchod prezidenta Somozy do exilu, mírně pozměnil. Skutečně tehdy národní garda zavraždila reportéra americké stanice ABC (kromě něj také jeho tlumočnicka), ale výsledné záběry nebyly pořízeny na fotoaparát, nýbrž natočeny na kameru. Film se však nikde nehlásí k tomu, že byl natočen podle skutečných událostí, takže to můžeme autorovi odpustit. Mě osobně scénář mile potěšil tím, že po dvou hodinách skoro neustálého utrpení přišel "happy end" v podobě šťastného shledání mileneckého páru Russela a Clair a samozřejmě osvobození Nikaragui.

Výborný je zvuk a hudba k filmu. Kromě vhodně zvolených pasáží s tichem bez hudby, je snímek plný efektních ruchů - zvuky závěrky, výbuchy či střelba. Hudební složka je pak často využívá prvků místní folklórní hudby. Potom můžeme slyšet pasáže hrané na syntetizátory někdy doplněné o houslové vyhrávky či kombinace zmíněné folklórní a moderní hudby. Autor hudby Jerry Goldsmith byl právě za hudbu nominován na cenu americké filmové akademie (což byla zároveň jediná nominace pro tento film). Kameru Johna Alcolta bych shrnul jako standardní řemeslnou práci, výjimkou byl například světelně mistrně zvládnutý záběr s mrtvolou Rafaela v temné místnosti, kam proniká jen pár slabých slunečních paprsků. O dost lépe bych zhodnotil práci střiháčů Johna Blooma a Marka Conteho, kteří byli právem nominováni na britské ceny BAFTA za nejlepší střih. Na internetových filmových databázích (jako IMDb) má film většinou nadprůměrné hodnocení, na největším českém portálu má přes 75%.

SALVADOR

1986 / USA

Český překlad: Salvador

Žánr: Drama / Historický / Válečný / Životopisný

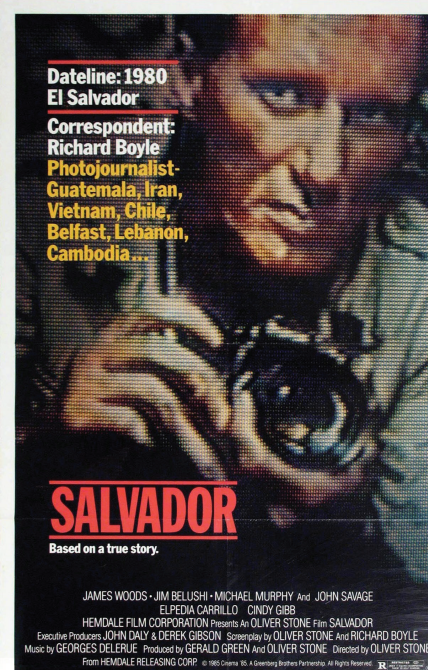
Stopáž: 124 minut

Režie: Oliver Stone

Scénář: Oliver Stone, Rick Boyle

Kamera: Robert Richardson

Hrají: James Woods, James Belushi, John Savage, Cynthia Gibb, Elpidia Carrillo, Jorge Luke, Ramón Menéndez, Michael Murény, Sean Stone a další...

Salvador je v pořadí třetím celovečerním filmem trojnásobného držitele Ceny akademie – Oscar (za režii: Četa, Narozen 4. července a za scénář: Půlnoční expres), Američana Olivera Stonea. Ale často je označován jako jeho první „opravdový“ film po dvou, spíše „běčkových“ hororech. V tomto filmu se neangažoval jen jako režisér, ale rovněž jako spoluautor scénáře, který se opírá o (někdy filmařsky upravenou) skutečnost. Děj filmu podle reálných postav a událostí nás zavede do malého středoamerického přímořského státu El Salvador během první poloviny osmdesátých let dvacátého století. Právě do té doby, kdy v tomto státě propukla občanská válka, která fakticky trvala od roku 1980 do roku 1992.

Ústřední postavou snímku je fotografický veterán Richard Boyle, který se zúčastnil několika válečných konfliktů, jako například války v Kambodže nebo ve Vietnamu. Americký herec James Woods ztvárnil ústřední postavu tak skvěle, že za ní byl nominován na cenu Oscar za hlavní roli, nominaci však proměnil Paul Newman za roli ve filmu Barva peněz. Nutno také podotknout, že se jedná o postavu napsanou podle skutečného válečného žurnalisty Richarda Boyla. Vraťme se ale zpět k bližšímu představení hlavního charakteru. Za svou dvacetiletou kariéru vytvořil mnoho kvalitních žurnalistických fotografií, ale kvůli přehnané oblibě alkoholu a drog, holdováním lehkým dívkám a také pro jeho obrovskou aroganci ho již v žádné agentuře nechtějí. Začátek filmu nás rychle uvede do obrazu, kdo že tenhle Richard Boyle vlastně je. Nezaplacený nájem za byt, neuhrazené pojištění za auto a propadlá press karta. Kvůli neplatnému řidičskému průkazu a nezaplaceným pokutám se dostane při běžné policejní dopravní kontrole za mříže, odkud ho na kauci vyplatí jeho nejlepší přítel. Když se pak vrátí domů, čeká ho na dveřích vzkaz od jeho italské manželky, že ho společně s jeho novorozeným synem opouští. Náš hrdina nemá práci ani závazky, a tak svého nejlepšího kamaráda Dr. Rocka (kterého výborně ztvárnil James Belushi a jehož role je v tolik dramatickém filmu skvělým odlehčením), vysloužilého rockového diskžokeje přemluví, že vyrazí do Jižní Ameriky. Argumenty jsou pádné – levný chlást, drogy a děvky. Začátek filmu tedy absolutně nedává tušit, o jaké drama tu vlastně půjde. Nakonec dojedou namísto Richardem slibované Guatemaly do Salvadoru, kde chce bývalý fotožurnalista udělat nějaké snímky z probíhajícího konfliktu a vydělat peníze na splacení dluhů i na svoje živobytí. Hlavní postava celý ozbrojený konflikt velmi zlehčuje, ale už pár kilometrů za hranicí jsou oba zajati místní fašistickou armádou. Krátce poté, co na vlastní oči vidí, jak jeden fašistický důstojník popraví levicově smýšlejícího studenta, je oběma jasno, že se octli ve skutečné válečné vřavě. Tato občanská válka probíhala v období studené války, USA v ní podporovali krajně pravicovou vládu prezidenta Duarta, která bojovala proti levicové, až komunistické revoluční Frontě národního osvobození Farabunda Martího, která byla podporována Sovětským svazem a Kubou.

A v takovém velmi ostrém konfliktu se octnou dva hlavní hrdinové. Richard Boyle se díky kontaktům z dob minulých ze zajetí dostane i společně se svým kamarádem. Ve El Salvadoru pak oba zůstanou. Fotograf se tu potká se svou starou láskou Mariou (hraje ji Elpidia Carrillo) a snaží se znovu prosadit jako válečný reportér. Jeho kamarád Dr. Rock se čile zapojí do místního nicnedělání popíjením v barech ve společnosti prostitutek.

Film má skvělý spád a střih, i když první polovina je co do akčnosti spíše podprůměrná. To však neznamená, že by snímek nebavil hned od samého začátku. Asi tak v polovině filmu nastanou větší zvraty a ústřední postava se dostává čím dál častěji do sporu s místními autoritami, ale také s levicovými revolucionáři. Richard je velmi zamilovaný do své dívky Marii, ale ta chce vztah ukončit kvůli jeho neustálému pití a zhýralému životu. Fotograf si je vědom, že je Maria ve velkém nebezpečí, protože nemá potřebný volební lístek. Koho vojáci legitimují a nemá u sebe zmíněný doklad, je bez milosti zastřelen. Hlavní hrdina, který bude nejspíše většině diváků poněkud otravný, a je tedy jakýmsi anti-hrdinou se snaží svojí lásku zachránit. Požádá jí o ruku a ona souhlasí, ale jedině pod podmínkou, že se stane katolíkem. Úsměvnou scénu, kdy je Richard u zповědi a zpovídá se ze svých mnohočetných hříchů, hned na to vystřídá ta, kdy je pravicovou vládní stranou spáchán atentát na arcibiskupa Oscara Romera, který proti vládě ostře vystupoval. Ve filmu se často pracuje právě se střídáním úsměvných a zlehčujících pasáží se záběry z drsné revoluce a válečným konfliktem. Autor se nebojí ukázat drastické scény ve velmi naturalistickém pojetí. Zmíním například scénu, kdy vládní jednotky smrti přepadnou vůz se čtyřmi jeptiškami, které brutálně znásilní a zabijí, načež přijde morbidní scéna, kdy vytahují jejich mrtvoly z hromadného hrobu. Film má od těchto pasáží pak velmi silnou dějovou gradaci, která diváka nenechá vydechnout. Nakonec vše vypadá na zdárný americký happy-end, ale to by tento film nesměl mít na svědomí, tehdy začínající filmař, Oliver Stone.

Zde je nutné říci, že režisér Oliver Stone, který se proslavil zejména filmy dotýkajícími se válečného konfliktu ve Vietnamu, skutečně na konci šedesátých let do armády narukoval a zúčastnil se vietnamské války. Již po čtrnácti dnech u bojové jednotky byl však zajat vietkongem a velmi vážně zraněn. Byly to asi tyto reálné a velmi tvrdé životní zkušenosti, které mladému umělci pomohli psát a vytvářet velmi realistické příběhy dotýkající se brutalit války.

Co se týká fotoaparátů, které můžeme ve filmu vidět, tak ústřední postava Richard Boyle používá bytelný Canon F1 a jeho velmi zapálený fotografický kolega John Cassady (výborně se v této roli předvedl charismatický John Savage), se kterým se vydá například k brutálnímu otevřenému hromadnému hrobu, pak především Leicu M5 a Nikon F2.

Film Salvador byl kritiky velmi dobře přijat, ale co se týče návštěvnosti a prodeje stal se z něho propadák a neprávem opomíjené dílo. Nejde tu však jen o kvalitní kinematografii, kterou podtrhla skvělá kamera Roberta Richardsona či perfektně vybraná a zkomponovaná hudba George Deleruea. Jedná se především o otevřenou kritiku Spojených států a jejich neustálého politického a militaristického vměšování se do konfliktů jiných zemí. Krom toho také určitě o jistý holt novinářině a na druhou stranu kritiku masových sdělovacích prostředků. Všechny tyto aspekty jsou i po skoro třiceti letech stále aktuální a dnešní.

PROOF

1991 / Austrálie

Český překlad: Důkaz

Žánr: Drama / Komedie

Stopáž: 86 minut

Režie: Jocelyn Moorhouse

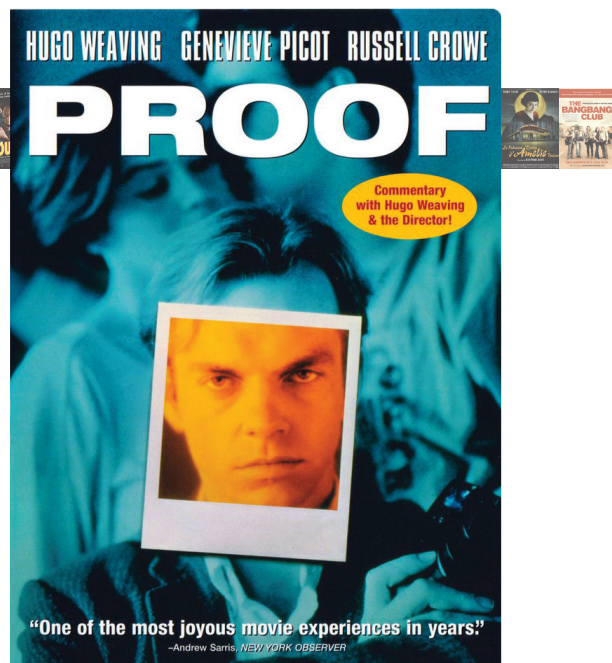
Scénář: Jocelyn Moorhouse

Kamera: Martin McGrath

Hrají: Hugo Weaving, Russel Crowe, Geneviève

Picot, Heather Mitchell, Daniel Pollock, Jeffrey

Walker a další...

Tento snímek z počátku devadesátých let je kinematografickým dílem na pomezí dramatu a komedie. Jedná se o debut australského režiséra Jocelyna Moorhouse, který je podepsán rovněž jako autor tohoto velmi originálního příběhu. Děj filmu se odehrává v největší městě Austrálie – Sydney a ústřední postavou je od narození slepý Martin. Hlavní roli Martina brilantně ztvárnil Hugo Weaving, v té době nepříliš známý herec, který se na konci devadesátých let prosadil v Hollywoodu (známý může být divákům zejména jako agent Smith z filmové trilogie režisérů, bratrů Wachowskich, Matrix).

Již úvodní titulky nám naznačí, že ve filmu bude hrát fotografie důležitou úlohu – jsou totiž kompletně celé složeny z prostřihů fotek, které na první pohled působí poněkud zvláštním dojmem. Asi takovým, jako kdyby je fotil slepý člověk. A je tomu skutečně tak. Martin, ač se to zdá podivné, je slepým fotografem.

Film má rychlý spád a v podstatě ihned po skončení titulek jsme uvedeni do děje. Díky retrospektivním „flashbackům“ nám autor příběhu rozkrývá, že byl Martin od narození slepý a žil pouze s matkou. Z dalších takových retrospektivních scén v průběhu snímku se divák dozvídá, že malý slepý chlapec své matce zcela nedůvěřoval. Často si nechal od své nejbližší osoby popisovat situace odehrávající se venku za oknem, ale jeho slepota a nedůvěra v něm vzbuzovaly pocity, že scény, které mu matka popisuje, neodpovídají tomu, co se tam ve skutečnosti děje. A když pak jeho máma v mladém věku zemře, tak i to bere malý Martin s jistou nedůvěrou. Spíše si myslí, že ho matka opustila a její smrt si pro něj okolí vymyslelo jako záminku.

A právě díky této nejistotě začal náš hrdina fotografovat. Aby situace a věci, které po svém cítil, vnímal a prožíval, zdokumentoval jako důkaz toho, co ostatní vidí. Jak pak sám během filmu zmiňuje, jako důkaz toho, že je realita skutečně taková, jak mu jí ostatní popisují.

Hned v prvních minutách filmu omylem srazí - nedaleko restaurace, kam pravidelně chodí na jídlo, popelnice, které zavalí kočku. Všechno pozoruje zpovzdálí mladík Andy (v podání pozdější velké filmové hvězdy Russel Crowe), který v restauraci pracuje jako myč nádobí a tak nějak bezcílně se potlouká životem. Když pak Martin zajde večer znovu do restaurace, mladík si na slepce venku počká a poví mu o nešťastné nehodě s kočkou. Martin se nechá odvést ke koši, kam Andy kočku vyhodil a mrtvolu zvířete osahá. Vzápětí konstatuje, že mrtvá není a vyrazí společně k veterináři. Skutečně vtipná je scéna, která slepec sedí v čekárně a hledí na první pohled mrtvou, nehybnou kočku. Právě v čekárně zvířecího lékaře vytahuje svojí kameru poprvé. Následuje smršť prostřihů fotografií (ve stejně zvláštním duchu jako u těch v úvodních titulcích), ze kterých nakonec vyjde divákovi najevo, že kočka skutečně mrtvá nebyla a že se jí podařilo zvěrolékaři oživit.

Díky tomuto zážitku se oba zvláštní charaktery spřátelí a z Andyho se stává jedna ze tří hlavních postav filmu. Slepec klade v mladíka velkou důvěru a nechá si od něj popsat fotografie, které nafotil den před tím u veterináře. Martin si pak každou začne popisovat pomocí štítků s Braillovým písmem, aby měl do budoucna povědomí, co na které fotografii skutečně je.

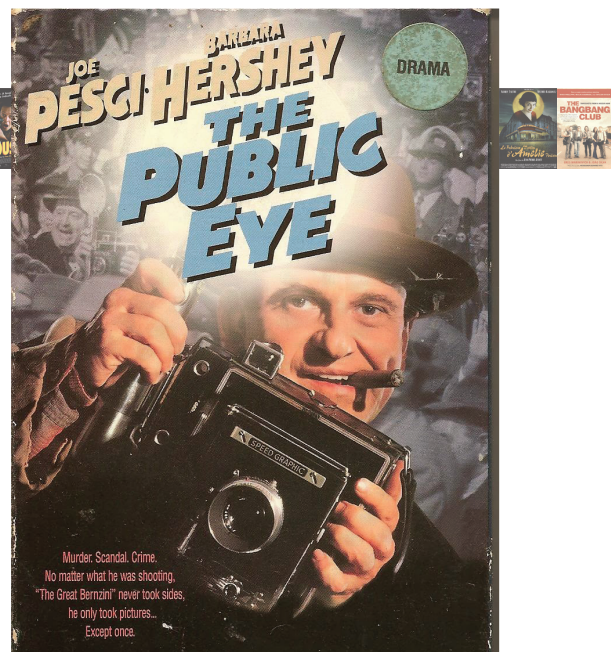
Kromě Martina a Andyho ve filmu figuruje ještě třetí ústřední charakter. Jedná se o Celii, na první pohled sympatickou ženu ve středních letech, která se stará slepému fotografovi o domácnost. Občas mu udělá nějaký škodolibý naschvál, ale ve skutečnosti je do svého zaměstnavatele až fanaticky zamilovaná. Několikrát se snaží vyjít si s ním na schůzku, ale marně. Nakonec se jí to podaří a vezme ho na operu (v této scéně se můžeme jako diváci pokochat interiérem slavné opery v Sydney od architekta Utzona), což je pro něj obrovský emotivní zážitek. Po představení ho pozve k sobě domů na skleničku. V této pasáži snímku zjišťujeme, že je Celia také fotografka, ale jejím jediným objektem focení je právě Martin. Celý byt má vyzdoben fotografiemi, na kterých je jen a pouze Martin. Zvláštní je na celé scéně samozřejmě to, že Martin nic z toho nevidí. Během dialogu se pak dozvíme, že náš slepý hrdina, i přes svůj pokročilý věk, nemá žádné zkušenosti se ženami. Celia po něm vyjede, ale Martin se zalekne a z bytu uteče.

Andy a Martin se scházejí stále častěji a zažívají spolu různé přátelské a často velmi humorné situace. Celia z toho dvakrát nadšená není, žárlí a nejraději by měla Martina jen pro sebe. Když se spolu posléze Andy a Celia náhodou seznámí, padne žena v letech mladíkovi do oka. Ta jeho náklonnosti využije ve svůj prospěch, mladíka svede v Martinově domě ve chvíli, kdy ví, že se má slepec každým momentem vrátit domů. Ale toto Martin jako křivdu nebere. Nejvíce ho zraní lež Andyho, který mu jednu fotografii popíše jinak, než jaká byla skutečná realita. Proč? Samozřejmě kvůli tomu, aby podpořil lež Celie a získal si její pozornost. Martina to znovu utvrdí v tom, že lidé lžou a nemůže nikomu věřit.

To by jako stručná synapse příběhu určitě stačilo. Co je na filmu opravdu to ono, je fakt, že scénárista a režisér v jedné osobě opravdu mistrně kombinuje drama s komedií. To pak také podtrhují špičkové výkony tří ústředních postav. Hugo Weaving zahrál slepého fotografa tak, že jistě nikdo nepochybuje, že realitu okolo něj skutečně nevidí. Russel Crowe se zhostil naivního a bezstarostného mladíka také na jedničku, nepřehrává a jeho výkon je velice přirozený. A Geneviève Picot v roli rozporuplné Celie je v jedné scéně zlá a manipulativní, v další hned zase velmi citlivá a milá, přesně taková jakou ji chtěl autor jistě mít.

Kromě skvělého scénáře, režie a hereckého obsazení bych vyzdvihl také výbornou kameru a především zvuk. Ten totiž často skvěle dokresluje vnímání slepého člověka. A přesně tak s ním pracují i režisér s mistrem zvuku, kteří ho cíleně zesilují a zeslabují. Vrnění kočky, bzučení zářivek, skřípání brzd auta, cinkající nádoby nebo zvonění vzdáleného telefonu, to je jen krátký výčet zvuků, se kterými se ve snímku mistrně pracuje. Mnoho filmů, které jsou obsaženy v této práci, jsem zhlédl jen kvůli danému tématu – hlavní hrdina fotograf nebo fotografie v příběhu. Tento je však opravdu kvalitní, jedná se o precizně odvedenou filmařskou práci. V neposlední řadě jde nejen o pohled do života slepce, ale pro našince také možnost navštívit skrze filmovou kameru velmi vzdálené, největší australské město a vidět jeho podobu v devadesátých letech dvacátého století.

THE PUBLIC EYE

1992 / USA

Český překlad: Bdělé oko veřejnosti

Žánr: Thriller / Krimi

Stopáž: 99 minut

Režie: Howard Franklin

Scénář: Howard Franklin

Kamera: Peter Suschitzky

Hrají: Joe Pesci, Max Brooks, Richard Riehle, Richard Schiff, Jared Harris, Laura Cerón, Barbara Hershey, Ian Abercrombie a další...

Film Howarda Franklina ze začátku devadesátých let nás ve svém příběhu zavede o padesát let dříve. Přesněji do New Yorku čtyřicátých let. Hlavní postavou je fotograf na volné noze Leon Bernstein. Toho skutečně skvěle ztvárnil Joe Pesci, držitel ceny Oscar za film *Goodfellas* z roku 1992. Nutno hned v úvodu podotknout, že tato postava byla velice volně inspirována slavným americkým fotografem rakouského původu Arthurem Felligem, jenž je známý především pod přezdívkou Weegee. Režisér Howard Franklin, který napsal také scénář, se postavou Weegeeho inspiroval především v rovině, ve které je známý i znalcům fotografické historie. Tedy že fotografoval vraždy, dopravní nehody či různá neštěstí, pouliční nepokoje, šmírující davy a další záběry především z nočního života ve velkoměstě. Také faktem, že byl u těchto činů vždy jako první, jelikož měl ve svém autě zabudovanou policejní vysílačku, a tak věděl z první ruky o všem, co se kde šustlo. Filmový fotograf měl stejně jako skutečný Arthur Fellig v kufru svého auta temnou komoru, a tak i zpracování snímků mohl provést s enormní rychlostí. Ale inspirace slavným fotografem je patrná například i z používaného fotoaparátu. Hlavní hrdina filmu v něm fotografuje, stejně jako Weegee, na Graflex Speed Graphic 4x5 palců, u kterého se musela po každém záblesku vyměnit blesková žárovka. Hlavní hrdina ke své práci používá také, o poznání menší, fotoaparát Exacta Varex VX, ale zde se mi nepodařilo zjistit, zda i reálný Arthur Fellig používal tento druh fotoaparátu. Kromě všeho zmíněného je představitel hlavní role Joe Pesci pravému Weegeemu skutečně podobný, stylizuje se do něj opravdu mistrně a skvěle iluzi napomáhá také třeba rekvizita v podobě doutníku v koutku úst. Co sedí s realitou okolo Weegeeho je mimo jiné i razítko, kterým opatřoval obálky s odevzdávanými snímky. Na nich bylo ve skutečnosti „Weegee the famous“, ve filmu pak slovo Weegee nahrazuje logo oka a pod tím přezdívka „Great Bernzy“. Jediné, co tedy autor změnil, je jméno slavného fotografa a pak samozřejmě hlavní, fiktivní zápletku příběhu.

Důležitý je bezesporu také fakt, že valná většina použitých snímků jsou skutečné práce Arthura Felliga. Ty můžeme vidět již v počátečních titulcích, které jsou založeny právě na prezentaci jeho černobílých fotek s efektem připomínající fotografii ponořenou v ustalovači. Okamžitě po skončení titulek už můžeme pozorovat ústřední postavu při práci, kdy fotí zavražděnou mrtvolu ještě dávno před tím, než přijede policie.

Forma a způsob práce fotografa Leona Bernsteina přezdíváného Great Bernzy je vykreslena v pár dalších záběrech. V jednom z nich se například v převlečení za kněze dostane do sanitky k oběti vážné nehody, kterou bez ostychu fotí. Stejně jako předloha - Weegee, fotí i Leon Bernstein vraždy, nehody, davy pozorující, co se děje za policejním zátarasem, ale i noční život v americkém velkoměstě. Režisér nám skrze objektiv kamery také umožní nahlédnout do fotografova soukromí, a tak můžeme vidět, že žije skutečně velice skromně a celý život se točí jen a pouze kolem fotografie. Detektivní příběh se pořádně rozjíždí, když potká, při své cestě za senzačními snímky, v nočním klubu na Manhattanu krásnou tmavovlasou ženu. Tou je Kay Levizt (v podání Barbary Hershey), vdova, která se stala po smrti manžela majitelkou klubu. Na ten si však dělá zálusk místní mafián Emilio Portofino. Krasavice fotografa poprosí, aby o něm něco zjistil. Přestože má Bernzy svoje zásady, jako nikdy nikomu nedělat laskavost a soustředit se jenom na focení, tak díky kráse vdovy Kay kývne a pustí se do menšího vyšetřování. Nedlouho poté jde pátrat do bytu Portofina, kde najde mrtvolu muže. Přestože zavolá policii Bernzy, tak se stane hlavním podezřelým právě on. Nakonec je propuštěn a pouští se do vyšetřování ještě hlouběji. Přejde na to, že jde vlastně o spiknutí, do kterého je zapletená nejen mafie, ale také vláda.

The Public Eye byl čtvrtým celovečerním filmem Howarda Franklina, ke kterému napsal scénář a vůbec první film, který režíroval. Franklina proslavil hned jeho první scénář ke snímku z roku 1986 Jméno růže s Seanem Connerym v hlavní roli. Co dělá z filmu The Public Eye zajímavé kinematografické dílo je právě Franklinova režie, která je místy velmi originální. Určitě se také obklopil skvělými herci, v čele s hlavním hrdinou Joe Pesci a krásnou ovdovělou majitelkou klubu, které vdechla život Barbara Hershey. Franklinův scénář není nikterak nadprůměrný, ale jelikož byl scénárista i režisér, tak to dohromady přináší divákovi příjemný filmový zážitek. Dobrou volbou byla také spolupráce s britským kameramanem Peterem Suschitzkym. Ten za svou dlouholetou kariéru natočil enormní množství filmů a spolupracoval s režiséry jako Tim Burton nebo M. Night Shyamalan a je dvorním kameramanem režiséra Davida Cronenberga. Suschitzkyho kamera se perfektně přizpůsobuje danému žánru i době, ve které se film odehrává. Můžeme tedy vidět pomalé a často statické záběry, výbornou kompozici a lehce desaturovaný výsledný obraz. Dojem pak umocňuje hudba Marka Ishama, který v práci na tomto filmu nahradil původního autora Jerryho Goldsmitha. Isham, který udělal hudbu k více než šedesáti celovečerním filmům, opět ctil žánr a hudebně tak můžeme slyšet zejména houslové instrumentální pasáže.

Film nezískal žádné filmové ocenění, ale byl ve své době velmi kladně přijat kritikou. Především za debut Howarda Franklina na postu režiséra a samozřejmě za mistrný výkon Joe Pesciho v hlavní roli.

THE BRIDGES OF MADISON COUNTY

1995 / USA

Český překlad: Madisonské mosty

Žánr: Drama / Romantický

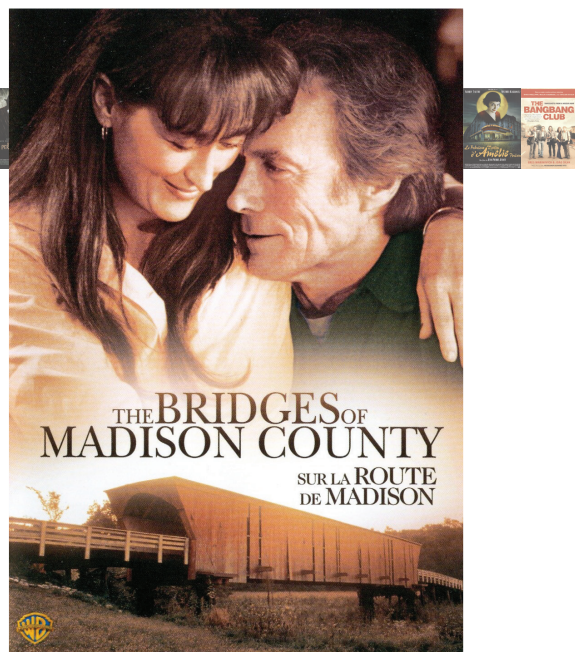
Stopáž: 135 minut

Režie: Clint Eastwood

Scénář: Richard LaGrevenese

Kamera: Jack N. Green

Hrají: Clint Eastwood, Meryl Streep, Victor Slezak, Annie Corley, Christopher Kroon a další...

Tento milostný příběh z roku 1995 o vzplanutí dvou lidí ve středním věku jsem viděl už jako malý chlapec, krátce potom co byl film uveden do českých kin. Přestože jsem tenkrát zcela nechápal všechny souvislosti a snímek byl na mě poněkud dlouhý, už tehdy mi přišel fascinující. Méně pak jeho konec, který se vymyká americkému pojetí závěru filmu ve stylu „happy end“. Předlohou pro tento film byl stejnojmenný knižní bestseller Roberta Jamese Wallera. Práva na zfilmování příběhu koupil Clint Eastwood, herec známý rolemi tvrdých a drsných charakterů ve westernech (Pro hrst Dolarů, Pověste je výš ...), nebo v akčních krimi filmech (Drsný Harry, Násilník ...). Eastwood usedl na režisérskou židli a zároveň se obsadil do jedné z hlavních rolí. Jeho hereckou i filmovou partnerkou mu byla jedna z nejlepších amerických hereček posledních dekád - Meryl Streep. Clint Eastwood je ve své filmařské práci znám tím, že se obklopuje stále stejným tvůrčím týmem. Nejinak tomu bylo u Madisonských mostů. Perfektní obrazovou skladbu a kompozici záběrů obstaral kameraman Jack N. Green, jehož práci podpořil skvělý střih Joela Coxe. Velmi poutavou, ale zároveň klidnou hudební složku snímku zkomponoval, převážně jazzový skladatel, Lennie Niehaus, další z Eastwoodových stálých spolupracovníků (například na filmech A Perfect world, Bird, White hunter, black Heart a dalších...). U mnohých filmů je složená a vybraná hudba často na škodu a film degraduje, zde je nutno podotknout, že je tomu právě naopak a výsledný zážitek jen umocňuje a krásně se s obrazovou složkou doplňuje. Scénáře se ujal Richard LaGravenese, který původní knižní předlohu poupravil a obohatil o některé prvky. Důležitou změnou oproti knize, kterou literární kritika ve své době celkem strhala a zařadila ji mezi brakovou literaturu červené knihovny, je především fakt, že celý příběh je divákovi podáván retrospektivně.

Děj filmu začíná v přítomnosti (tedy v době, kdy byl film natočen – okolo roku 1995), kdy sourozenci Michael a Carolyn přijedou do svého rodného domu, na farmu v americkém státě Iowa. Jejich návštěva není nikterak veselá, jelikož jedou vyřídit pozůstalost po své, právě zemřelé, matce Francesce Johnson a všechny formality spojené s jejím pohřbem. Na schůzce s advokátem je zaskočí, že jejich matka nechala těsně před smrtí pozměnit poslední vůli. Dozvídají se totiž, že si přeje být zpopelněna a její popel chce rozprašit u Rosemanova mostu ve Winstretu. Sourozenci jsou z toho zmateni, protože je její poslední přání v rozporu se společnou vůlí jejich rodičů, aby byli pohřbeni ve společném hrobě. Kromě této poslední vůle se jim dostane do rukou také matčin deník a zápisky, společně s několika starými fotografiemi. Pomalu začnou rozplétat příběh nešťastné lásky, který se odehrál před dávnými třiceti lety, v létě roku 1965.

Francesca, o které se v průběhu filmu dozvídáme, že je takzvanou „válečnou nevěstou“, jenž se do Spojených států přivdala z rodné Itálie, je manželkou farmáře a matkou dvou dětí.

Žije obyčejný život a domnívá se, že je šťastná. Rozčarování přichází tehdy, když její manžel a obě děti odcestují na několik dní s výstavním býkem do jiného města na farmářský veletrh. Zničehonic u jejich farmy zastaví postarší a velmi charismatický fotograf Robert Kincaid. Ten do státu Iowa zavítal, aby nafotil fotoesej o starých dřevěných mostech do časopisu National Geographic, pro který pracuje. U farmy se zastaví, aby se doptal na cestu k oněm mostům. U obou přeskočí pomyslná jiskra a je naprosto očividné, že si jsou navzájem více než sympatičtí. Francesca Roberta pozve po fotografování mostů na svou farmu na sklenku ledového čaje. Ten s ní pak stráví celé odpoledne a zdrží se ještě na večeři. Farmářka má sympatického fotografa plnou hlavu, a když odjede, tak nemůže usnout. Nakonec vstane a jen v noční košilce jede k mostům, kde mu nechá vzkaz s telefonním číslem, aby se jí ozval. Ještě jednou se setkají u jednoho z madisonských mostů a pak pozve Francesca Roberta znovu na svou, aktuálně osiřelou, farmu na večeři. Osud tomu chtěl tak, že se do sebe oba bezhlavě zamilují a před Francescou, které se má už za pár dní vrátit rodina, vyvstane lákavá představa, že s Robertem uteče za štěstím. Ale zároveň je jí jasné, že bude muset opustit svou rodinu. Robert na Francescu nenaléhá, ale samozřejmě jí v úmyslu opustit manžela, kterého nemiluje, podpoří. Přeci jen už má děti v dospělém věku. Nakonec se Francesca rozhodne i přes velké sebezapření, že zůstane se svou rodinou. Fotografa ještě jednou zahlédne v městečku během deštivého odpoledne a to je asi nejdojemnější scéna z celého filmu. Vidina na život se šťastnou láskou mizí v nedohlednu a končí tak i krátký románek mezi oběma hrdiny. Film se pak posune v čase, do doby kdy umírá Francescyn manžel. Ve stejný čas jí přijde poštou krabice. Krabice, kterou nechal po své smrti poslat Robert Kincaid s jeho pozůstalostí – se svými fotoaparáty Nikon F1 a vzpomínkami na Francescu, jako její náhrdelník a náramek. Ale především fotografickou publikaci „Čtyři dny“, kterou věnoval čtyřem nejkrásnějším dnům jejich, alespoň na krátký čas společného, života. Sourozenci se pak rozhodnou, že si jejich matka zaslouží být rozprášena na místě, které si přála ve své poslední vůli. U Madisonského Rosemanova mostu...

Madisonské mosty jsou strhujícím hereckým koncertem obou hlavních protagonistů. Clint Eastwood zde zahrál citlivého a velmi charismatického fotografa, roli na míle vzdálenou od všech těch policajtů a drsných kovbojů, ze kterých je znám filmové veřejnosti především. Dokázal, že je špičkový režisér i herec, který dokáže hrát i zcela jiné herecké polohy. Meryl Streepové šel svým hraním na ruku a nechal tak vyniknout její obrovský talent. Osobně považuji Streepovou za jednu z nejtalentovanějších amerických hereček posledních třiceti let, což jistě dokazují i tři ceny americké filmové akademie Oscar za snímky *Sophiina volba*, *Kamerová vs. Kramer* a naposledy *Železná lady* nebo dalších třináct oscarových nominací. Za svůj srdceryvný výkon v Madisonských mostech byla na cenu Oscar za herečku v hlavní roli rovněž nominována, bohužel však nominaci neproměnila.

Krom této nominace byl snímek nominován na dva Zlaté Glóby a na světové filmové internetové databázi patří k nejlépe hodnoceným snímkům.

Velmi silný příběh nenaplněné lásky si může jistě mnoho diváků vstáhnout i na svůj život. Co si budeme nalhávat, většina partnerských soužití skutečně není ideální (samozřejmě je mnoho výjimek, které toto pravidlo jen potvrzují) a mnoho lidí setrvává v manželstvích bez lásky kvůli takovým věcem jako je stabilita, zvyk a především kvůli potomkům. Mnoho z těch, kteří pak potkají pravou lásku, neváhají a jsou schopni vše zahodit jen pro své blaho a vlastní štěstí. Tento krásný, i když nešťastný, milostný příběh má svojí sílu právě díky závěrečnému rozhodnutí hlavní hrdinky a snad i díky tomu je děj ušetřen patosu. Já osobně jsem ale asi romantik a i přes, od začátku zřejmý, závěr filmu jsem ve skrytu duše doufal ve šťastný konec...

PECKER

1998 / USA

Český překlad: Pecker

Žánr: Komedie

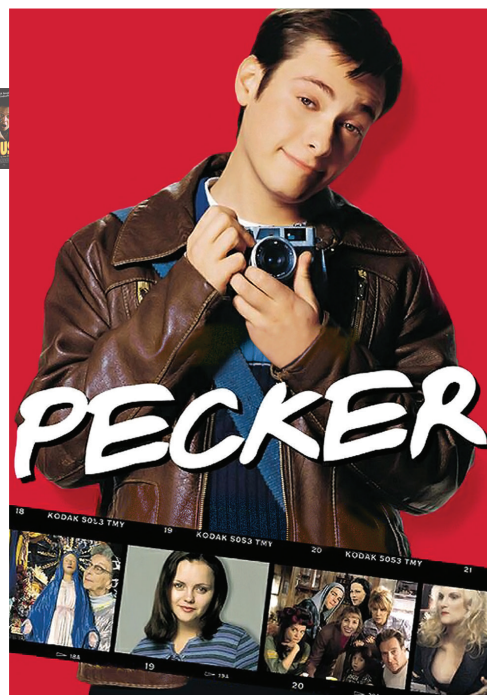
Stopáž: 87 minut

Režie: John Waters

Scénář: John Waters

Kamera: Robert M. Stevens

Hrají: Edward Furlong, Christina Ricci, Mink Stole, Bess Armstrong, Martha Plimpton, Mary Kay Place, Brendan Sexton, John Waters, Cindy Sherman, Susan Duvall, Lili Taylor a další...

Snímek Pecker je další z řady neobvyklých komedií amerického režiséra a scénáristy Johna Waterse. Rovněž v tomto případě se Waters ujal režie a scénáře zároveň. A stejně jako valnou většinu příběhů svých filmů zasadil i tento do amerického města Baltimore (stát Maryland), odkud sám autor pochází. Přesněji se příběh odehrává v baltimorské čtvrti Hampden.

Hlavním hrdinou je osmnáctiletý chlapec, kterému nikdo neřekne jinak než Pecker (Edward Furlong). Tuto zvláštní přezdívku má ústřední postava již od mládí - je odvozená od anglického slova pecking - šťourat se, jelikož byl hlavní hrdina jako malý velmi vybíravý v jídle. Hned v samém začátku, během ústředních titulek, se divák z obrazu dozvídá, že je Pecker přímo posedlý fotografováním. Fotografuje vše, co mu přijde zajímavé - od snímků budov, po momentky, portréty lidí na ulicích nebo v autobuse. Jde hlavně o fotografie běžného života okolo něj, nejčastěji tak fotí své nejbližší. Leckterý fotograf se může v mladém chlapci zhlédnout, jelikož většina profesionálních fotografů začínala dost podobně - fotila vše, co jim přišlo zajímavé a až postupem času se vyprofilovala a zaměřila na určitou fotografickou disciplínu či ucelená témata.

Především fotí svojí skutečně velmi neobvyklou rodinu, ve které je právě Pecker tím nejnormálnějším členem. Jeho otec (Mark Joy) je majitel baru, který stojí na hranici bankrotu. Matka (Mary Key Place) vede obchod s oblečením z druhé ruky, kde se místní bezdomovci mohou obléknout od hlavy až k patě za pouhý čtvrt dolar. Ve společném domě bydlí i babička Memama (Jean Schelter), která má před domem stánek, kde prodává masové sendviče a úpěnlivě věří, že je její soška panenky Marie zázračná a mluví (skutečnost je taková, že za ní mluví sama babička). Pak má ještě starší sestru Tinu (Martha Plimpton), jenž pracuje jako moderátorka v místním strip klubu, kam se Pecker díky ní dostane a nafotí další originální snímky do své sbírky, nebo mladší sestru Chrissy (Lauren Hulseley), která má poruchu s příjmem potravy a jí jen sladkosti. Kromě rodiny pak fotografuje hlavně svou přítelkyni Sheeley (Christina Ricci), která vlastní místní prádelnu, nebo nejlepšího kamaráda, zlodějíčka Matta (Brendan Sexton III), s nímž provádí různé klukoviny.

Fotografuje třeba i připalující se hamburger v rychlém občerstvení, kde pracuje.

A přestože se to jeho šéfovi moc nelíbí, uspořádá právě v tomto bistru první výstavu svých fotek. Na zmíněnou výstavu shodou okolností zavítá i majitelka newyorské galerie a umělecká agentka Rorey. Ta je chlapcovými černobílými snímky zcela uchváčena, rozhodne se ihned jeden koupit (za třicet dolarů, což přijde v tu chvíli Peckerovi jako neskutečné jmění) ba co víc, chce mu ve své galerii uspořádat skutečnou, velkou autorskou výstavu. A jak řekne, tak udělá. Hlavní postavě se to navíc velmi hodí, protože jej majitel bistra zrovna vyhodí kvůli jedné vystavené fotografii, kde zachytil ohanbí striptérky z klubu, kde pracuje jeho sestra Tina.

Skutečně mu Rorey uspořádá velkou výstavu, kde se sejde newyorská umělecká sme-tánka včetně novinářů a kritiků. Rázem je z Peckera nová hvězda a začne prodávat jedno dílo za druhým. To s sebou však nese i mnohé peripetie. Díky velké publicitě se stanou nechtěně slavnými i lidé, kteří končili před Peckerovým objektivem. Jeho nejlepší ka-marád Matt, který nejraději trávil čas krádežím v obchodě, je teď známým obličejem a všichni si na něj dávají pozor. Jeho dívce Sheeley volají do prádelny všemožní sexuální slídlivové a s problémy se potýká i jeho rodina. Zloději jim vykradou (ve snaze najít cenné negativy) dům a na rodiče přijde sociálka, kvůli jejich mladší dceři Chrissy, která byla na jedné fotografii vyfocena, jak se přejídá sladkostmi a jde ji od pusy pěna. Jeho starší se-stru Tinu vyhodí z práce kvůli jeho fotkám ze strip klubu a babičku nařknou věřící z toho, že vytváří fiktivní zázrak se soškou Panny Marie. Nikdo už se nechce objevovat na Peck-erových fotkách a on je z toho nešťastný. Úspěch v podobě prodaných fotek a rychlé nabyté slávy je sice fajn, ale chlapec dochází k závěru, že byl dříve mnohem šťastnější. Od jeho agentky a majitelky galerie Rorey pak dostane zbrusu novou zrcadlovku Nikon N80, což jeho splín ještě prohloubí. Proč by měl fotit na nový aparát, když mu stačí jeho starý, filmový automat Canon Cannonet 28?

Aby toho nebylo málo, tak se ho pokusí jeho agentka svést. Přestože se Pecker brání, nakonec se s ní začne líbat. Fotografa přistihne jeho přítelkyně Sheeley a ten má co dělat, aby situaci zachránil. Je to ale pro něho jasný důkaz, že takhle to dál prostě nepůjde. Rozhodne se pro změnu a odmítne životní nabídku od umělecké agentky Rorey na výstavu ve Whitney museum of American Art. Na místo toho uspořádá v baru svého otce v Baltimoru výstavu novou. Opět se na ní sejdou umělci a kritici z New Yorku, ale místo očekávaných fotografií s Peckerovými blízkými jsou na nich oni sami. Jedná se o fotografie, které Pecker pořídil během své vernisáže v New Yorku a umělce, novináře, kritiky a nadšence do umění na nich zachytil v často dosti nelibivých pózách a situacích (tu se někdo cpe jídlem, tu nějaká žena předvádí své bujně poprsí...). Snímek končí zběsilým večírkem, plným polonahých striptérů a striptérek a Peckerovým prohlášením, že nyní bude točit film.

Pecker je velmi neobvyklým snímkem, ve kterém se John Waters snažil o jakýsi satirický pohled na umělecký svět. Bezesporu se jedná o komedii, ale je těžké zařadit pod-žánr. Nejedná se o bláznivou komedii, i když bychom ve snímku našly prvky právě z tohoto pod-žánru. Nejedná se ani o komedii, která by oplývala inteligentním humorem a vlastně se nejedná ani o komedii, u které byste se nějak více zasmáli. Má spoustu momentů, které fungují skvěle a skutečně pobaví, má ale také mnoho dalších momentů, které nefungují, nejsou zkrátka vtípné, a zafungovaly by mnohém lépe, kdyby se trochu lépe domyslely, nebo by se naopak z filmu vystříhly. Co ve snímku Pecker funguje na výbornou je hudba Stewarta Copelanda. Stejně kvalitní je práce se záběry a kompozicí kamera-mana Roberta M. Stevense. Osobně bych při castingu zvolil určitě jiného herce do role Peckera. Mladý Edward Furlong je nemastný a neslaný, není pro mě vůbec charismatick-ým hercem, a tak je i ztvárněný charakter jaksi plochý. Skvěle naopak zahrála Christina Ricci jeho přítelkyni Sheeley. Kvalitní herectví předvedly i další ženy, konkrétně Martha Plimpton jako sestra Tina a Lili Taylor jako umělecká agentka Rorey Wheeler. Zajímavé jsou i některé epizodní role. Především fotograf hollywoodských hvězd Grag Gorman nebo slavná fotografka Cindy Sherman, kteří ve filmu zahráli sami sebe. Ve valné většině Watersových filmů se v nich mihne v malé roli také on sám, v tomto filmu se zhostil pouze dabingu, kdy namluvil zvrhlíka volajícího Sheeley do její prádelny.

Co se týká různých filmových cen a anket, tak snímek nezískal žádné ocenění ani nomi-naci. O jeho kvalitách či spíše nekvalitách svědčí i umístění na světové i české filmové internetové databázi, kde patří se svým hodnocením k podprůměrným snímkům.

CIDADE DE DEUS

2002 / Brazílie, Francie

Český překlad: Důkaz

Žánr: Drama / Krimi / Životopisný

Stopáž: 130 minut

Režie: Fernando Meirelles, Kátia Lund

Scénář: Bráulio Mantovani

Kamera: César Charlone

Hrají: Alexandre Rodrigues, Matheus Nachtergaele, Leandro Firmino, Seu Jorge, Douglas Silva, Gero Camilo, Alice Braga, Jonathan Haggensen, Paulo Lins a další...

Město Bohů patří k jednomu z mých vůbec nejoblíbenějších filmů a to i přes to, že drsná dramata plná krve a brutality úplně nevyhledávám. Snímek vznikl v brazilsko-francouzské koprodukcí a na svědomí si jej vzalo režisérské duo. Hlavním režisérem byl Brazilec Fernando Meirelles a Brazilka s americkými kořeny Kátia Lund se pak zhostila pozice druhého režiséra. Scénář Bráulio Mantovaniho vznikl na základě stejnojmenné autobiografické novely brazilského spisovatele Paulo Linse (samotného autora můžeme ve filmu zahlédnout v menší epizodní roli) a je tedy z velké části založena na skutečných událostech. To je vzhledem k tomu, co je ve filmu k vidění dost k nevíře.

Děj filmu Město Bohů nás zavede do krásné a slunné Brazílie, přesněji do města Rio de Janeiro. Abych byl úplně přesnější, tak do okrajové části města, kam Brazilská vláda odsunula spodinu společnosti. Tato místa tam jsou dodnes a známe je jako slumy, místní je nazývají rodným portugalským jazykem favely. A té nejstarší a nejnebezpečnější favele se mezi místními přezdívá právě Město Bohů, kde se odehrává většina příběhu.

Už samotný začátek nám ukáže, jak bleskurychlé tempo bude film mít. Úvodní titulky jsou začleněny do této rychlé počáteční scény, plné rychlých prostřihů a akční kamery podkreslené místní typickou hudbou. Gangsteři si připravují hostinu. Podříznou slepici, oškubejí jí a hodí do hrnce. U toho popíjí rumové koktejly, krájí zeleninu, hrají na hudební nástroje, tančí a celou dobu v prostřizích vidíme jinou, ještě živou slípku. Během pár záběrů seskočí ze střechy, kde se hostina odehrávala dolu na ulici a v tom začne zběsilá honička za slepicí ulicemi slumu. Ta trvá po celou dobu úvodních titulek a skončí, až když se slepice zastaví uprostřed ulice přesně mezi chlapcem s fotoaparátem a skupinou po zuby ozbrojených gangsterů, kteří ji honili. Divákovi může připadat poněkud zvláštní, proč že honili slepici s revolvery a samopaly v rukách, ale na konci filmu už se tomu jistě divit nebude. V tom se za chlapcem s fotoaparátem pověšeným kolem krku objeví také místní policie, která začne tasit zbraně proti ozbrojeným členům gangu, honících slepici. Nyní přijde výborně kameramansky provedená pasáž filmu, která kamera několikrát obkrouží chlapce, který se ocitl přesně mezi dvěma znesvářenými stranami a skončí v prostřihu na zcela jiném místě a dokonce v jiné době. Retrospektivně se vrátíme z 80. let do 60. let dvacátého století pomocí „flashbacku“. Retrospektivní záběr je zakončen obkroužením stejného, ale o dvacet let mladšího chlapce. Jedná se o našeho hlavního hrdinu jménem Buscépe, kterému ale všichni přezdívají Rocket (starší postavu hraje Alexandre Rodrigues). Jeho největším snem je stát se fotografem a je hlavním vyprávěčem celého příběhu.

Postupně se v jeho vyprávění dostaneme do tří dobových etap – šedesátých, sedmdesátých a nakonec osmdesátých let a představí nám všechny důležité postavy příběhu.

V šedesátých letech začne vyprávění o třech zlodějích, kterým se říká „Tender Trio“ (něžná trojka). Jedním z lupičů je Rocketův bratr. Tihle tři gauneři jsou ve skutečnosti celkem (na místní poměry) slušní, nezabíjejí a vždy se o svůj lup rozdělí s lidmi ve slumu. Díky tomu je také komunita ochraňuje před policií. Již v této první části filmu se objeví největší záporná postava Lil´ Dice (malý Dice), který je stejně starý jako náš vypravěč. Tedy v té době asi desetiletý chlapec. Při jedné velké loupeži v motelu ukradne „Tender Trio“ celkem slušný lup a z motelu zmizí, aniž by komukoliv ublížili, nechají tam hosty a personál jen svázané. Lil´ Dice, který jde na lup s nimi, aby hlídal venkovní situaci, dostane od jednoho z lupičů zbraň, kterou má vystřelit do vzduchu, kdyby se blížila policie. Když „Tender Trio“ uslyší výstřel, tak motel hbitě opustí. Nebyl to však varovný výstřel. Až v průběhu filmu zjistíme, že právě Lil´ Dice, malé černošské dítě, zabije všechny bezbranné, svázané lidi v motelu a přitom se nesmírně baví. Tenhle malý chlapec pak o lup obere i Rocketova bratra, kterého rovněž bez rozpaků zastřelí.

V sedmdesátých letech pak zjišťujeme, že se Lil´ Dice přejmenoval na Lil´Z a je největším šéfem celého podsvětí společně se svým nejlepším kamarádem Bennym. Benny je ten hodnější, dokonce mu lidé přezdívají nejhodnější gangster ve městě. Sice šéfuje prodeji drog (marihuany a kokainu), na kterém jejich kriminální činnost stojí, ale s vražděním svého kamaráda nesouhlasí a snaží se ho držet na uzdě. Nakonec se díky lásce rozhodne na nelegální život zanevřít a odjet z města. Na počest jeho odjezdu je uspořádána velká párty, kde chce Lil´Z někdo z jeho mnoha nepřátel zabít. Útočník však omylem zabije Bennyho a tím se rozpoutá ve Městě Bohů doslova peklo. Těsně předtím než Bennyho zabijí, daruje Rocketovi jeho první pořádný fotoaparát... Po Kodaku Instamatic, se kterým fotil na začátku filmu, je to bytelná čtyřoká zrcadlovka Kodak Retina Reflex.

A pak se dostáváme do závěrečné části příběhu v letech osmdesátých. Co a jak přesně se během filmu stane netřeba prozrazovat dále. Každopádně vraždění nevinných, ozbrojené děti prodávající drogy a nebo děti, které zabíjejí jiné děti, je jenom malý výčet brutalit, nad kterými může evropský divák jenom kroutit hlavu. To vše je zde prezentováno jako naprosto všední záležitost a bohužel tomu v této části města skutečně tak bylo (a možná i částečně stále je). Postava hlavního hrdiny, fotografa Rocketa, je založena na skutečné postavě fotožurnalisty jménem Wilson Rodrigues. Ten si jde za svým cílem, aniž by se jako všichni ostatní dopouštěl kriminálních činů a postupně se vypracuje (paradoxně právě díky tomu, že se zná s hlavou podsvětí) na výborného reportážního fotografa. Pomůže mu k tomu fotografie, kterou vytvoří v závěru filmu na, z redakce vypůjčený, fotoaparát Nikon F.

Vše je v tomto filmu, přesně na tom místě, na jakém by mělo být. Počínaje velmi silným příběhem založeným na reálných událostech, který naprosto mistrně rozehrála a uřídila režisérská dvojice až po skvělé, opravdové a především skutečně věrohodné výkony všech herců, kteří jsou pro našince naprosto neznámí. Zajímavostí je, že byl ve filmu pouze jediný profesionální herec (Mattheus Nachtergaele ve vedlejší roli Carrota) a většina ostatních herců byli skuteční obyvatelé favel, někteří z nich pak dokonce opravdu žili ve Městě Bohů. A právě proto, že se jednalo o neherce, kteří ale pochází z daného místa, je možná výsledek tak působivý. Precizní a velmi efektní je i práce kameramana Césara Charlone. Ten krom skvělých kompozic vždy mistrně pracuje také s drsnými záběry vražd a brutálních scén. Oproti produkcím z USA, které se snaží ukázat co nejvíce krve a brutality prezentovat do co největšího detailu, pracuje Charlone u těchto záběrů s kamerovou neostrotí, záběrem z větší dálky nebo na poslední chvíli s kamerou uhne do strany. Nutno také vyzdvihnout velmi šikovnou práci střihu, která jen podtrhla rychlou dynamiku a spád celého filmu, který doslova sviští. Třešinkou na tomto audiovizuálním dortu je pak bezesporu hudba, kterou měl na starost mistr zvuku Antonio Ponti ve spolupráci s Edem Cortesem. Jejich autorská hudba, ale také velmi pestrý výběr dobových místních šlágrů doplněných o soudobé americké hity, jako Kung-Fu Fighting od Carla Douglase nebo Get Up Sex Machine od Jamese Browna, výsledný dojem jen umocní. Film je jistě záhodno, pro svojí jedinečnou atmosféru, sledovat v původním (portugalském) znění s titulky.

Tento snímek byl nominován na enormní množství různých filmových cen. Za zmínku stojí jistě čtyři nominace na Cenu Akademie – Oscar za nejlepší režii, kameru, scénář a střih. Bohužel autoři neproměnili žádnou z nich, ale za to získali (krom jiných) cenu BAFTA (ocenění britské akademie filmových a televizních děl) za nejlepší střih, konkrétně tedy Daniel Rezende.

Na světových filmových databázích, kde rozhodují o žebříčcích filmoví fanoušci a běžní diváci, pak Město Bohů obsazuje přední příčky.

SPIDER-MAN

2002 / USA

Český překlad: Spider-Man

Žánr: Akční / Dobrodružný / Sci-fi

Stopáž: 121 minut

Režie: Sam Raimi

Scénář: David Koepp

Kamera: Don Burgess

Hrají: Tobey Maguire, Kirsten Dunst, Willem

Dafoe, James Franco, J.K. Simmons, Cliff Robert-

son, Rosemary Harris, Bill Nunn, Joe Mangani-

ello, Ted Raimu, Macy Gray a další...

Spider-Man je komiksový hrdina s nadpřirozenými schopnostmi, který spatřil světlo světa již v roce 1962. Toho roku se poprvé objevil v komiksovém sešitě Amazing Fantasy, který vydávalo Marvel Comics a které i dnes stále vlastní výhradní práva k tomuto super hrdinovi. Od dalšího roku pak vychází o neuvěřitelných dobrodružstvích pavoučího muže samostatný komiks The Amazing Spider - Man.

Kromě komiksů samotných vzniklo nespočet animovaných seriálů, několik hraných filmů natočených v různých dobových etapách, a dokonce se toto téma dočkalo v roce 2010 i muzikálového zpracování, které se dodnes velice úspěšně opakuje na Broadwayi v New Yorku.

V roce 1977 vznikl první hraný film, kterým byl The Amazing Spider-Man a o dva roky později Spider-Man: The Dragon's Challenge. V obou případech se jednalo o televizní filmy, ten vůbec první celovečerní určený na plátna kin byl zde představený Spider-Man. Do mé diplomové práce jsem tento film zařadil, jelikož je hlavní hrdina Spider-Man, nebo lépe řečeno jeho alter ego Peter Parker, fotografem. Vybral jsem si toto filmové zpracování režiséra Sama Raimiho, protože jde o první hraný celovečerní snímek a zároveň je nejlépe hodnoceným filmem ze všech hraných filmů o tomto hrdinovi.

Příběh se nijak markantně neodlišuje od své komiksově předlohy. Hlavním hrdinou je již zmíněný Peter Parker (Tobey Maguire), patnáctiletý středoškolský student, který stojí na okraji společenského zájmu ostatních studentů. Nebaví ho sporty, naopak ho to tíhne k vědě a poznání a jeho největším koníčkem je fotografování pro školní noviny. Peter žije v New Yorku u své tety a strýce, jelikož je sirotkem. Je tajně zamilovaný do spolužačky Mary-Jane Watson (Kirsten Dunst), která jej zcela přehlíží, a jeho jediným kamarádem je Harry Osborn (James Franco), syn zámožného vědce Normana Osborna (Willem Dafoe). Film začíná školní exkurzí do vědeckého oddělení kolumbijské univerzity, kde mimo jiné vyvíjejí zmutované super pavouky. Peter ověšen svým kinofilmovým fotoaparátem Canon F1N využije příležitosti, aby oslovil Mary-Jane. Potřebuje totiž fotku z exkurze s nějakým studentem. Mary-Jane mu ochotně zapózuje. Během této scény můžeme pozorovat, jak se pomalu ze stropu spouští jeden ze super pavouků, který se ztratil z terária. Když Mary-Jane odejde, tak se pavouk vzápětí zakousne Peterovi do ruky. A právě v ten moment se to stane. Peterovi se udělá nevolno a doma si jde brzo lehnout. Během noci se dostane pavoučí jed do jeho celého těla, které zmutuje a ráno se probudí jako někdo úplně jiný. Když si nasadí brýle, tak zjistí, že je už nepotřebuje. Tělo má teď svalnaté a cítí se lépe než kdy jindy. Pomalu začíná objevovat i další schopnosti. Kromě extrémní fyzické síly zjistí, že z rukou může vystřelovat pavučinu nebo že má celé tělo pokryté miniaturními háčky, jenž mu, stejně jako pavoukovi, umožňují lézt po stěnách.

Nejdříve se svoje dovednosti učí ovládat a nějakou dobu mu trvá, než ho začne jeho vylepšené tělo poslouchat. Zprvu využívá své schopnosti pro své vlastní účely a vymýšlí, jak nově nabytou moc zpeněžit. Přihlásí se do wrestlingového zápasu, který jak jinak než vyhraje. Ale po zápase jeho strýce okrade a zabije neznámý vyvrhel. Tento moment změní mladíkův pohled na své super schopnosti a stane se opravdovým Spider-Manem i se svým kostýmem, tak jak ho známe. Bojuje proti bezpráví a daří se mu zločin ve městě přemáhat. Když se ve městě zjeví záporný hrdina Green Goblin, má i Peter Parker se svými pavoučími schopnostmi namále. A co teprve když zjistí, že je jeho úhlavní nepřítel ve skutečnosti otec jeho nejlepšího přítele Harryho?

Cesta tohoto filmu k divákovi nebyla úplně snadná. Pětadvacet let se totiž řešily spory ohledně práv k natočení filmu. Nakonec je získala společnost Sony Pictures Entertainment a okamžitě se jala pracovat na tomto obřím hollywoodském blockbustaru. Velkofilm s obřím rozpočtem 140 milionu dolarů vznikl přesně tak, jak se takovéto filmy točí. Tedy v jakémisi až továrním tvůrčím procesu. Za vše mluví scénář, na kterém už několik let pracovalo vícero autorů - John Brancato, Barney Cohen, Joseph Goldman, James Cameron a Ten Newsom. Tuto původní verzi Sony vzalo a předalo nově najatému scénáristovi Davidu Koeppovi, který je v titulcích uváděn jako autor scénáře. Jeho verzi pak přepsal Scott Rosenberg a valnou většinou dialogů si vzal do parády ještě Alvin Sargent. Vznikl tedy scénář jako ze škatulky, přesto si myslím, že to mohlo dopadnout, i přes vynaložené vysoké honoráře za team scénáristů, mnohem lépe. Důkazem velkého rozpočtu je i angažování těch nejlepších amerických filmařů. Tím je bezesporu režisér Sam Raimi, který už měl s komiksovou tematikou zkušenost z filmu Darkman z roku 1990. Jeho účast na tomto filmu ale nebyla od začátku vůbec jistá. Nakonec mu však dali producenti přednost i před tak ikonickým režisérem jako je Tim Burton. Nutno dodat, že asi nelitovali, protože Raimiho precizní vedení herců i štábu je patrné snad z každého záběru. Kromě režie je to pak určitě kameraman Don Burgess, který natočil další americké velkofilm s nepopiratelnou filmovou kvalitou - Forrest Gump, Trosečník či jeden z aktuálních filmů Let. Burgess dodal Spider-Manovi tu potřebnou vizuální šťávu, kterou samozřejmě tvůrci okořenili notnou dávkou post-produkce a počítačových vizuálních triků. Za nejlepší vizuální efekty byl snímek mimochodem nominován na cenu americké filmové akademie Oscar. Kromě této nominace byl nominován také na cenu za nejlepší zvukový mix. Ani jednu cenu však neproměnil, ale podařilo se mu zvítězit na menších filmových cenách jako Teen Choice Awards nebo Saturn Awards. Skvělé filmařské řemeslo na nás ve filmu doslova dýchá ze všech stran. Kromě kamery, efektů nebo akčního střihu bych vyzdvihl zejména práci hudebního filmového skladatele Dannyho Elfmana. Ten je, i co se žánru týče, persónou nejpovolanější. Již od konce osmdesátých let spolupracuje s těmi nejlepšími režiséry (Brian de Palma, Tim Burton, Wayne Wang...) a vytvořil hudbu k mnohým komiksovým adaptacím - Batman, Men In Black nebo Darkman. Ať už jde o ústřední motiv či vybranou hudbu, vše skvěle podporuje výsledný zážitek z akční podívané. V neposlední řadě je nutné vyzdvihnout i velice povedený casting. V první řadě samozřejmě mimořádně talentovaného Tobeyho Maguiera, který byl do té doby známý především hlavní rolí ve filmu Pravidla moštárny podle bestselleru Johna Irvinga. Ten předvedl naprosto jiný charakter, než na jaký od něj byli diváci doposud zvyklí. Skvěle vybraní byli i ostatní herci jako James Franco a především největší záporná postava, v podání vždy úchvatného Willema Dafoe.

Po prvním dílu natočil Sam Raimi v roce 2004 film Spider-Man 2 a o tři roky později závěr trilogie Spider-Man 3. V současné době je obrovský trend remaků úspěšných filmů. Příkladem za všechny je sci-fi Robocop, který se dočkal po 23 letech v roce 2014 moderního přepracování. Poněkud nesmyslné mi to přijde u aktuálně natáčené tetralogie The Amazing Spider-Man 1-4, kdy se jedná o remake série Spider-Man natočených mezi lety 2002-2007. Američtí tvůrci musí být ve velké tvůrčí krizi, když po pěti letech od skončení velmi kvalitního filmového zpracování komiksu o pavoučím muži začnou natáčet sérii novou. Ba co víc, o poznání horší.

JULIA ROBERTS

JUDE LAW

NATALIE PORTMAN

CLIVE OWEN

CLOSER

2004 / USA, Velká Británie

Český překlad: Na dotek

Žánr: Drama / Romantický

Stopáž: 104 minut

Režie: Mike Nichols

Scénář: Patrick Marber

Kamera: Stephen Goldblatt

Hrají: Jude Law, Natalie portmon, Clive Owen, Ju-

lia Roberts, Colin Stinton, Nick Hobbs, Elizabeth

Bower, Antony Gabriel a další...

CLOSER

If you believe in love at first sight, you never stop looking.

COLUMBIA PICTURES presents "CLOSER" with MICHAEL HALEY JOHANN BOHA JOJO WHILDEN ANTONIA VAN DAMME
PRODUCED BY TIM HATLEY DIRECTED BY STEPHEN GOLDBLATT, ASC. COSTUME DESIGNER SCOTT ROBIN SET DESIGNER CELIA COSTAS EXECUTIVE PRODUCERS ROBERT FOX
WRITTEN BY PATRICK MARBER BASED UPON THE PLAY BY PATRICK MARBER DIRECTED BY MIKE NICHOLS CASTING BY JOHN CALLEY CARY BROWN
EDITED BY PATRICK MARBER PRODUCTION DESIGNER MIKE NICHOLS EXECUTIVE PRODUCERS MIKE NICHOLS PRODUCED BY COLUMBIA PICTURES
www.sony.com/Closer

Film, ve kterém hrají hlavní roli mezilidské vztahy, láska, sex, žárlivost a nevěra. Tak by se dal jednou stručnou větou pospat film, ve kterém vystupují čtyři hlavní postavy – dva milenecké páry. Do této diplomové práce je pak zařazen proto, že jedna z hlavních postav je profesionální uměleckou fotografkou.

Snímek, který vznikl v roce 2004 v britsko-americké koprodukcí, byl původně stejnojmennou divadelní hrou, kterou uvedlo roku 1997 londýnské Royal National Theatre. Jejím autorem je jeden z nejuznávanějších dramatiků současnosti Patrick Marber, jenž za tuto (svou v pořadí teprve druhou) hru získal celou řadu významných ocenění. Po velkém úspěchu inscenace na domácí scéně se začala hrát také na newyorské Broadway a dočkala se třiceti překladů. Hrála se ve více než sto městech po celém světě, u nás ji uvedlo Národní divadlo v Brně a divadlo Na Jezerce v Praze, na Slovensku pak třeba Malá scéna Státního divadla v Košicích.

Přes všechny mezinárodní úspěchy se autor dlouho bránil převedení ryze divadelního zpracování scénáře na filmová plátna. Přesvědčil jej až zájem režiséra Mike Nicholse, který měl tou dobou za sebou velmi kvalitní filmová zpracování několika divadelních her. Sám Marber se ujal také scénáře a hru přepsal tak, aby fungovala i na stříbrném plátně. Avšak nutno podotknout, že snímek stále působí (především díky dialogům) velmi divadelně.

Přejdeme k dějové linii filmu, který se odehrává v současném Londýně. Jak jsem již zmínil v úvodu, film má čtyři hlavní postavy. I když samotný autor hry i scénáře se nechal mnohokrát slyšet, že jeho inscenace nemá hlavní postavu žádnou. Právě v tom tkví možná její zajímavost a s tím spojený úspěch. Tak či tak se příběh točí okolo čtyř hlavních charakterů. Tou, kterou budeme jako divák vnímat asi nejvíce, je spisovatel Dan. Toho skvěle ztvárnil herec mnoha tváří Jude Law a celým příběhem nás provází jako vyprávěč. Dan je neúspěšný spisovatel, který se živí psaním nekrologů do novin. Pak ale potká na přechodu krásnou Američanku Alice v podání Natalie Portman, která zde skutečně exceluje. Náhoda či lépe řečeno nehoda (kdy ji srazí projíždějící auto) je svede dohromady a oba se do sebe šíleně zamilují. Alice se stane Danovi múzou. Její neobvyklý život (opuštění rodné Ameriky nebo vydělávání si jako striptérka) ho inspirují natolik, že o ní napíše román, který ho rázem katapultuje mezi uznávané spisovatele. Další postavou je profesionální fotografka Anna, kterou zahrála s velkou jistotou a skutečně přesvědčivě Julia Roberts. Anna má fotografický ateliér, kam si zajde udělat portrét do své nové knihy spisovatel Dan. Sympatická fotografka ho na první pohled učaruje, a přestože má krásný a láskyplný vztah, tak s ní během focení flirtuje. Jakožto fotografa mě zaujal krásný analogový středofórmát Hasselblad, se kterým Dana fotografovala. Spisovatel pak dokonce fotografku políbí a chce si s ní domluvit schůzku, ale v tom se v ateliéru objeví jeho Alice.

Vnímavé dívce, která pak zůstane s Annou v ateliéru sama, je vše jasné a rozbřečí se. Anna si na pohotovou Leicu M6 vyfotí její momentku. Posledním hlavním charakterem je dermatolog Larry. Této úlohy se chopil Clive Owen a nutno říci, že hrál stejně jako Natalie Portman skutečně perfektně. Tím nechci nijak shazovat výkony Julie Roberts a Jude Lawa, ale Owenovi a Portman tyto charaktery opravdu sedly, o čemž svědčí i mnohá získaná ocenění, které po uvedení filmu získali.

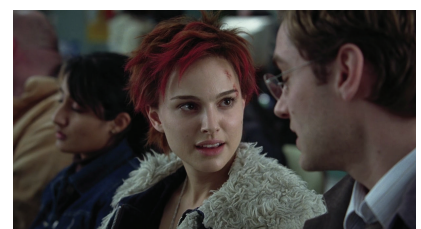
Děj filmu se několikrát posune v čase, často o rok a více. A právě po roce začne Dan, vydávající se za ženu, skrz internetovou erotickou seznamku „chatovat“ s Larrym. Larryho v žertu pošle na místo, kde se spolu mají setkat (Larry si myslí, že jde o sexuchtivou krasavici). Tam se naprostou náhodou potká Larry s Danovou tajnou láskou Annou, zamilují se do sebe a vezmou se.

Zase po delší době má Anna velkou autorskou výstavu, kde vystavuje dokumentární portréty ze své volné tvorby. Jako jedna z obřích zvětšenin je tam vystaven také snímek Alice, který fotografa pořídila při jejich setkání onehdy v ateliéru. Na výstavu Alice dorazí společně s Danem, který k Anně stále cítí velkou náklonnost, a nemůže si nechat ujít příležitost ji znovu vidět. Oba páry se tu společně potkávají a na první pohled je vidět jistý sexuální náboj, nejen mezi Annou a Danem, ale také mezi Larrym a Alicí. A právě po této výstavě se dají Dan s Annou potají dohromady, začnou své protějšky podvádět.

Oba se pak svým partnerům přiznají a opustí je. Alice se vrátí k povolání striptérky a Larry jí při jedné návštěvě nočního podniku, které vyhledává, aby se zbavil žalu, pozná. Larrymu se Alice velmi líbí a chce jí svést. Alice mu nechce přiznat své jméno a říká si Jane. Film pak nabírá čím dál větších zvratů. Anna se vyspí s Larrym, aby podepsal papíry o rozvod, což je jeho jediná podmínka. Dan se od ní vzápětí dozví, co udělala, a nemůže to unést. Pak následuje další posun v čase, kde se zjišťujeme, že se Anna vrátila k Larrymu. Alice vezme Dana zpět a ten se chce dozvědět pravdu, jestli se vyspala s Larrym tu noc, kdy ho potkala ve striptýzovém klubu. Larry se mu totiž před tím na společné schůzce pochlubil, že ji svedl. Alice mu řekne, že na tom přeci záleží, když jsou teď zase spolu a šťastní. Dan tolik naléhá, až se mu Alice přizná a v ten moment zjistí, že ho už vlastně nemiluje. Film končí, tak že se Alice vrací zpět do New Yorku a na pasové kontrole je v záběru její pas se jménem Jane Rachel Jones a nikoliv Alice Ayres. Utrápený Dan se jde projít do londýnského Postman's parku, kde měli první rande a kde mu Alice řekla, jak se jmenuje. K jeho překvapení si tam všimne pamětní desky věnované Alice Ayres, která zemřela, aby zachránila tři malé děti. A tak zjistí, že mu Alice celé čtyři roky jejich vztahu lhala s tím, jaké je její skutečné jméno.

Na Dotek donutí diváka přemýšlet, a to nejen během něj či poté co skončí, ale i s odstupem času. Je to přesně ten druh filmu, kde silně převládá jeho obsah nad formou. O jeho kvalitách pak svědčí jistě i jeho četná ocenění. Clive Owen a Natalie Portman byli nominováni na cenu americké filmové akademie Oscar za nejlepší vedlejší roli, kterou bohužel neproměnili, ale za stejnou kategorii dostali oba v roce 2005 Zlatý glóbus. V cenách BAFTA (ocenění britské filmové a televizní akademie) získal Clive Owen cenu za nejlepší mužskou vedlejší roli, Patrick Marber byl nominován za nejlepší scénář a Natalie Portman nominována za nejlepší ženskou vedlejší roli.

Film, ač jeho předloha vznikla již skoro před dvaceti lety, naprosto přesně vystihuje současnou společnost a dnešní mezilidské partnerské vztahy. Ty jsou často plné lží a neupřímnosti. Pravda a čistá upřímnost jsou na druhou stranu právě ty vlastnosti, které by měly v kvalitním partnerském vztahu dominovat. Mladí lidé si neváží svých protějšků a to i tehdy, když jim jejich vztah funguje a stále se po očku ohlíží po něčem jiném, lepším, novém. Nakonec však toto jednání může zapříčinit, že člověk zůstane ve finále zcela sám.

FUR: AN IMAGINARY PORTRAIT OF DIANA ARBUS

2006 / Francie, Německo

Český překlad: Diane Arbus: Příběh jedné obsese

Žánr: Drama / Životopisný / Mysteriózní / Romantický

Stopáž: 117 minut

Režie: Steven Shainberg

Scénář: Erin Cressida Wilson

Kamera: Bill Pope

Hrají: Nicole Kidman, Robert Downey Jr., Ty Burrell,

Boris McGiver, Harris Yulin, Jane Alexander, Ryan

Shore, Joseph McKenna, Emily Bergl a další...

Mezi filmy, ve kterých je hlavním hrdinou fotograf jistě nemůže chybět Diane Arbus: Příběh jedné obsese. Ústřední postavou je opravdu tato slavná americká fotografka. Na režisérskou židli usedl Steven Shainberg, který před tímto snímkem natočil například drama Hit me nebo komedii Sekretářka. Shainberg je nepopíratelně kvalitním režisérem a to především nezávislých filmů, jakým je i tento. Bohužel ani výborný režisér nebo skvělé obsazení z filmu nedokázalo udělat kvalitní film. Ani řemeslně naprosto precizní kamera Bill Popa plná úžasných kompozic, detailů a celkově dosti nevšedních záběrů. Ani velmi kvalitní střihácká práce Kristiny Boden a Keiko Deguchi. A dokonce ani velmi emotivní, a k záběrům se skvěle hodící, filmová hudba Cartera Burwella, dvorního skladatele hollywoodských mistrů, bratrů Coenů (zmíním alespoň Fargo a Tahle země není pro starý). Tedy alespoň pro mě. Na internetových filmových databázích získává snímek spíše nadprůměrné hodnocení, stejně tak v mnohých recenzích filmových kritiků. A opravdu se jedná o velmi kvalitně odvedenou filmařskou práci. Pro mě je hlavním problémem vypůjčení si reálné postavy a vytržení jí z reálných faktů, na kterých má životopisný film stavět především. Scenáristkou filmu byla Američanka Erin Cressida Wilson, která s režisérem spolupracovala již na filmu Sekretářka. To byl její vůbec první scénář k celovečernímu snímku a nutno podotknout, že byl vydařený. Stejná superlativa nemůže člověk říci o jejím druhém filmovém počínu. Určitě ne takový člověk, který je alespoň částečně obeznámený se životem Diane Arbus.

Hned v úvodním textu, ještě před začátkem titulek, je divák autory obeznámen, že jde jen o velmi volnou inspiraci životem Diane Arbusové. Valnou většinu skutečných faktů ze života fotografky však scénáristka převzala doslovně. I filmová Diane pochází z bohaté židovské rodiny, jejíž otec byl majitelem luxusního obchodu s kožichy na 5. Avenue v New Yorku. Také zde je jejím manželem Allen Arbus, kterého její otec zaměstnal jako fotografa pro svůj obchod a který společně s Diane spolupracoval na fotografiích pro přední módní časopisy jako Vogue, Seventeen nebo Harper's Bazaar. Allen byl fotografem, Diane mu dělala asistentku, stylistku a art-directorku.

Naprosto reálná jsou i další fakta jako jména jejich dcer a dokonce jí používaný fotoaparát - dvouoká, středofilmová zrcadlovka Rolleiflex (přestože se zde trochu liší datace, Rolleiflex používala Arbusová až od roku 1962, nikoliv od roku 1958 jak je tomu v tomto filmu).

Příběh začíná příjezdem fotografky do soukromého areálu, kde žijí nudisté. Tam se vydala (stejně jako reálná Diane) pracovat na svojí sérii fotografií těchto lidí, kteří preferují život bez oblečení. Po úvodní scéně se přesuneme v čase do New Yorku roku 1958, kde její rodiče pořádají pro místní smetánku prezentaci s módní přehlídkou nové kolekce svých kožichů. Už v této části se nám snaží filmaři navodit pocit, že Diane nebyla psychicky tak úplně normální. Kdo ví, jak to vlastně bylo ve skutečnosti, ale autorka filmového příběhu vidí jako hlavní příčinu její nevyrovnané psychiky především v tom, že pocházela z velmi bohaté rodiny, pohrdala smetánkou a žila profesně poněkud ve stínu svého muže. A právě v tento den vidí z okna poprvé podivného muže, který má zahalené vše kromě očí a úst a jenž se akorát nastěhoval do bytu o patro výše. O pár dní později za ní přijde dcera, že neodtéká voda z umyvadla. Matka se tedy snaží vyčistit odpad a vytáhne z něj obrovský chomáč vlasů. Za moment z trubky vypadne klíč. Když se vrací za dalšího deštivého dne s dcerou z města, ozývá se z dorozumivacího zařízení u zvonků stejná hudba, kterou slýchala poslední noci ve svém bytě. Zazvoní tedy na nového souseda a skrze domovní telefon se jej ptá, zda nemá velkého psa, protože jim doma obrovské množství chlupů ucpává odpad. Tajemný muž odpoví, že ne a ve stejném záběru za ní projde plešatý pán. Tajemný muž ji řekne, ať se jde podívat do sklepa. Tam uvidí zvláštní cirkusový plakát lákající na představení se zrůdou, mužem, který je od hlavy až k patě chlupatý. Zároveň tam potká podivnou ženu, která nohama oprašuje zdobené křeslo. Diane se jí zeptá, zda je nová sousedka, načež odvětví, že ne, že je známá Lionela. Když pak sklep opouští, potká v hale domu stejného plešatého pána, který má nyní hlavu pokrytou vlasy. Z vlasů visí cedulka s nápisem "paruky od Lionela".

Film je po celou tuto dobu velmi tajemný a mystický, dalo by se říci, že až lehce hororový. V hlavní hrdince je vidět obrovská zvědavost. Ten večer poprvé vezme Rolleiflexku a vydává se o patro výše. Strach ji, ale po krátké promluvě s tajemným mužem, zažene zpět domů. Další den to zkusí znovu a to už konečně pozná Lionela osobně. Je to muž, který trpí hypertrichózou - onemocněním, kdy je většina lidského těla pokryta vlasy a chlupy. Dozvídá se, že se živil jako cirkusová atrakce a nyní dělá paruky na zakázku. Je tedy celý naprosto chlupatý a vypadá jako zrůda, ale fotografku to neodradí a stráví s ním celý den. Je jí natolik sympatický, že s ním pak tráví veškerý svůj volný čas. Je to právě on, kdo ji seznámí s dalšími "nenormálními" lidmi, s dalšími zrůdami a zvláštními existencemi jako obři, liliputi, cirkusové a pouťové postavičky, prostitutky, transvestiti a další... Postupem času se do sebe s Lionelem zamilují a ze snímku s lehce tajemným, strašidelným nádechem se stává příběh romantický. Lionel se dokonce nechá Dianou oholit, než se s ní poprvé pomiluje. Její milenec má však ještě další nevyléčitelnou nemoc a pomalu umírá. Ještě než zemře, tak své lásce vyrobí na památku kožich zhotovený kompletně ze svých vlasů. Závěr filmu se vrací zpět do prostředí soukromého nudistického areálu, kde Diane začíná pracovat na nové sérii portrétů podivných lidí...

Závěrem je nutné znovu podotknout, že je film skutečně špičkově natočený a pro diváka, kterého nezajímají skutečnosti okolo Diane Arbus musí jistě zaujmout. Nicole Kidman v roli podivínské fotografky dokazuje, že je právem oscarovou herečkou a Robert Downey Jr. v roli Lionela, jenž je většinu filmu skrytý v hromadě vlasů a chlupů, hraje bravurně. Všechno včetně opravdu dokonalé práce štábu tu hraje na jedničku. Jediné, co celý výsledný dojem kazí, je příběh vystavěný na známe fotografce, který bez ostychu fabuluje. Není totiž jediná zmínka o tom, že by se přerod Diane Arbus, ze spokojené manželky a asistentky svého muže na fotografku zvláštních a pro okolí ošklivých lidí, stal díky lásce k podivnému, chlupatému muži...

Les ho společně s jeho kolegy pošle pro kávu, Toby neváhá a jde pro ní. Nakonec ale právě díky němu K'harma skoro nepozorovaně uprchne z domu do přistaveného vozu. Toby se do ní totiž na první pohled zamiluje, a tak poradí jejímu agentovi, kdy se zrovna fotografové nedívají jejich směrem. Skupina fotografů si ji na poslední chvíli všimne, jenže díky v cestě stojícímu Tobymu držícího kelímky s kávou ji nedostihnou, ba co víc narazí do něj a někteří z nich se horkým nápojem opaří. I přes tento nešťastný incident si mladý bezdomovec večer počívá na Lese u jeho domu. Pod záminkou vrácení drobných z koupě kávy se snaží s postarším fotografem navázat bližší kontakt a začne se doprošovat, zda by u něj nemohl přes noc složit hlavu. Lesovi se nejdřív skutečně nechce, ale nakonec svolí. Důležité je zmínit, že Steve Buscemi zde hraje opravdu protivného a samotářského fotografa. Ráno Lese probudí podivný ruch ve svém bytě, a když vstane, diví se, co že se to v jeho bytě vlastně děje. Toby nelenil a spravil Lesovi topení, rotoped a další porouchané věci v jeho velmi zpustlém a nevalně vypadajícím bytě. Chlapec bez střechy nad hlavou pak paparazziho přemlouvá, jestli by mu nemohl dělat asistenta. Zadarmo. Les chvíli váha, ale nakonec se mu nabídka celkem zamlouvá. Nechá ho tedy ve svém skromném apartmánu a je tak velkorysý, že mu dokonce najde i jeho vlastní prostor - Toby může bydlet ve vyklizené skříni. Pak mu začne pomáhat při jeho fotografických honech na známé osobnosti, které se mu samotnému upřímně příliš nedařily. Společně s Tobym se mu však podaří na svojí digitální zrcadlovku Nikon vyfotit skvělý úlovek - známou celebritu po operaci penisu. Za tento, podle Lese skvělý snímek, inkasuje z magazínu honorář sedm set dolarů. A jelikož má fotograf skvělou náladu, tak nabídne Tobymu, že mu udělá zdarma pár fotek, které mu pomohou splnit si jeho sen. Chce se totiž stát hercem. Vypadá to, že se z nich pomalu stávají dobří přátelé. Les bere Tobyho na různé večírky (na které chodí především proto, aby se zadarmo najedl a napil) a tam se náhodou seznámí mladý bezdomovec s pohlednou hereckou agentkou v nejlepších letech. A nebyl by to Tom DiCillo, aby s kartami ještě pořádně nezamíchal. Oba hlavní hrdinové spolu jeden z dalších večerů vyrazí na prominentní večírek, kde si Tobyho všimne znovu zpěvačka K'harma a vezme ho do VIP zóny. To Lese totálně rozčílí. Toby pak s K'harmou stráví celou noc a nechá jí na sebe telefonní číslo k Lesovi. Ráno se pak vrací do fotografova bytu. Fotograf je na něj extrémně nazlobený. Když mu pak K'harma zavolá a pozve ho na svoje narozeniny, vidí v tom Les obrovskou příležitost, jak s sebou propašovat foťák a udělat pár exkluzivních fotografií. Tobymu, který na něj naléhá, ať si kameru nebere, samozřejmě slíbí, že ji nechá doma. Když pak na párty vytáhne malý kompaktní fotoaparát a začne fotit, jak K'harmu, tak ostatní slavné hosty (například známého zpěváka Elvise Costella), jsou oba z večírku vyhozeni a Toby u krásné zpěvačky nadobro skončí. Mladík je na Lese extrémně našťvaný, ale ten mu slíbí, že snímky nepoužije a na důkaz toho hodí paměťovou kartu do své kávy (ve skutečnosti je to však baterie). Druhý den ráno jede fotograf na schůzku a Toby zůstane sám doma.

Samozřejmě má vůči Lesovi nedůvěru, dostane se skrze heslo do jeho počítače a najde snímky z K´harminých narozenin. Cítí se podvedený, dostane se ze zamčeného bytu tak, že odmontuje panty a uteče.

Snímek, který má velmi rychlý spád, začne od tohoto momentu nabírat na ještě větší gradaci. Toby se potká s agentkou, kterou poznal onehdá na večírku a ta ho obsadí do televizního seriálu. Přes noc se tak stane z bezdomovce prvoligová herecká hvězda. To Les skutečně těžce nese, snaží se s Tobym spojit, ale ten se s ním už dále přátelit nechce. Fotograf je extrémně dotčený, a tak se rozhodne pro pomstu. Ze svého starého analogového fotoaparátu, který dostal od svého dědy, si vytvoří střelnou zbraň. Stačí jen zmáčknout spoušť na foťáku a ten vystřelí.

Děj filmu pak směřuje k velkému finále. Díky Tobyho nově nabyté slávě ho zahlédne K´harma v televizi a uvědomí si, že ho skutečně miluje. Mají se tedy potkat po dlouhé době na velké VIP akci. Shledávají se na červeném koberci, kde se vášnivě políbí. To už je, ale v blízkosti Les se svým vražedným fotoaparátem a snaží se dostat Tobyho na mušku. Ten ho však v davu fotografů zahlédne, zamíří k němu a s úsměvem na obličeji se s ním přátelsky pozdraví. Les hbitě vymění analogový foťák předělaný na pistoli za svoji digitální zrcadlovku a udělá K´harmě a Tobymu společnou fotku...

Celý film běží jako na drátkách. Divák v něm najde mnoho humorných i dramatičtějších scén, ale po celou dobu si drží svojí komediální linii. Přesně na jakou mohou být fanoušci Toma DiCilla zvyklí. Každopádně vyvrcholením celého filmu je právě emotivní scéna odehrávající se na červeném koberci. Jako velmi pozitivní hodnotím onen šťastný konec, kdy si fotograf svou pomstu rozmyslí. Myslím, že většinu diváků, kteří film viděli, nenapadlo, že by šílený paparazzi v podání skvělého Steva Buscemi svůj pomstychtivý čin nedokonal.

Film nebyl nominován na žádnou větší filmovou cenu. Ale jelikož se jednalo o nezávislý film, tak je to celkem pochopitelné. Na internetových filmových databázích obsazuje nadprůměrné příčky.

THE MIDNIGHT MEATTRAIN

2008 / USA

Český překlad: Půlnoční vlak

Žánr: Horor / Thriller / Mysteriózní

Stopáž: 98 minut

Režie: Rjúhej Kitamura

Scénář: Jeff Buhler

Kamera: Jonathan Sela

Hrají: Bradley Cooper, Brooke Shields, Vinnie Jones, Leslie Bibb, Roger Bart, Eve Harris, Ted Raimu, Peter Jacobson, Allen Maldonado, Tony Curran a další...

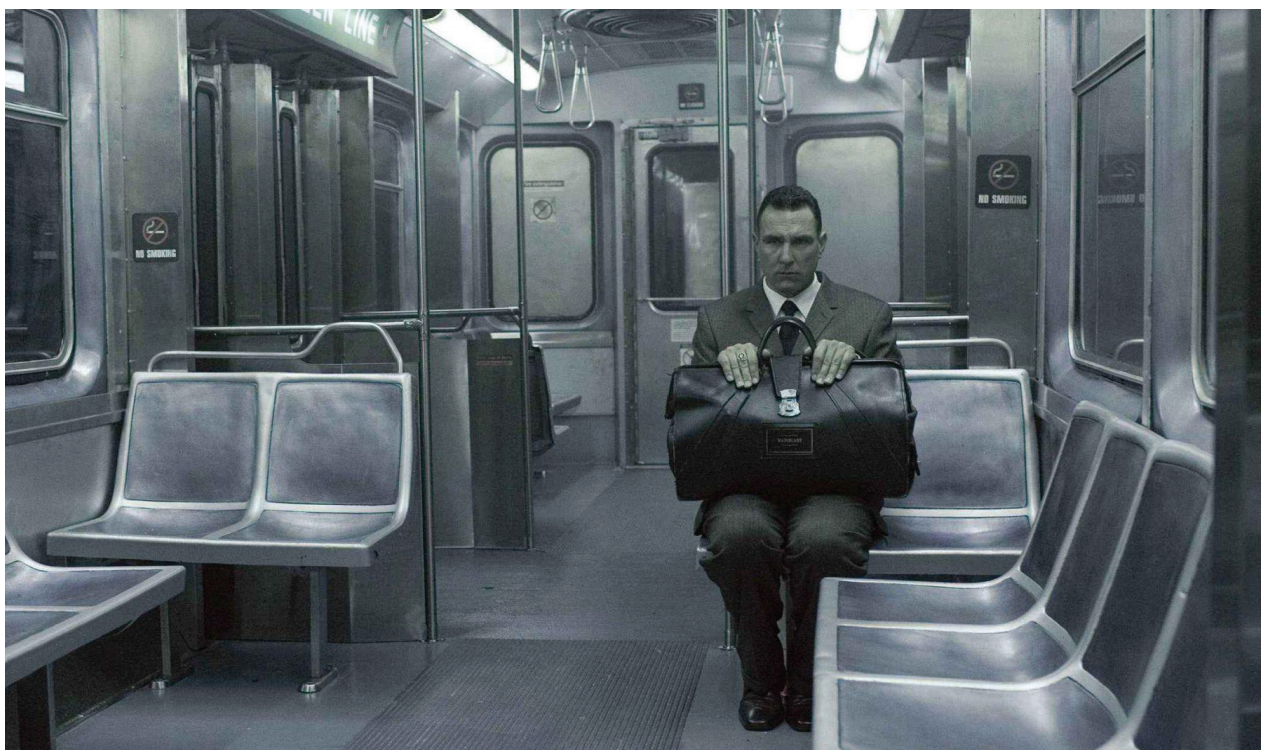
Režisér amerického hororu Půlnoční vlak je rodák z japonské Osacy - Rjúhej Kitamura. Po několika filmech natočených ve své domovině je právě tento vůbec první snímek, který natočil v USA s americkou produkcí. Původně měl tento mysteriózní horor režirovat Patrik Tatopoulos, který za sebou však neměl žádný výraznější film. To Japonec Kitamura je jeho pravým opakem a to především v odvětví hororu a krvavých filmů. Zmíním alespoň jeho film o zombies - Versus.

Předlohou pro tento příběh, byla scénáristovi Jeffu Buhlerovi, krátká stejnojmenná povídka renomovaného autora hororových a mystery příběhů Cliva Barkera. Ten povídku zařadil v roce 1984 do své knihy Books of Blood. Tato předloha byla zárukou jisté kvality. Barker totiž patřil v tomto žánru k podobně zvučným jménům, jako třeba Stephen King.

Hlavní hrdina snímku Půlnoční vlak je Leon (Bradley Cooper), který je zatím neúspěšný fotograf. Nejradši fotografuje New York, tedy město, ve kterém žije a kde se odehrává celý příběh (přestože se ve skutečnosti natáčelo zejména v L.A. a ve filmu jsou záběry nikoliv z newyorského, ale z losangelského metra). Na svou analogovou Leicu M4-P s objektivem Summicron se snaží marně nafotit takové snímky, které by koupily noviny. Často se snaží dostat k policejním zátahům, aby získal atraktivní fotku, ale také by chtěl svoje práce dostat do galerie. Leon žije se svou přítelkyní jménem Maya (Leslie Bibb) a ta mu domluví v jedné prestižní galerii schůzku. Galeristce (Brooke Shields) se však jeho snímky zdají málo autentické a poradí mu, ať si na lepší moment příště ještě počká. V noci tedy vyjde do ulic najít ten správný moment. Jeho pozornost upoutá trojice černých chuligánů a ty pak následuje do metra. Tam je přistihne, jak s nožem obtěžují asijskou krasavici. Začne je fotit a pak upoutá jejich pozornost. Jelikož je upozorní, že je celou dobu snímá bezpečnostní kamera, vedle které stojí, tak gauneři odejdou a nechají dívku být. Ta fotografovi poděkuje a nastoupí do příjíždějícího metra. Druhý den se Leon z novin dozví, že se dívka, které předešlé noci pomohl, pohřešuje. To, že jí obří kovovou palicí zabil brutální vrah, víme jen my diváci. Zároveň ukáže velmi autentické snímky, kterak sígři obtěžovali dívku, galeristce, která je z nich absolutně nadšená. Navrhne mu, že pokud udělá další dvě obdobně výmluvné fotky, tak ho zařadí na plánovanou kolektivní, prodejní výstavu. Vydává se tedy znovu fotit do nočního města, znovu do metra. Mezitím vrah v nočním metru zabije další lidi. Když Leon sedí na lavičce a hledá vhodný námět, tak z metra vyjde tajemný muž (je to onen vrah). Ač náš hrdina neví proč, vydá se ho sledovat. Vrah si ho ale všimne a chytne ho pod krkem. Nakonec ho nechá jít. Druhý den si při vyvolávání dalších snímků z noci, kdy vyfotil asijskou holku, všimne na jedné fotce ruky ve dveřích metra s velkým prstenem. Se stejným prstenem, jaký měl na ruce muž, kterého den před tím sledoval. Začíná tedy pomalu rozplétat tajemnou záhadu. Další den muže znovu sleduje až na místní jatka, kde pracuje jako řezník...

Co z filmu dělá něco víc je bezesporu režie Japonce Kitamury. Režisér diváka nenechá ani na malou chvíli odpočinout, a tak se skoro celý film nese ve znamení silné arytmie. Něco víc dělá ze snímku také skvělý příběh filmu, který je skutečně originální. Divák zprvu čeká klasický scénář, jaký má kdejaký americký horor, ale finální třetina filmu jej vyvede velmi rychle z omylu. Hrůzostrašné atmosféry je docíleno hudbou, zvuky a otřesně znějícími ruchy, ale především týmem uměleckých maskérů, kteří nešetřili s umělou krví ani v nejmenším. Spousta morbidních scén je doplněná o vizuální triky a počítačovou post-produkci. Krom už celkem běžných efektů jako "bullet time effect" tedy zpomalený záběr letící kulky, je možné vidět (pokud nestihnete zavřít oči) i taková zvěrstva, jako detailně vyvedené roztržení lebky palicí a vylétávající bulvy z očních důlků, které letí přímo do objektivu kamery. Nebo třeba mrkající oko na uražené hlavě krásné blondýnky. Nic pro slabé povahy. Pro slabé povahy není také například velmi naturalisticky vyvedená scéna, která brutální vrah vytrhává svým obětem zuby, nehty a vydloubává jim oči a pak je zavěsí na řeznickém háku na madla v metru. Velice neobvyklá je také práce s výsledným obrazem, který má ve scénách v newyorském metru chladný, namodralý nádech. Kameraman filmu Jonathan Sela pak zdárně podtrhl hororové napětí akční kamerou a všemožnými kamerovými efekty. V jeho záběrech nechybí jízdy, jeřábové záběry, záběr z ptačího pohledu nebo záběry ze stativu, kdy záporná postava strnule sedí nehnutě na lavičce v metru a okolo něj ve zrychleném sledu chodí davy ostatních pasažérů. Nebo třeba pohled kamery z místa řidiče metra. Kromě zmíněných kvalit filmu bych pochválil také velmi kvalitní casting dvou hlavních postav. Britský herec, hrající pravidelně všemožné chuligány a gaunery, Vinnie Jones, se na roli brutálního zabijáka hodil více než kdokoliv jiný. A také hlavní kladnou postavu fotografa se podařilo Bradley Cooperovi zahrát věrohodně a oproti podobným ustrašeným charakterům v jiných hororech i celkem originálně. Nemluvě o tom, že si v závěru filmu mohl i on zahrát zápornou postavu, ale více nechci z děje prozrazovat.

Na závěr bych rád dodal, že přestože tento filmový žánr bytostně nesnáším, tak patří Půlnoční vlak k těm lepším, které jsem viděl. Zdaleka se pak odlišuje od valné většiny amerických hororů z posledních dvou dekad. Na filmových internetových databázích dosahuje lehce nadprůměrných hodnocení.

MARIA LARSSONS EVIGA ÖGONBLIC

2008 / Dánko, Finsko, Norsko, Švédsko, Německo

Český překlad: Věčně okamžiky Marie Larssonové

Žánr: Drama / Životopisný

Stopáž: 131 minut

Režie: Jan Troell

Scénář: Jan Troell, Niklas Råström, Agneta Ulfsäter-Troell

Kamera: Jan Troell, Mischa Gavrjusov

Hrají: Maria Heiskanen, Mikael Persbrandt, Jesper

Christensen, Karl Linnertorp, Emil Jensen a další...

Jsem velmi rád, že jsem se díky psaní této diplomové práce dostal i k takovým klenotům, jakým je právě tento severský film. Renomovaný skandinávský filmař Jan Troell získal peníze na svůj, zatím největší, projekt ze šestadvaceti různých organizací z pěti zemí. Troell se ujal nejen režie, ale také byl jedním ze dvou hlavních kameramanů snímku a krom toho byl společně s Niklasem Råströmem a Agnetou Ulfsäter-Troell spoluautorem scénáře. Poslední zmiňovaná je manželkou režiséra a od roku 1986 pečlivě studovala informace o hlavní hrdince filmu a zároveň dělala rozhovory s dcerou hlavní postavy. Dcera ústřední postavy byla totiž sestřenicí jejího otce, takže k ní měla díky tomu velmi blízko. Jedná se tedy o životopisný film, což působí na člověka mnohem emotivněji než příběh fiktivní.

Už samotné počáteční úvodní titulky nám naznačí, že se film bude točit okolo fotografie. Hned jak skončí, tak nás uvede do děje vyprávěčka celého filmu, nejstarší ze všech dětí ústřední postavy, dcera Maja. Tedy ta, se kterou dělala spoluautorka scénáře nespočetně rozhovorů o její matce Marii Larssonové. Z úst Majy se dozvíme, že její maminka kdysi vyhrála fotoaparát v loterii. Pak už se stříhem dostáváme do filmové současnosti - do roku 1907. Maria žije se svým manželem Siegfriedem, bývalým námořníkem. Žijí se svými pěti dětmi ve velmi nuzných podmínkách, v době, která byla pro nemajetné velmi složitá. Obecně bylo velmi málo práce, pokud nějaká byla, tak se jednalo o zaměstnání fyzicky velice náročné a špatně placené. Její muž pracuje v docích a Maria přivydělává do rodinného rozpočtu uklízením u bohatých a šitím. Svého muže má ráda, ale strašně ji ničí, že je to opilec a hrubián. Když v docích vyhlásí dělníci, spolu s jejím mužem, stávkou, tak se pomalu ale jistě dostává rodina na dno. Maria si vzpomene na kdysi vyhraný fotoaparát Nettel od značky Contessa a vydá se ho prodat do místního fotografického ateliéru. Tam se seznámí s velmi empatickým majitelem panem Pedersenem, který jí na místo odkoupení vysvětlí, jak s kamerou udělat fotografii. Když pak přinese výsledky své práce ukázat, tak je fotograf nadšený. Dá jí materiál na focení i chemii a prostředky na vyvolání snímků. Maria je v rozpacích, protože nemá drahé příslušenství jak zaplatit. Pan Pedersen jí dá návrh, že od ní odkoupí její fotoaparát, ale nechá jí ho, ať s ním může fotit a potřebnou techniku bude od ceny kamery odečítat. Začne tedy fotit svou rodinu, ale třeba také památeční fotografii utonulé spolužačky její dcery Majy před pohřbem. Během děje, který bez příkras ukazuje drsný život manželky a matky Marii, se dovídáme i to, že jí její muž bez okolků podvádí s jinými ženami. Kromě toho velmi pije a je agresivní.

Děj poté přeskočí do roku 1914, kdy začíná v Evropě první světová válka. To už má Maria a Siegfried děti sedm a otec od rodiny narukuje do armády. Když se vrátí z války, tak těžce nese, že jeho manželka začala dělat lidem upomínkové portréty a vydělává nějaké peníze, aby rodina měla co jíst. Krásný je moment filmu, kterak vidíme Marii enormně šťastnou, když noviny otisknou její dvě fotografie švédského krále zdravícího lid po skončení světové války. Její muž je stále stejný a podvádí ji s milenkou. Když je s ní jednou na flámu, tak vidí ve výloze ateliéru pana Pedersena portrét svojí ženy, který ji onehdy fotograf vyfotil. Násilím si ho vezme a rozlíčený přijde domu, kde dá Marii skutečně co proto a nakonec ji znásilní. Trýzněná žena je zoufalá, protože je po osmé těhotná. Rozhodne se, na radu přítelkyně, skočit několikrát z kuchyňského stolu a vyvolat si potrat. Dítě se jí narodí a bohužel onemocní obrnou, což si dává Marie za vinu. Chce se starat o rodinu a chce přestat fotit. Rozmluví jí to opět velký dobrák, pan Pedersen a z jejich vztahu je patrné, že jsou do sebe platonicky zamilováni. Když chce Siegfried v další a velmi drsné scéně vzít Mariin fotoaparát a prodat jej, strhne se velká hádka s rvačkou, která vyústí tím, že chce svou vlastní ženu násilník podřezat břitvou. Po tomhle incidentu je její muž zavřen do vězení.

Rodina se má bez tyranizujícího otce určitě lépe a Marie se rozhoduje, zda svého muže konečně definitivně neopustí. Nakonec z města odjíždí její přítel pan Pedersen, od kterého dostane nový fotoaparát Contessa. Po návratu muže z vězení s ním Marie zůstává... Příběh je skutečně velmi emotivní. Dojemnou scénu střídá scéna dramatická. Přestože má film něco málo přes dvě hodiny, tak ani v nejmenším nenudí a má skvělý spád. Děj má svoje kouzlo zejména kvůli své autenticitě založené na příběhu reálné postavy. Mistrná je i práce s kamerou Mischi Gavrusova a Jana Troella. Záběry jsou kompozičně dokonalé většinou velmi klidné, ale najdeme ve filmu i celkem slušnou porci akčnějších záběrů včetně rychlého švenkování. Výsledný obraz má velmi jemné a realistické podání barev, které se k danému žánru opravdu hodí. O kvalitách práce kameramanů svědčí jistě i cena za nejlepší kameru na španělském filmovém festivalu Vallaloid.

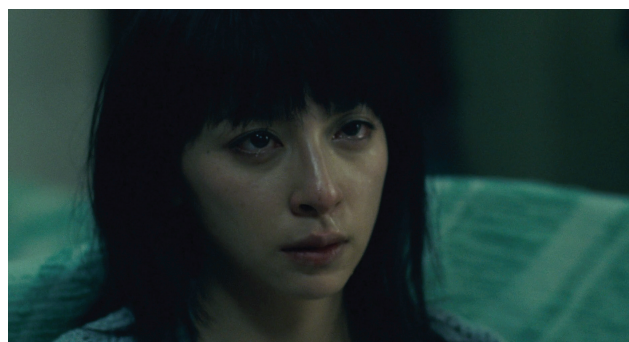
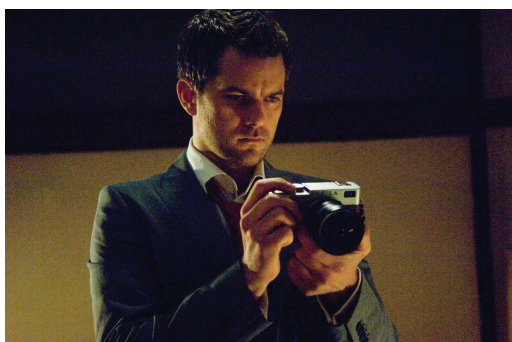
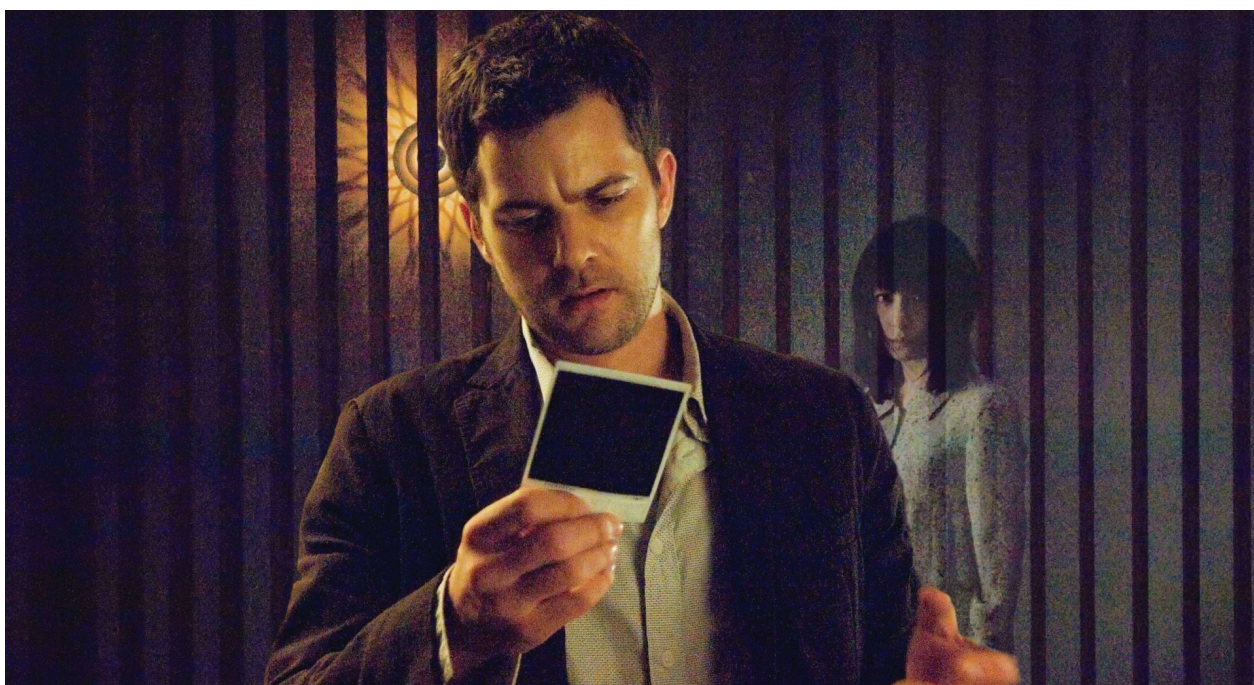
Za skutečně famózní považuji herecké obsazení, a to i do epizodních či komparsních rolí. Před kamerou exceloval otec rodiny Siegfried v podání Mikale Persbrandta, který hrál skvěle své agresivní pasáže, stejně tak opilecké etudy nebo citlivé momenty. Oproti němu byla skvělým protipólem herecká poloha Jespera Christensen hrajícího fotografa Pedersena. Dech-beroucí výkon pak předvedla představitelka hlavní role Maria Heiskanen. Tato velice charismatická herečka sice není žádnou krasavicí, ale předvedla herectví na té nejvyšší úrovni. Všechny polohy lidských nálad od radosti, smutku až po strach a pohrdání jsou v jejím podání tak uvěřitelné, až z toho mrazí. Všichni tři získali na švédských filmových cenách Guldbagge v roce 2008 za své výkony ocenění. Film získal na stejných cenách také cenu za nejlepší film a krom dalších jiných cen byl nominován i na Zlatý glóbus za nejlepší cizojazyčný film.

Film se dá v České republice sehnat jen velmi obtížně, a když, tak pouze v původním znění s anglickými titulky. To je asi jediná výtka, kterou mohu k tomuto skvělému sever-skému filmu mít.

Na jedné fotce opar ukazuje do vyššího patra mrakodrapu a Jane to považuje za znamení a vydá se tam. Když vejde do místnosti, tak spadne ze stěny fotka. Je na ní dívka, kterou onu osudnou noc přejela s popiskem jména - Megumi Tanaka. Z druhé strany je uvedeno jméno fotografa - Ben Shaw. Je jasné, že se jí duch mrtvé dívky snaží navést k rozluštění nějakého strašného tajemství. Zbytek příběhu už prozrazovat nebudu.

A jaké fotoaparáty můžeme ve filmu Clona vidět? Ústřední postava používá především analogový středoformát Hasselblad, ale ve filmu je možné zahlédnout celou plejádu aparátů - několik typů Polaroidů, digitální zrcadlovky a kompakty různých značek. Kvalitativně film dosti pokulhává po stránce příběhu a žánrové originality, ale filmařsky se jedná o nadprůměrnou práci. Režisérem filmu byl Japonec Masajuki Očiai, který měl tehdy za sebou tři jiné horory natáčené v japonské a anglické produkci. Snímkem Clona měl autor možnost se poprvé představit americkým divákům. Jeho režie je jasná a skvěle se hodí k hororovému příběhu. Přestože se jednalo o americký film, tak se Očiai obklopil skoro kompletně japonským štábem. Za všechny jmenujme kameramana Kacumi Janagidžamu, jenž je skutečný mistr řemesla a má za sebou přes dvacítku celovečerních filmů. Jeho kamera společně se střihem je na filmu asi vůbec to nejlepší. Původní scénář přepsal Američan Jeff Buhler, který píše náměty a scénáře především k podprůměrným filmům tzv. béčkové kategorie. Jak tento scénář, tak původní je do jisté míry vlastně vykradení atmosféry, napětí a částečně i příběhu zmiňovaného japonského hororu Kruh. Takže u dějové linky chybí nápaditost a originalita. Člověk, který zhlédl alespoň pár japonských hororů nebo jejich remaků má pak pocit, že už něco podobného někde viděl. Toto má vliv i na finální moment strachu. Předvídavost hrůzostrašných situací jsem naopak ocenil já, jakožto filmový fanoušek, který tomuto žánru moc nefandí. Film nezískal žádné ocenění ani nominaci, na internetových filmových databázích má průměrné hodnocení.

THE BANG BANG CLUB

2010 / Kanada, Jihoafrická republika

Český překlad: Bang Bang Club

Žánr: Drama

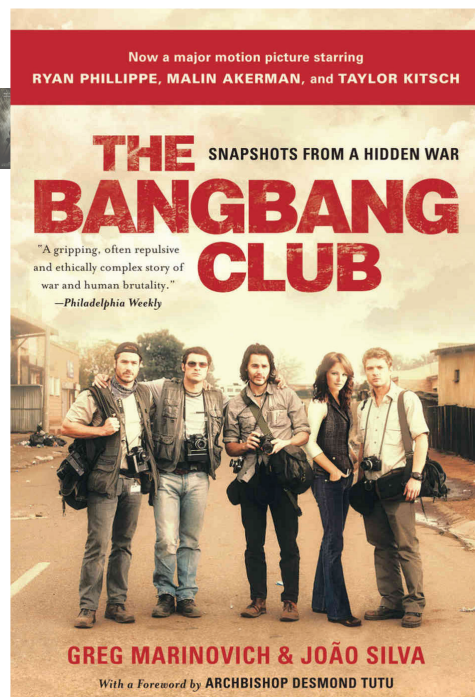
Stopáž: 103 minut

Režie: Steven Silver

Scénář: Steven Silver

Kamera: Miroslaw Baszak

Hrají: Ryan Phillippe, Taylor Kitsch, Frank Rautenbach, Neels Van Jaarsveld, Malin Akerman, Patrick Lyster, Russel Savadier a další...

The Bang Bang Club je jedním ze dvou nejnovějších snímků zařazených v mé diplomové práci. Kanadskojihoafrický film natočil jihoafričan Steven Silver, který jej režíroval a zároveň je autorem scénáře. Nutno podotknout, že se jedná o snímek natočený podle skutečných událostí. Krom toho jde o adaptaci autobiografické knihy The Bang-Bang Club: Snapshots from a Hidden War, kterou napsali a v roce 2000 vydali dva z čtyř hlavních hrdinů reálných událostí i tohoto filmu - João Silva a Greg Marinovich. Film nás zavede do Jihoafrické republiky mezi léty 1990-1994, kdy v zemi zuřily obrovské občanské nepokoje a boje, které ve finále vedly k ukončení Apartheidu, nastolení demokratické politiky a zvolení Nelsona Mandely prvním černošským prezidentem. Hlavními hrdiny filmu jsou čtyři jihoafričtí, slavní reportážní fotografové. Kevin Carter (Taylor Kitsch), João Silva (Neels Van Jaarsveld), Ken Oosterbroek (Frank Rautenbach) a Greg Marinovich, kterého hrál jediný známější herec a to Američan Ryan Phillippe (výrazný úspěch mi přinesly role ve filmu Velmi nebezpečné známosti nebo Crash). Ti společně vyrážejí a fotí boje mezi příznivci Afrického národního kongresu - jinak tedy ANC a příznivci Inkathské svobodné strany. Stanou se z nich nerozluční přátelé, kteří za sebou vždy stojí a brání společné zájmy. Název jejich party nebo také klubu je odvozen od slova "bang-bang", což je sousloví označující zvuk střelby a kterým byli místními lidmi označováni fotografové fotící dramatické a válečné reportáže. Zároveň tímto souslovím fotografové označovali situace a konflikty, kde mohli pořídit tu správnou fotku. Původně se název Bang Bang Club objevil ve článku pojednávajícím právě o těchto čtyřech fotografech v jihoafrickém časopise Living a díky tomu je pak veřejnost považovala za jakýsi klub. Příběh filmu vypráví tedy o těchto čtyřech hrdinech, o jejich, často šíleném a dobrodružném životě, ale i o jejich volném čase, který tráví v hudebním klubu nebo na zahradních párty při barbecue. Důležitou postavou je i fotoeditorka místních novin Ann (v podání Malin Akerman), která se stane životní partnerkou fotografa Grega Marinoviche, kterého ve filmu vnímáme jako hlavní ústřední postavu. Sledujeme jeho kariérní růst a úspěchy. Tím největším je bezesporu výhra Pulitzerovy ceny za fotografii, která ho katapultuje mezi fotografickou špičku. Děj filmu, který jsem jen velmi lehce nestínil, není třeba prozrazovat více. Co považuji za velmi zajímavou pasáž filmu, je ta, kdy dva ze čtyř fotografů, Kevin Carter a João Silva, jedou fotografovat v roce 1993 do Súdánu rebelské povstání. Místo fotek z bojů jsou v šoku z hladomoru místních lidí. Carter právě zde vyfotí slavný a velmi kontroverzní snímek, kdy malá, na kost vyhublá, černošská holčička umírá hladu a nedaleko od ní si na ní již dělá zálusk sup. Právě za tuto fotografii pak získal Carter v roce 1994 Pulitzerovou cenu za fotografii. Krátce poté však, vlnou depresí z negativních zážitků spojených z fotografováním strašných osudů ostatních lidí, páchá sebevraždu.

I tuto nešťastnou scénu můžeme díky filmařům vidět na vlastní oči, stejně tak mnoho velmi naturalisticky vyvedených a drsných scén (krom jiných i tu, kterak je zastřelen jeden ze čtyř přátel v boji).

Tento film považuji za jeden z nejlepších, které jsem díky této práci mohl vidět.

Autentičnost vypravovaného příběhu dává filmu naprosto jiný rozměr, který podtrhuje výborně odvedená filmařská práce. Děj je výmluvný, napínavý a skutečně strhující. Divák se angažuje i po citové stránce. Soucítí s oběti hrůzných bojů a snad každý si oblíbí ústřední čtyřku fotografů, ze kterých se stanou nejlepší přátelé. Nutno podotknout, že se tento film skutečně zcela totálně točí okolo fotografie (oproti některým jiným filmům z této práce, kde je fotografie často jen okrajovou částí příběhu). Nejenže jsou hlavními hrdiny filmu fotografové, ale můžeme v něm vidět i přehršle různých fotoaparátů. Za zmínku stojí Nikon F2, Nikon F4, Nikon FM2, Nikkormat SLR, Leica M3 na kterou fotil, krom dalších aparátů, Kevin Carter nebo velkoformátovou kameru, se kterou fotil Greg Marinovich krásné barevné snímky domorodých černošských kmenů. Krom toho je snímek plný skvělých dokumentárních a reportážních snímků, které jsou vkládány naprosto nenásilně do prostřihů a dělá to z filmu o fotografii zase o něco víc. Toto skvěle doplňují detailní záběry na práci s fotografickou technikou v praxi - zakládání filmu do velkoformátové kamery, vybírání vhodných snímků z negativů nebo mnohé další. Třešinkou na dortu je pak ukázka skutečných fotografií, které nafotili tito reální fotografové v závěrečných titulcích.

Pro mě byl tento film neskutečným zážitkem, přestože filmy z válečného prostředí a akční, krvavá dramata vůbec nevyhledávám. Mohl jsem díky němu nahlédnout do jiného kontinentu a jiné kultury, uvědomit si, jak těžce se někde, na jiné části planety, žije. Mohl jsem se podívat do zákulisí vzniku válečných dokumentárních fotografií a poznal jsem skutečný příběh těchto čtyř skvělých přátel - fotografů z Bang Bang klubu. Z filmařského hlediska byl snímek stejně skvělý. Nápaditou a často velmi akční kameru polsko-kanadského kameramana Mirosława Baszaka výborně doplňoval střih RONALDA SANDERSE a TEDA SEABORNA. Výborná byla rovněž hudba PHILIPA MILLERA plná akustických pasáží, které střídaly skvělé soudobé hity různých žánrů. Originální byl i casting. Všechny čtyři hlavní postavy hrály fotografy skutečně na jedničku. Krom skvěle zahráných charakterů si všichni dali záležet také na držení fotoaparátu i těla při focení, což je věc, na kterou skuteční fotografové u těchto filmů často hledí. U castingu je nutné zmínit, že byli do hlavních úloh vybráni herci s podobnou fyziognomií jako reální fotografové. Dobrý výběr byl i co do vedlejších postav. Zejména černošští neherci, kteří opět přidali filmu na svojí autentičnosti. Autentičnost pak podtrhuje nejvíce, oproti realitě nepřikrášlený scénář STEVENA SILVERA společně s jeho pevným režisérským vedením. Pro mě je tedy k nevíře, že film nezískal žádné ocenění ba ani nominaci na filmových cenách. Na mezinárodních filmových internetových databázích se drží lehce nad průměrem, na československé filmové databázi (ČSFD.cz) má celkem obstojných 75%.

FOTOGRAFIE NEBO POSTAVA FOTOGRAFA VE VEDLEJŠÍ ROLI JAKO DŮLEŽITÁ SOUČÁST PŘÍBĚHU

Kromě postavy fotografa, jako ústřední postavy ve hraném filmu, bychom našli i mnoho snímků, kde hraje fotografie velmi klíčovou roli nebo je fotograf jednou z postav vedlejších. Do této kapitoly jsem zařadil následující filmy.

Kanadský film *Vrcholné umění*, který šel do kin v roce 1998 v režii Lisy Cholodenko. Ten pojednává o složitém milostném mnohoúhelníku, v němž hraje hlavní roli mladá editorka fotografického časopisu a kdysi slavná umělecká dokumentární fotografka. Ta je navíc drogově závislá a homosexuální, takže o dramatické dějové zvraty není v tomto díle nouze.

Jeden z nejzajímavějších snímků z této kapitoly se jmenuje *Memento* a vznikl v roce 2000. Režii i scénář má na svědomí Christopher Nolan a film je neobvyklý nejen velmi originálním příběhem, ale také formou provedení, kdy běží ve dvou časových rovinách, které jsou odlišeny černobílým a barevným provedením. Určitě sem patří *Amélie z Monmartru*, francouzský snímek z roku 2001 od režiséra Jean-Pierre Jeuneta. V něm hraje fotografie roli ve více sférách. Ať už jde o fotografie porcelánového trpaslíka z otcovy zahrádky, vyfoceného u známých světových pamětihodností, které nechává Amélie posílat svou známou letuškou ze zahraničí nebo postavu podivného sběratele nepovedených snímků z pouličních fotografických expres budek, do kterého se zamiluje. Americký film *Road to perdition*, který nás zavede mezi mafiány a gangstery v době velké hospodářské krize a tvrdé prohibice v USA, vznikl v roce 2002 a na režisérskou židli dosedl jeden z nejlepších současných režisérů, Brit, Sam Mendes. V tomto filmu je vedlejší postava fotograf vražd. Ten vraždy nejen dokumentuje, ale je také nájemným vrahem.

Jako poslední snímek v této kapitole je pak psychologické drama *Expres foto*. Tento film byl natočen roku 2002 režisérem Markem Romankem a v ústřední roli pracovníka minilabu, který má fotografii jako svou životní náplň, exceluje nedávno zesnulý Robin Williams.

high art

HIGH ART

1998 / Kanada, USA

Český překlad: Vrcholné umění

Žánr: Drama / Romantický

Stopáž: 101 minut

Režie: Lisa Cholodenko

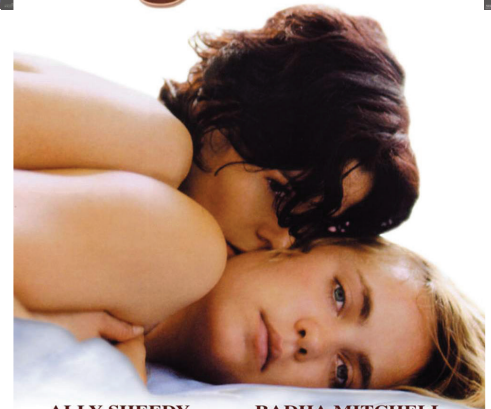
Scénář: Lisa Cholodenko

Kamera: Tami Reiker

Hrají: Radha Mitchell, Ally Sheedy, Gabriel Mann,

Patricia Clarkson, Bill Sage, Anthony Ruivivar,

Stephne Gevedon, Rudlof Martin a další...

ALLY SHEEDY
(THE BREAKFAST CLUB)

RADHA MITCHELL
(NEIGHBOURS)

„Beste Schauspielerin“ für Ally Sheedy
Amerikanische Filmakademieauszeichnung

Drehbuchpreis
Sundance Film Festival

„Quintessenz des
Kinotheaters“ - Cannes

„Jury Special Prize - Festival des
amerikanischen Films in Seattle“

PRO-FILM MEDIA präsentiert eine DOLBY DIGITAL PRODUCTION eines USA CHOLODENKO FILM: HIGH ART: ALLY SHEEDY: RADHA MITCHELL: PATRICIA CLARKSON: GABRIEL MANN:
BILL SAGE: ANTHONY RUIVIVAR: DAVID PROBERTON: RUDOLPH MARTIN: RAGAN und Bob USA CHOLODENKO Kamera: TAMI REIKER Schach AMY E. CHOLODENKO
Produktionsdesigner: BERNHARD WITTE Koproduktion: VICTORIA KAPPEL Musik: Stephen TRACY Filmbeschreibung: SHERRILL THOMPSON
Schnitt: TOM EINGER Sound Design: JONAH LAWRENCE Art Director: CATHY MARCUS Grafik Design: CYNTHIA MADANSKY
Produktion: DOLBY DIGITAL - JEFF LOFFHINNE - SUSAN A. STOFFER

PRO-FILM MEDIA

DVD

Vrcholné umění splňuje kritéria pro zařazení do mé diplomové práce hned několikrát. V první řadě je jeden z důležitých vedlejších charakterů uměleckou fotografkou, v řadě druhé se pak hlavní dějová linie velmi točí kolem fotografie. Ústřední postava je mladá dívka Syd (Radha Mitchell), která pracuje jako asistentka editora v předním fotografickém americkém magazínu Frame. Ten je zaměřen na fotografické vysoké (či tedy vrcholné) umění a představuje vycházející hvězdy fotografie, ale také umělce ocitající se na hraně fotografického média. Příběh americko-kanadského snímku nás tedy zavede mezi uměleckou scénu v tepajícím New Yorku a mezi místní umělce, kteří často žijí velmi nekonformním způsobem života.

Příběh je ve stručnosti takovýto. Syd pracuje, jak již bylo zmíněno, pro fotografický magazín a se svojí pozicí v časopise není úplně spokojená. Sice by měla být asistentka editora, ale je spíše jeho sekretářkou, která mu nosí kávu a svačinu. Samozřejmě má mnohem větší ambice. Na začátku filmu se z jejich úst dozvíme, že má vystudovanou univerzitu v oboru teorie kritiky umění. Žije ve skromném newyorském bytě spolu se svým dlouholetým přítelem Jamesem. Jednoho večera se Syd koupe a zjistí, že z hořejšího patra prosakuje skrze strop voda. Zajde tedy o patro výše, aby problém vyřešila, a seznámí se svou, asi čtyřicetiletou, sousedkou Lucy (Ally Sheedy). Syd si vezme opravu sama na starost, zalepí netěsnící trubky a všimne si, že je Luciin byt vyzdoben zajímavými fotkami. Z rozhovoru mezi nimi pak vyplyne, že je dělala Lucy a Syd to vnukne nápad, že by ji mohla dostat do časopisu a tím pomoci nejen jí, ale zejména sobě. Její šéfové nemají o snímky absolutně žádný zájem, než zjistí, že jde o kdysi velmi známou fotografku Lucy Berliner, která žije už několik let v ústraní od uměleckého světa. Bydlí se svou životní partnerkou, na heroinu těžce závislou, Němkou Gretou. Sama má k drogám velmi blízko a často si je také dává. Většinou spolu se známými a kamarády, kteří se v jejich newyorském bytě neustále střídají a de facto tam s nimi tráví každý večer. Syd domluví schůzku s Lucy a svými šéfy, kteří jí nabídnou nafocení editoriale včetně obálky. Renomovaná dokumentární fotografka na tuto nabídku nakonec přistoupí, ale jen pod podmínkou, že bude její editorkou Syd a bude s ní trávit při focení všechny čas. A tak se i stane. Mladá dívka je zcela pohlcena světem, který se po celou dobu odehrával jen o patro výš nad jejím bytem. Je jím fascinována a ještě víc samotnou Lucy. Postupem času také Syd podlehne pokušení drog. Scény s drogami jsou velmi autentické a oproti jiným filmům působí velmi věrohodně a naturalisticky. Velkou zásluhu na tom má určitě také herečka Patricia Clarkson, hrající feťачku Gretu. Ta je maximálně přesvědčivá a je to ryzí odpudivý charakter, neustále se nacházející v totálně zdrogovaném stavu nebo ve stavu silné abstinence. Také velmi žárlí na mladou dívku, která se až zbytečně moc ochomítá okolo její partnerky. A oprávněně. Společně trávený čas nakonec svede Syd a Lucy dohromady také citově a sexuálně.

Film graduje, když vyjedou Syd s Lucy na venkov. Tam fotografka nafotí na svou Leicu M2 velmi osobní a emotivní snímky obou, vypovídající o jejich lásce. Když se vrátí zpět do města, tak najde Syd svůj newyorský byt prázdný. Jejím příteli došla trpělivost, s tolerováním drogových úletů či lesbického románu, a opustil ji. Lucy se rozhodne jít na protidrogové léčení a Syd mezitím odevzdá v práci fotografie z jejich společného víkendu, které původně vůbec pro časopis nevznikly. Fotografka se vrátí z léčení zpět do svého bytu, ve kterém žije s Gretou. Tak jako vždy je i v ten večer jejich domov plný dalších lidí a probíhá zde bujará párty plná drog. Lucy bohužel nevydrží a možnosti dát si znovu heroin neodolá. Pak se již z dalšího děje dozvídáme, že se předávkovala a zemřela. Snímek končí scénou, kdy si Syd v práci prohlíží poslední vydání časopisu s oběma zamilovanými ženami na obálce a pak odchází z redakce časopisu. Je v ní jasně vidět nejistota a tápání především nad tím, co všechno je člověk vlastně schopný udělat pro úspěch v kariéře. Vrcholné umění je, alespoň pro mě, skutečně fascinující film, který diváka zavede do míst, kam se běžně jen tak někdo nedostane. Mezi společnost drogově závislých umělců a homosexuálů, do jiné části New Yorku, než který můžeme vidět ve většině amerických filmů nebo do zákulisí renomovaného fotografického časopisu. Snímek posbíral i několik cen. Diváckou cenu Waldo Salta na festivalu nezávislých filmů Sundance, Zvláštní cenu poroty na festivalu amerických filmů ve francouzském městě Deauville nebo Národní cenu filmové kritiky za nejlepší herecký výkon v ženské roli pro představitelku Lucy - Ally Sheedy.

A určitě oprávněně, protože její výkon drogově závislé fotografky byl prostě skvělý. Perfektní herectví předvedla také představitelka hlavní role Radha Mitchell. Australská herečka, pro kterou byla tato role teprve druhou větší hereckou příležitostí, dokázala touto úlohou, že je velmi talentovaná. Později ji diváci mohli vidět v kasovně úspěšných filmech jako Silent Hill, Telefonní budka či The Waiting City.

Samozřejmě největší vliv na kvalitu filmu má autorka scénáře a režisérka Lisa Cholodenko. Tato filmařka začínala jako asistentka střihu a střihačka. Až skoro ve třiceti letech začala studovat film (konkrétně režii a scénář) na Columbia University School of the Arts. Zprvu natáčela krátkometrážní filmy a jejím mentorem a rádcem se stal slavný český režisér Miloš Forman. Vrcholné umění je její první celovečerní snímek a hned ve své prvotině se zaměřila na tematiku homosexuality, která je pro ní samotnou velmi blízká. Nikterak se netají se svou homosexuální orientací a již několik let žije v registrovaném partnerství s hudebnicí Wendy Melvoin. Právě reálná osobní zkušenost s vlastní homosexualitou ji při psaní tohoto scénáře jistě velmi dobře posloužila. Příběh je velmi silný a dýchá na vás každým momentem svou opravdovostí. K tematice dotýkajícího se partnerského soužití dvou žen se pak vrátila i ve svém, zatím posledním, filmu Děcka jsou v pohodě. V tomto případě jde o velmi zajímavou a originální komedii, která však ani zdaleka nedosahuje kvalit její prvotiny.

MEMENTO

2000 / USA

Český překlad: Memento

Žánr: Drama / Mysteriózní

Stopáž: 113 minut

Režie: Christopher Nolan

Scénář: Christopher Nolan

Kamera: Wally Pfister

Hrají: Guy Pearce, Joe Pantoliano, Carrie-Anne Moss, Jorja Fox, Mark Boone Junior, Thomas Lennon, Marianne Muellerleile a další...

Britský režisér a scénárista Christopher Nolan se filmovým fanouškům a kritikům vryl asi nejvíce do paměti filmem *Insomnia* nebo novou sérií o Batmanovi (Batman začíná, Temný rytíř a Temný rytíř povstal). Avšak již v roce 2000 oslnil filmový svět, svým teprve druhým celovečerním, snímkem *Memento*. Christopher Nolan se ujal také sepsání scénáře, který vytvořil na základě povídky "Memento Mori", jež napsal jeho mladší bratr Jonathan Nolan. Dobrý dům musí mít dobré základy a jinak je tomu u filmu. A zde je nutné podotknout, že perfektní a originální příběh je tím nejlepším základem pro natočení perfektního filmu.

Kam zařadit *Memento*, co se týká žánru je pak celkem tvrdý oříšek. Ve filmu je akce, do jisté míry také mystika a především velké napětí. Tím vůbec nejlepším zařazením by bylo něco jako psychologické drama ve stylu novodobého noir filmu.

Jak jsem již několikrát zmínil, tak jsou pro mě velmi důležité i úvodní titulky, které беру jako součást komplexního celku. Titulky v *Memento* pro mě byli předzvěstí, že tento film bude něco úplně jiného, než s čím jsem se mohl doposud setkat. A bylo tomu skutečně tak. Během titulků můžeme sledovat polaroidovou fotografii, na které je zobrazen zastřelený muž ležící v tratolišti své vlastní krve. Fotka namísto toho, aby se objevovala (samovyvolávala), tak mizí. Je tedy zřejmé, že se koukáme na děj, který jde pozpátku. Dojem umocňuje jednoduchá syntetizovaná, melancholickodepresivní hudba Davida Julyana, který je zodpovědný za kompletní zvukovou stránku filmu.

Originalita snímku tkví ve dvojitě líčení příběhu, kterého je docíleno dvěma formami obrazové prezentace. Černobílě vizuální podání prezentuje příběh chronologicky a barevně pak retrospektivně, i když v tomto případě nelze hovořit o klasické retrospektivě, kdy je hlavní dějová linka přerušena dřívějším dějem, v mezinárodní filmové mluvě nazývané „flashbackem“. Barevné podání *Memento* totiž začíná koncem příběhu a postupem času se vracíme stále víc na začátek. Každá filmová scéna v barevném pojetí končí přesně tam, kde předchozí začala. Tyto scény pak občas prolnou černobíle pasáže, které jdou naopak chronologicky správně po sobě. Ale tyto scény působí dost podobně jako u běžných filmů využití retrospektivních „flashbacků“. Tedy jako jakési doplnění hlavního děje, který je v *Memento* zastoupen barevnými záběry, které jdou časově pozpátku. Obě rozdílné sekvence, tedy barevné a černobíle provedení, se nakonec dokonale protnou v samém závěru filmu a celý příběh dá divákovi konečně smysl.

Hlavním hrdinou je Leonard Shelby, přezdíváný Lenny. Ztvárnil jej australský a velmi charakteristický herec Guy Pearce, pro kterého to byla jedna z jeho životních rolí. Leonard vedl spokojený život, pracoval jako vyšetřovatel podezřelých pojistných případů v pojišťovně a měl krásnou manželku. Avšak stačil jediný večer a všechno bylo rázem jinak.

Leonard, kterého v osudovou noc vzbudily podezřelé zvuky a prázdná postel bez manželky, vzal pistoli a jal se prozkoumat, co se v jeho domě děje. Během noci se do domu vloupali zločinci, kteří jeho ženu znásilnili a zabil. Když otevře dveře a vidí brutální scénu, kdy jeho žena leží udušená na zemi a nad ní stojí zakuklený zločinec, neváhá a jedinou střelou do hlavy jej zabije. V tom ho ale někdo omráčí ranou do hlavy. Od té doby začne hlavní hrdina trpět anterogradní amnézií, tedy takovou ztrátou paměti, kdy člověk není schopný tvořit absolutně žádné nové vzpomínky. Jediné co si pamatuje je život před danou tragickou událostí. Lenny chce jedinou věc a tou je pomsta. Je mu jasné, že v onu noc museli být na místě vrazi dva, jelikož jednoho zabil výstřelem z pistole a někdo další ho ranou do hlavy uzemnil. Policie však případ uzavře, jelikož všechny důkazy nasvědčují tomu, že byl na místě jen jeden zločinec, kterého Leonard v sebeobraně zastřelil. Ústřední postava tak začne po druhém vrahovi své ženy pátrat na vlastní pěst. Velmi mu to však ztěžuje jeho, jak to on sám nazývá, stav. Po několika minutách totiž zapomene na vše, co za poslední chvíle prožil. Může zaplatit za účet v hotelu, ale za hodinu si to už nepamatuje, a tak zaplatí znovu. Aby mohl normálně žít a hlavně, aby mohl vypátrat vraha své ženy, začne si pomáhat velmi důmyslným systémem. Kromě obligátního poznámkového bloku a šanonů plných všemožných poznatků ohledně případu, má ty nejdůležitější vodítka a informace vytetované přímo na těle. Mimo to je jeho obrovským pomocníkem také fotoaparát. Všechno důležité si zaznamenává pomocí svého Polaroidu SX-70 a na výsledné fotografie si píše poznámky typu: „tohle je moje auto“, „tohle je motel, ve kterém bydlím“, „Teddy – nevěř jeho lžím“ a tak podobně. Teddy je další důležitou postavou v celém filmu. Již od samotného úvodu, kdy vidíme, jak Leonard zabije právě Teddyho výstřelem z pistole, můžeme jako diváci tápat, proč a hlavně jakou roli v tom všem Teddy vlastně má. Je Teddy druhý z vrahů jeho ženy? Nebo to bude ještě zapeklitější? Roli Teddyho přesvědčivě zahrál Joe Pantoliano, který se objevil ve vedlejší roli v kultovním filmu Matrix. V něm měla jednu z hlavních rolí také herečka Carrie-Anne Moss, která v Memento ztvárnila barmanku Natalii – další výrazný charakter tohoto snímku.

Je opravdu dech beroucí sledovat postupnou gradaci příběhu a jako diváci musíme být neustále ve střehu, aby nám neunikla žádná ze souvislostí. To jak celý film dopadne je stejně nečekané a neotřelé jako forma a samotné provedení filmu. Kromě mistrného scénáře a režie Christophera Nolana, velmi věrohodných a kvalitních hereckých výkonů a zmíněné hudby bych vyzdvihl i akční a kompozičně vyladěnou kameru Wallyho Pfistera společně se střihem Dodyho Dorna.

Ač je to celkem k nevíře, tak film nezískal žádnou cenu ba co víc, nebyl na žádnou ani nominován. Za to si celkem obstojně vedl v různých odborných anketách. Za zmínku stojí umístění v žebříčku deseti nejlepších filmů roku 2001, který vyhlásil Americký filmový institut (AFI) nebo v anketě 101 nejlepších scénářů všech dob.

Na mezinárodní databázi filmů (IMDb) obsazuje k dnešnímu dni velmi obstojnou šestatřicátou pozici.

LE FABULEUX DESTIN D'AMÉLIE POULAIN

2001 / Francie, Německo

Český překlad: Amélie z Monmartru

Žánr: Komédie / Romantický / Drama

Stopáž: 122 minut

Režie: Jean-Pierre Jeunet

Scénář: Jean-Pierre Jeunet, Guillaume Laurant

Kamera: Bruno Delbonnel

Hrají: Audrey Tautou, Mathieu Kassovitz, Isabelle Nanty, Dominique Pinon, Rufus, Jamel

Debbouze, Tocky Holgado a další...

Co vznikne spojením skvělé režie s perfektním scénářem, okořeněné výbornými hereckými výkony (hlavní hrdinka, samotářský soused a malíř, trafikantka, zelinář se svým pomocníkem, majitelka bistra a žárlivý nápadník nebo otec hlavní hrdinky, ale nejen ti...), doplněné nápaditou kamerou a střihem či výbornou hudbou? Francouzsko-německý film Amélie z Monmartru, který byl uveden do kin v roce 2001 a sklídl skutečně četnou úrodu filmových cen a prvenství v mnohých filmových anketách. Zmíním jen ty nejprestižnější. Kromě pěti nominací na cenu americké filmové akademie - Oscar, se může film pyšnit dvěma cenami z udílení cen BAFTA - britské filmové a televizní akademie, čtyřmi cenami francouzské filmové akademie César, Českým lvem za nejlepší cizojazyčný film nebo Křišťálovým glóblem - hlavní cenou karlovarského filmového festivalu.

Režisér Jean-Pierre Jeunet, který se podílel spolu s Guillaumem Laurantem také na scénáři, zasadil příběh do soudobé Francie, přesněji do historické pařížské čtvrti Monmartre. Hlavní hrdinkou je dvaadvacetiletá a velmi pohledná dívka Amélie Poulain. Do této role byla obsazena Audrey Tautou, která se v ní naprosto blýskla a které tato úloha otevřela dveře do prvoligového herectví (později byla obsazena i v hollywoodských velkofilmech).

Film oplývá velmi originální a neotřelou vypravěčskou formou, se kterou se můžeme jako diváci setkat hned od samého začátku a to ještě před úvodními titulky. Pomocí hlasu vyprávěče, skladby obrazu, rychlého střihu a dalších vizuálních doplňků (připomínajících záběry z dokumentárního filmu) se dozvídáme zcela exaktní podrobnosti o tom, jak dívka přišla na svět. Úvodní titulky mají punc záběrů ze starých filmů, doplňuje je tematická, stylová typografie a výsledný celek působí, společně s ústřední, velmi poetickou klavírní hudbou, skutečně perfektně. Hned po titulcích se v podobné formě dozvídáme o Amélii vše podstatné (a často i zcela nepodstatné, což jsou momenty, které z filmu dělají zase něco o trochu jiného). Ve stejném duchu nám autoři filmu představí i některé další charaktery, jako třeba Améliinu matku, otce, ale i mnohé další...

Amélie vyrůstala od dětství zcela izolována od ostatních dětí. Její otec, bývalý vojenský lékař, u malé holčičky chybně diagnostikoval vrozenou a velmi vážnou srdeční chorobu. To kvůli tomu se musela jako malé dívčenko stranit dětí a vytvořila si tak v hlavě svůj vlastní svět, včetně různých imaginárních přátel. Améliina matka byla bývalá učitelka, a tak své dcerce poskytla kompletní vzdělání v domácím prostředí. Jejím jediným živým kamarádem je zlatá rybička, která má však sebevražedné sklony a často vyskakuje z akvária. A jelikož je z toho malá Amélie vždy ve velkém šoku, tak se její matka rozhodne vypustit rybičku do potoka. Aby nebylo děvčátko smutné, daruje jí maminka fotoaparát Kodak Instamatic 56X.

Zde se děj filmu lehce dotkne tématu mé diplomové práce, ale samozřejmě tento krátký moment by sám o sobě nestačil. Úvodní pasáž snímku pak končí smrtí Amélieiny matky, kdy na ní spadne sebevraždkyně z pařížské katedrály Notre Dame.

Přesouváme se v čase do dějové současnosti (Paříž roku 1997), kdy je Amélie 22 let a pracuje jako servírka v kavárně U Dvou mlýnů v pařížské čtvrti Monmartr. Bydlí sama v menším činžovním bytě a jednoho večera se jí změní život. Když v televizi uslyší, že zemřela princezna Diana, v šoku upustí kulatý, skleněný uzávěr od parfému, kterým se zrovna voněla. Kulička dopadne na zem, dokutálí se ke zdi, kde narazí do koupelnové dlaždičky. Ta se otřesem uvolní a odlepí od zdi. Amélie si toho všimne, uchopí dlaždičku a zjistí, že je za ní díra. Prostrčí dírou ruku a nahmatá kovovou krabičku. Když ji otevře, tak pochopí, že se jedná o poklad plný dětských cenností jako fotografie oblíbeného fotbalisty či autíčko. Rozhodne se, že najde chlapce, který zde kdysi bydlel a krabičku mu předá. Po delším pátrání zjistí, kdo v jejím bytě před čtyřiceti lety bydlel a zařídí to tak, aby se k němu krabička s poklady z dětství dostala. Když vidí radost a štěstí starého pána, ujistí to mladou dívku v jejím novém poslání. Bude konat dobré skutky! A tak se další neotřelou a vtipnou formou snaží přimět svého utrápeného a doma věčně zalezlého otce k tomu, aby si splnil životní sen a začal cestovat. Kromě něj pomůže i nešťastné sousedce, pomocníkovi místního zelináře nebo dá dohromady trafikantku z kavárny s místním štamgastem. Amélie se ze všech sil snaží, aby byli lidé z jejího okolí šťastní, ale co udělá šťastnou ji? Asi Nino, do kterého se platonicky zamiluje. Zde se dostáváme k tomu, proč je tento film zařazen do mé práce o filmech, kde hraje důležitou roli fotograf nebo fotografie. Kromě scény s fotoaparátem na začátku filmu a scéně, kdy díky fotografiím se zahradním trpaslíkem svého otce přiměje k cestování, se i hlavní milostná zápletka dotýká fotografie. Nino, do kterého je Amélie tajně zamilovaná, má zvláštní hobby. Sbírá nepovedené a poničené snímky u automatických fotobudek na expresní portrétní fotografie. Díky náhodě a shodě okolností Nino ztratí své album, kde pečlivě lepí a srovnává tyto nepovedené fotky a najde ho Amélie. Mladík jí fascinuje svým koníčkem a navíc se jí moc líbí. Láska je tedy na světě. Ale jelikož je naše hlavní hrdinka velmi plachá, vymýšlí různé možnosti seznámení. Nemá totiž odvahu na osobní setkání. A závěr? Byla by jistě velká škoda jej prozrazovat předem.

Takovým způsobem, jako scéna s kulatým uzávěrem od parfému, je ve filmu podáno více situací a je skvělé pozorovat, jak maličkosti ovlivňují náš život, a jak i takovéto maličkosti reálně dokazují existenci zákonu akce a reakce.

Francouzi vždy točili skvělé filmy a Amélie z Monmartru to opět dokazuje. Co musím vyzdvihnout především je režie a scénář. Režisér a spolu-scénárista Jean-Pierre Jeunet dokázal naprosto plynule a přirozeně pracovat s celým štábem. Jeho příběh (napsaný spolu s Guillaumem Laurantem) má originální děj a svižný spád, který neustále graduje a krom toho má mnoho úsměvných odboček a intermezz. Skvělou práci odvedl kameraman Bruno Delbonnel. Špičková práce s kompozicí a neotřelými záběry dělá z filmu výjimečnou podívanou (pohled sebevraždkyně letící z katedrály Notre Dam na Amélieinu matku, detailní záběr na rybičku vhozenou do potoku, pohled skrze díru ve zdi nebo všemožné pohledy a nadhledy...). Vhodně sem zapadají i mnohé filmové efekty jako mluvící pán na fotografii nebo oživlá zvířátka na obrazech nad Amélieinou postelí. Libozvučná a často velmi emotivní hudba Yanna Tiersena výsledný dojem skvěle umocňuje a zároveň má divák při jejím poslechu naprosto zřejmý pocit, že se octnul ve Francii. Mistrná práce se střihem, herecké výkony, ale i výprava. To vše dělá z filmu neopakovatelný zážitek ba co víc, snad každý divák má po jeho skončení hřejivý pocit u srdce.

ROAD TO PERDITION

2002 / USA

Český překlad: Cesta do zatracení

Žánr: Krimi / Drama / Thriller

Stopáž: 117 minut

Režie: Sam Mendes

Scénář: David Self

Kamera: Conrad L.Hell

Hrají: Tom Hanks, Jude Law, Paul Newman, Stanley Tucci, Jennifer Jason Leigh, Daniel Craig, David Darlow, Lara Philips, Clarán Hinds, Tyler Hoechlin a další...

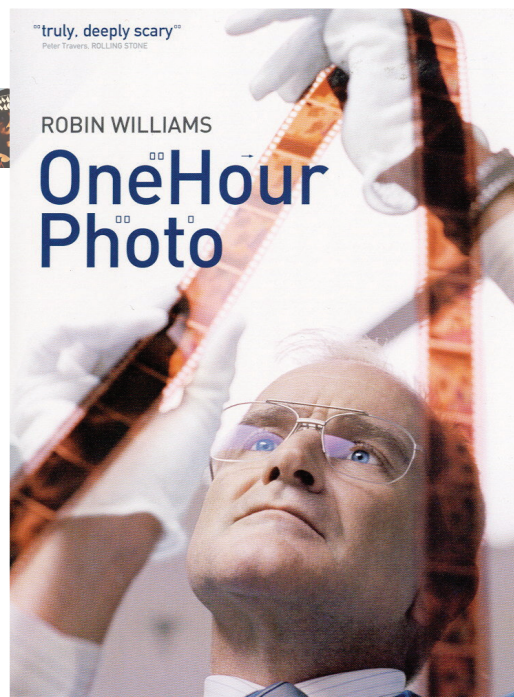
Angličan Sam Mendes je režisér s velkým R. Již za svůj první celovečerní snímek Americká krása (v hlavní roli Kevin Spacey) sklídl nebývalý úspěch nejen mezi kritiky a diváky, ale také získal mnoho filmových ocenění. Jmenuji jen mety nejvyšší - pět Oscarů (včetně té za nejlepší režii), šest cen britské filmové akademie BAFTA a tři Zlaté glóby. Jeho v pořadí teprve druhým snímkem je zde zařazený Road to Perdition, který sice nebyl takovým kasovním trhákem a neposbíral tolik cen, ale přesto je to perfektní film. Zajímavostí hned na úvod může být, že režisér naprosto změnil žánr. Americká krása byla natočena jako nezávislé komediální drama s rozpočtem 15 miliónu dolarů (vydělala 356 miliónů), Road to Perdition je kriminální thriller natáčený jako hollywoodský velkofilm s rozpočtem 80 miliónů dolarů (vydělal 181 miliónů).

Příběh filmu nás zavede do USA roku 1931, kdy celou zemi zužuje velká hospodářská krize a celonárodní prohibice. Scénář k filmu, který napsal David Self je adaptací stejnojmenné novely amerického spisovatele Max Allena Collinse. Hlavním hrdinou je Michael Sullivan v podání Toma Hankse. Hanks je bezesporu jedním z nejlepších současných amerických herců a zde dokazuje, že mu nedělá sebemenší problém autenticky zahrát i ryze drsnou a tvrdou postavu. A přesně tou Michael Sullivan je, zabiják pracující pro mafiánského bosse Johna Rooneyho (poslední velká filmová role Paula Newmana, který se jí zhostil nad očekávání skvěle). Hlavní hrdina je rád, že má jak zaopatřit svou rodinu - dva syny a manželku, která sice tuší, co strašného musí její manžel k zaopatření rodiny dělat, ale nikdy se na nic neptá. Jednoho večera, kdy otec vyráží za prací, se starší z chlapců - Michael Junior schová v autě. Je zvědavý, čím se jeho otec živí. Michael starší jede se synem svého šéfa, Connorem (výborně zahaný Danielem Craigem), vyřešit nějaké problémy. Mladému mafiánovi Connorovi povolí nervy a místo slovního vyjednávání vytáhne samopal a zabije dva nešťastné neplatiče dluhů. Všechno sleduje z úkrytu Michael mladší a ve strachu vyběhne ze skladiště, kde se celý incident odehrál, na ulici. Venku ho oba gangsteři najdou a Connor poradí, ať otec odveze syna domů. Mladému mafiánovi je jasné, že tohle může mít nějakou dohru, a tak se rozhodne celou rodinu Sullivanových zlikvidovat. O rodinu se jede postarat sám a na Michaela staršího připraví léčku. Ten ji však odhalí, své budoucí vrahy sám zabije a ve spěchu se rozjede za svou rodinou. V domě najde mrtvou ženu a mladšího syna, starší syn jen náhodou unikne smrti a je ve velkém šoku. Otec neváhá a utíká spolu se synem z Rock Island ve státě Illinois do Chicaga. Film se jmenuje v češtině Cesta do zatracení, ale určitě je lepší používat název Road To Perdition, jelikož se jedná o zajímavý anglický dvojsmysl. Perdition je malé městečko, které si otec vybere pro sebe a svého syna jako útočiště. Slovo perdition je zároveň zastaralý anglický výraz, který znamená peklo nebo také záhuba.

Hlavní děj filmu je tedy o tom, jak jedou přes Spojené státy do tohoto městečka a cestou musí Michael senior udělat to, co udělat musí. Pomstít se... Zároveň je to dojemný příběh o tom, jak si k sobě najdou cestu otec se synem, kteří si do té doby byli velmi odcizeni. Možná je s podivem, proč jsem tento poutavý krimi film do práce o filmech s tematikou fotografie a fotografů vlastně zařadil. Je zde totiž jedna velmi důležitá vedlejší postava. Tou je nájemný vrah Harlen Maguire, kterému skvostně vdechtl život Jude Law. Zahrál tento odpudivý charakter tak mistrně, že když jsem v roce 2002 film viděl, tak jsem si ještě dlouho nemohl zvyknout na stejného herce v kladných rolích. Nutno říci, že tento britský herec zvládá skvěle obě polohy. Harlen Maguire je fotografem vražd, který je těmito výjevy fascinován natolik, až se stane nájemným vrahem. Fotografuje na středo-formátový Graflex Speed Graphic a stěny svého bytu má ozdobené samými fotografiemi vražd. Když dostane zakázku, aby zabil oba Michaely Sullivany, tak jako vždy neváhá. Tuto postavu vymyslel scénárista David Self a v knižní předloze bychom ji hledali marně. Každopádně je to právě tato postava, která dává filmu úplně jiný rozměr a dokonce má také rozhodující slovo v dějovém finále.

Kromě skvěle vystavěného příběhu, prvotřídně obsazených herců nebo úžasné výpravě bych se rád vrátil ještě k režisérovi Sam Mendesovi. Jeho režie nikam nespěchá, ale je skutečně přesná a udává filmu správné tempo. Jeho práce s herci je kapitolou sama o sobě. Celý snímek má výbornou, ponurou atmosféru, které pomáhá ve scénách často se vyskytující déšť a celkové ladění obrazu do modra. Ve filmu nejsou použity žádné vizuální efekty (krom střelby a maskérství) ani postprodukce. Střihač Jill Billcock záměrně nevolil rychlý střih, ani zpomalené či naopak zrychlené záběry, což se skvěle hodí k tomu, v jaké době se film odehrává. Radostí pro oko jsou pak záběry, které považuji za skutečné, mistrovské dílo. Minimum jízd, často statické, ale kompozičně dokonalé obrazy. Kameramanem byl Conrad Hall, který získal za svůj život dvě ceny Americké filmové akademie za kameru (Butch Cassidy and Sundance Kid a pak za film, na kterém spolupracoval právě se Samem Mendesem Americká krása). Třetího Oscara už si převzít nestačil, protože těsně před udílením cen zemřel. Jednalo se o jeho vůbec poslední film, který natočil. Tento Oscar za kameru byl zároveň jediným, který Road to Perdition proměnil ze šesti nominací. Cenu za nejlepší kameru pak film získal také na britských cenách BAFTA (kde zvítězil i v kategorii nejlepší výprava), Satellite Awards, Las Vegas Film Critics Society Awards a San Diego Film Critics Society Awards.

ONE HOUR PHOTO

2002 / USA

Český překlad: Expres Foto

Žánr: Drama / Psychologický / Thriller

Stopáž: 96 minut

Režie: Mark Romanek

Scénář: Mark Romanek

Kamera: Jeff Cronenweth

Hrají: Robin Williams, Connie Nielsen, Dylan Smith, Gary Cole, Michael Vartan, Erin Daniels, Jim Rash, Andy Comeau, Paul H. Kim, Clark Gregg a další...

Mark Romanek je ve světě kinematografie uznávaný už tři dekády jako přední režisér a tvůrce hudebních videoklipů. Točil je pro takové hvězdy jako Madonna, David Bowie, Mick Jagger, Michael Jackson, R.E.M, Johnny Cash nebo třeba Red Hot Chili Peppers. Zajímavostí určitě je, že dvě jeho hudební videa zařadilo mezi svou stálou expozici i galerie MOMA v New Yorku.

Jeho nejznámějším filmem je právě zde představený One Hour Photo, ke kterému napsal i mistrný scénář a dokázal s ním filmovému světu, že není jen ten filmař, co dělá videoklipy.

Do hlavní role obsadil Robina Williamse, který je znám především jako komediální herec a do této škatulky si jej také většina filmových znalců zařadí. Williams je skutečně brilantní komik, ale v tomto snímku dokazuje, že je ještě o poznání lepším dramatickým hercem. Hraje zde Sy Parrishe, pracovníka fotolabu v místním obchodním centru, který ze všeho nejvíce miluje právě svou práci, nic jiného totiž ani nemá. Je to velmi podivínský typ člověka. Jak svým vzezřením, tak způsobem života jde zcela očividně o naprostého outsidersa. Po práci si zajde na večeri do stejné restaurace, kde jí, jak jinak než sám, a pak jede stejnou cestou přes město domů. Žije rovněž sám (když pomíneme křečka v kleci) ve skromném bytě a svůj volný čas po večerech mimo fotolab tráví sledováním televize.

Film začne scénou, kdy jako divák pozorujeme fotoaparát na expresní momentku, která po chvilce udělá záblesk a před námi se začne zobrazovat portrét hlavního hrdiny. Hned nám dojde, že se jedná o policejní portrét, který je pořizován při zatčení, a dalším stříhem se ocitáme v místnosti, kde se dělají výslechy. Hned od začátku tedy jako divák víme, že náš hrdina skončí v policejních poutech.

Jak už bylo řečeno v popisu hlavního hrdiny, Sy Parrish je podivín, který nám ale zprvu připadá jako milý člověk. Přičemž nás stále od této představy odrazuje prvotní scéna filmu, ale také napětí, jenž vyvolává depresivní hudba společně s obrazovou výpravou kamery. Sy má v oblibě mladou rodinu Yorkinových, kteří si u něj pravidelně vyvolávají již několik let své rodinné fotografie. Především má v oblibě moc sympatickou paní Ninu Yorkinovou (Connie Nielsen) a jejího syna Jakea, kteří za ním do fotolabu pravidelně chodí a oslovují ho familiérně Sy. V jedné z prvních společných scén jí pochválí její automatickou kinofilmovou Leicu Mini-Lux a malému střapatému Jakeovi, který měl ten den narozeniny, daruje jednorázový fotoaparát. Otce Willa Yorkina zná především z vyvolávaných snímků. Laborantova samota a možná i nějaká psychická dysfunkce v něm vytvářejí subjektivní pocit toho, že je jejich rodinným přítelem. Ba co víc, že je strýčkem Syem.

Nejednou film zobrazuje pocity hlavního hrdiny skrze takovéto vysněné situace, které tráví čas v jejich domě a v jejich přítomnosti. V průběhu děje se dozvídáme, že všechny jejich fotografie si po celou dobu duplikuje a lepí si je na jednu velkou stěnu ve svém bytě. Toto zvláštní zátiší nasvícené halogenovými světly, jaká se používají na stavbě, v divákovi evokují nepříjemné, až možná nervy drásající pocity. V tenhle moment může být divák Sy vnímán jako negativní hrdina, o pár minut později zase jako pozitivní a takhle pořád dokola. Takto jsem to tedy vnímal alespoň já.

Co se stane, když si přijde vyvolat své snímky neznámá mladá žena a Sy na nich uvidí otce - Willa Yorkina, jak s touto mladou ženou podvádí svou rodinu, kterou laborant tolik miluje? A co když ho ještě ke všemu vyhodí z jeho práce, což je to jediné, co v životě má? U takto kvalitního snímku bych někomu nerad zkazil výsledný zážitek, a tak více z děje prozrazovat nebudu.

Kvalita snímku tkví hned v několika rovinách, které společně vytváří skutečně podmanivé audiovizuální dílo. Velkou devízou filmu je samozřejmě obsazení Robina Williamse. Ten ztvárnil úlohu podivného, až poněkud šíleného, fotografického laboranta tak skvěle, že mu nejen jeho výkon věříme na sto procent, ale dokonce jako divák zapomeneme na všechny jeho předchozí a notoricky známé komediální role (například Táta v sukni, Ptačí klec či Jack).

Kromě hlavní role je nutné vypíchnout výborně zvolené herce i do úloh vedlejších, v čele s dětským hercem Dylanem Smithem hrajícího Jake Yorkina. Důležitá je ve filmu také atmosféra, která by se až na pár oddychových momentů dala skutečně krájet. Divák po uvedení do děje v samotném začátku filmu celý snímek čeká na to nejhorší. A to, že se vlastně nic tak strašného na konec nestane je příjemnou odměnou za napětí, které nás jako diváka provází celým filmem a hraničí často až s jakousi hororovostí. Napnutou atmosféru skvěle podtrhuje hudba Reinholda Heila a Johnnyho Klimeka, plná dlouhých, často až nepříjemných, tónů syntetizátorů, občasně obohacená o melodii hranou na elektronické klávesy. Velmi důležitou roli v celkovém dojmu sehrává také kamera Jeffa Cronenwetha, který pod vedením režiséra Romanka odvedl skutečně mistrovskou práci. Vyzdvihl bych zejména jednu z počátečních scén, které je zobrazen celý postup moderního vyvolávání filmu v minilabu. Tato scéna je plná skvělých barevných detailů s použitím barevných filtrů, obrazů smíchávání chemikálií až po finální výjezd hotové fotografie ze stroje. Nutno říci, že ve filmu funguje na výbornou naprosto vše a asi největší zásluhu na tom bude mít režisér a scénárista v jedné osobě.

Přestože se jednalo o menší film s rozpočtem dvanáct milionu dolarů a žádný block-buster, tak si získal nejen filmové kritiky, ale i diváky a vydělal celkem přes dvaapadesát milionu dolarů.

Až na jedinou cenu (hlavní mužská role pro Robina Williamse na Saturn Award) nezískal film žádné ocenění ani nominace na poli rozličných předávání filmových cen. Na internetových filmových databázích pak patří k nadprůměrně hodnoceným snímkům a podle mého názoru naprosto zaslouženě.

FOTOGRAF JAKO HLAVNÍ HRDINA ČESKOSLOVENSKÉHO FILMU

V této kapitole si představíme celkem sedm filmů. To je třetina snímků s fotografem jako hlavním hrdinou hraného filmu oproti stejné kapitole, kde jsou zařazeny zahraniční filmy. Ale i tak je to na českou a slovenskou kinematografii celkem obstojné číslo. Tím prvním je Slovenský film *Slnko v sieti* z roku 1962, který natočil Štefan Uher. Tímto filmem, do kterého obsadil především neherce, de facto odstartoval Novou vlnu v Československém filmu. Příběh o mladém fotografovi a jeho vztazích patří k tomu nejlepšímu z filmů zařazených do této části mé diplomové práce. Dalším filmem je *Takže ahoj* z roku 1970. Režisér Vít Olmer chtěl tímto snímkem bezesporu navázat na Novou vlnu, ale jestli se mu to podařilo, to musí rozhodnout každý sám. Určitě je tento film o promiskuitní mladé dívce, která by ráda našla upřímnou lásku, Olmerovým nejlepším filmem. Ve filmu je použito velké množství fotografií Josefa Koudelky a autoři scénáře (Kristýna Vlachová a Vít Olmer) se netajili, že jim byl náš přední český fotograf inspirací. Karel Kachyňa má v této kapitole zařazeny hned dva filmy. Tím filmařsky horším je *Smrt mouchy* z roku 1976, ve kterém je ústřední postavou fotograf a student střední školy Milan, který zažívá krušné časy dospívání a prvních lásek. Tím o poznání lepším je *Dobré světlo* z roku 1985, jehož kvality tkví zejména v herectví Karla Heřmánka. Ten hraje architekta ve středních letech, který je nespokojený se svým životem, a tak opouští manželku a vrací se ke své vášni z mládí – fotografování. Především k fotografování žen a aktů. *Den pro mou lásku*, tak se jmenuje film z roku 1976, který režíroval Juraj Herz. Jedná se o psychologické drama, které má svoje nepopiratelné kvality a až na pár dílčích nedostatků jde o zajímavé kinematografické dílo. *Válka barev* režiséra Filipa Renče, je snímek natočený v roce 1995 a má být režisérovou poctou Antoniovi Zvětšenině. Tím nejnovějším je poslední počín režisérky Ireny Pavláskové, *Fotograf o Janu Saudkovi*, jenž byl volně inspirován motivy ze života, v současnosti nejnámějšího žijícího českého fotografa.

SLNKO V SIETI

1962 / Slovensko

Žánr: Drama

Stopáž: 90 minut

Režie: Štefan Uher

Scénář: Alfonz Bednár

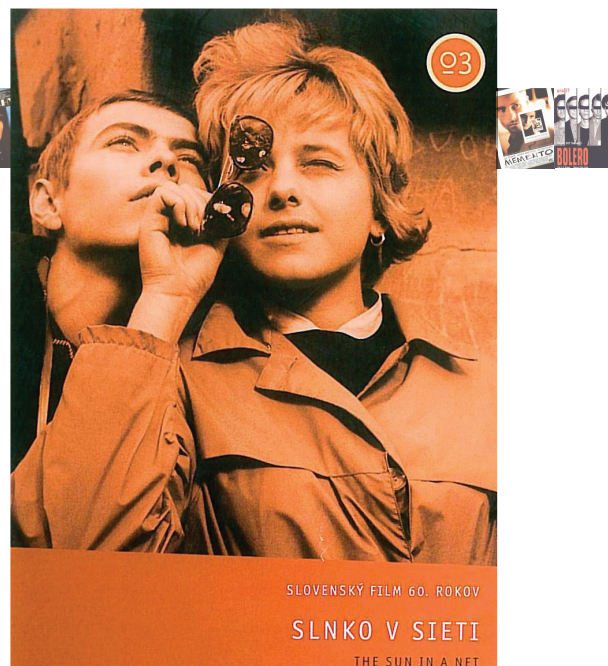
Kamera: Stanislav Szomolýnyi

Hrají: Marián Bielik, Jana Beláková, Andrej

Vandlík, Eliška Nosál'ová, Ľubo Roman, Adam

Jančo, Pavol Chrobák, Oľga Malagová, Peter

Lobotka a ďalší...

Černobílým snímkem *Slnko v sieti* započala československá filmová Nová vlna. Film se řadí jistě mezi ty nejlepší, které je možné do Nové vlny zařadit. Režisérem filmu byl absolvent FAMU Štefan Uher, který za tento počín obdržel Čestné uznání na festivalu československých filmů v Ústí nad Labem. Jednalo se o jeho druhý celovečerní snímek. Stejně jako například Miloš Forman, tak i Štefan Uher obsazoval do svých filmů zejména neherce. Stejně tak tomu bylo u snímku *Slnko v sieti*. Pocit autenticity z mladých neherců přímo sálá a jejich výkony společně s režisérovým vedením dělají z filmu to, čím je. Špičkový kinematografický počín z počátku šedesátých let. Uher se obklopil, kromě obsazených herců, také skvělým tvůrčím štábem. Pastvou pro oko většiny fotografů musí být zejména kamera. Za ní stál slovenský kameraman Stanislav Szomolýnyi a přenos jeho vizuálního vnímání na filmové plátno je vskutku geniální. Osobně mě fascinovaly nejvíce statické záběry z městského prostředí s akcentem na jednotlivce. Kameraman díky obsazeným nehercům musel zvolit odlišný přístup k natáčení. Scény se snažil svítit co nejpřirozenějším světlem a natáčel s delším ohniskem, tak aby herci nevnímali tolik fakt, že stojí před objektivem. Kameru umocňuje precizní střih Bedřicha Voděrky.

Příběh filmu byl inspirovaný povídkami slovenského prozaika, překladatele a scénáristy, Alfonze Bednára, který povídky přepracoval do zajímavého a celistvého scénáře. Kromě zmíněných profesí bych se pozastavil ještě u hudby, kterou složil a zároveň vybíral Ilja Zeljenka. Celým filmem provází neobvyklý hudební motiv hraný na flétnu, jenž je zvláště nelibozvučný - kakofonický, často znějící až falešně. Z tranzistorového rádia pak zní dobová, moderní československá hudba a také americký Rock 'N' Roll. Kromě těchto písní a hlavního motivu, ale můžeme zaslechnout i chorálový zpěv.

Děj filmu nás zavede do letní Bratislavy. Začíná na střeše činžovního domu, kde jsou dvě hlavní postavy. Student a vášnivý fotograf Fajola (Marián Bielik) a jeho kamarádka Bela (Jana Beláková), která mu stojí modelem. Už v této fázi snímku se v něm objevují v prostřizích fotografie, portréty, nutno dodat, že velmi kvalitní. Prostřihy jsou doplněny o komentář hlavní postavy a s tím samým motivem se ve filmu setkáme ještě několikrát.

Hlavní postavou je tedy mladý fotograf, který fotografuje především ruce lidí, které potkává. Ruce proto, že se oproti obličejům nemohou přetvářovat. Ač se tváří a chová jinak, tak by se rád citově sblížil s Belou. Ta žije s mladším bratrem, otcem a svou slepou matkou, která absolutně neopouští jejich byt. Matka v podání Elišky Nosál'ové je, jako jedna z mála obsazených postav, profesí herečkou. Fajola tráví s Belou hodně času, ať už na střeše činžovního domu nebo u starého rybáře na pontonu u Dunaje. Pak ale odjede na brigádu, na senoseč do malé vesnice Melaniny. Přestože Fajola Belu miluje, jak se jí vyznává v dopise, tak tu začne mít románek s brigádnicí Janou. Mezitím, na pontonu v zátocce u Dunaje, snaží získat Belu fotografův spolužák Peter. Společně se baví nad Fajolovým dopisem s vyznáním. Příběh se odehrává ve třech prostředích – ve městě (Bratislava), na vesnici a na starém pontonu u řeky.

Děj filmu netřeba více rozebírat, jeho hlavní přednost tkví především v jeho lyričnosti a poetičnosti. Základními kameny, na kterých staví, jsou velmi nevšední dialogy. Za ty nejpůsobivější považuji ty, kdy mluví Bely nevidomá matka – často ani neví, že je v místnosti sama nebo že se vyměnil její posluchač. Hodně nevšedně a odtaziť působí komunikace mezi Fajolou, který pracuje na fotografiích ve svém pokoji, a jeho matkou, se kterou mluví přes zavřené dveře. Dalšími důležitými prvky jsou bezesporu symbolika a také leitmotiv lidských rukou.

Film měl premiéru v únoru 1963 a byl skvěle přijat nejen diváky, ale také domácí i mezinárodní kritikou. Avšak ústřední výbor komunistické strany Slovenska snímek vnímal jako protistranický a učinil v závěrečné fázi několik zásadních zásahů tím, že si vynutil vystřížení některých scén. Aby se film mohl vysílat, tak musel autor zajistit, kromě vystřížení vybraných scén, aby nebyl film promítán mimo Československo a aby na něj nebyly zveřejněny žádné kladné recenze. Kromě výše zmíněné ceny pro režiséra Štefana Uhra získal snímek také Cenu československé filmové kritiky. I dnes, po padesáti letech od jeho premiéry, má film co říci a má nepopiratelné filmové kvality. Ještě aby ne, vždyť je to jeden ze snímků, který odstartoval novodobé dějiny českého a slovenského filmu.

TAKŽE AHOJ

1970 / Československo

Žánr: Drama / Psychologický

Stopáž: 84 minut

Režie: Vít Olmer

Scénář: Kristýna Vlachová, Vít Olmer

Kamera: Petr Prokop, Jaromír Holpuch

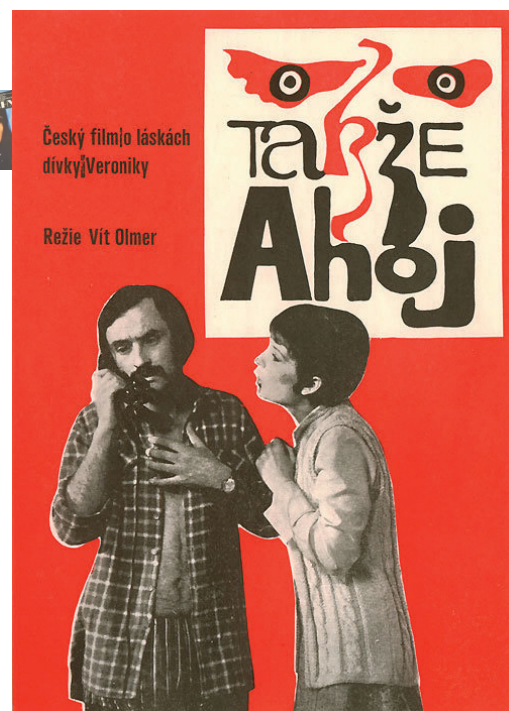
Hrají: Valerie Chmelová, Antonín

Sládek, Jaroslava Brousková, Jana

Synková, Karol Sidon, Miloš Vávra, Ja-

roslav Satoranský, Josef Dvořák, Karel

Augusta a další...

Snímek *Takže ahoj* z roku 1970 je celovečerní prvotina režiséra Víta Olmera, u kterého by v sedmdesátých letech jen málokdo čekal, že bude po roce devadesát točit jeden větší brak než druhý. Pokud vyjmu celkem slušný film *Tankový prapor* z roku 1991 podle předlohy Josefa Škvoreckého, tak se po Sametové revoluci podílel na opravdu těch nejotřesnějších českých filmech. Ať už *Ještě větší blbec, než jsme doufali* (1994), erotická komedie *Playgirls* (1995) nebo *Waterloo po česku* (2002). Ke všem také napsal scénář nebo se na jeho vzniku podílel.

Nejinak je tomu i u jeho debutu, který jsem zařadil do mé diplomové práce. Tímto snímkem se chtěl autor zařadit, nebo alespoň přiblížit k Československé nové vlně 60. let, tedy mezi autory jako Věra Chytilová, Miloš Forman, Jaroslav Papoušek či Jiří Menzel. Snímek rozhodně nedosahuje takových kvalit, jako filmy *Hoří, má panenko*, *Lásky jedné plavovlásky* či *Černý Petr* Miloše Formana, *O něčem jiném* Věry Chytilové, *Démanty noci* Jana Němce, *Ostře sledované vlaky* Jiřího Menzela a další. Je zde patrná inspirace zejména Milošem Formanem, například obsazování neherců a pokus o podobný druh dialogů. I když v případě Olmera tyto dialogy nefungují ani z poloviny tak dobře jako u Formana. Ale přesto se jedná o velice zajímavý černobílý film, který stojí za to vidět. Především je pak zajímavý ze sociologického hlediska, jelikož můžeme nahlédnout do života tehdejších mladých lidí okolo dvacítky. Zároveň je fascinující, že tužby, přání, ale také promiskuita hlavní hrdinky jde, i po třiceti letech, naprosto skvěle aplikovat na dnešní generaci mladých žen.

Ústřední postavou je studentka Veronika (Valerie Chmelová), o které se během několika málo prvních minut dozvíme, že má několik milenců. Vede celkem promiskuitní způsob života. A jak říká v záběru, ve kterém hledí a mluví přímo do kamery: "mám množinu chlapů, se kterými spím nebo trávím čas a vyhovuje mi to tak". Milenců má hned několik a v zajímavých prostřizích se mění prostředí (většinou tedy ložnice - postel) a milenci. Těch je skutečně vícero a hrají je neherci, ale také začínající herci. Kupříkladu Tomáš Sedláček, Miloš Vávra nebo Josef Dvořák. Třadvacetiletá Veronika má šťastně provdanou kamarádku Kateřinu (Jaroslava Brousková) a mnohdy se jí stará o malou dcerku Kačenku. Často se svým kamarádkám svěřuje, že moc touží po vlastním dítěti, ale nemá s kým. Její milenci pro ni nejsou těmi pravými a navíc mají leckdy partnerky nebo manželky. Od manžela Kateřiny (kterého ztvárnil budoucí pražský rabín Karol Sidon) se doslechne o jeho známém, předním českém fotografovi Janu Kubíčkově (Antonín Sládek) a ukáže jí několik jeho fotografií v časopise.

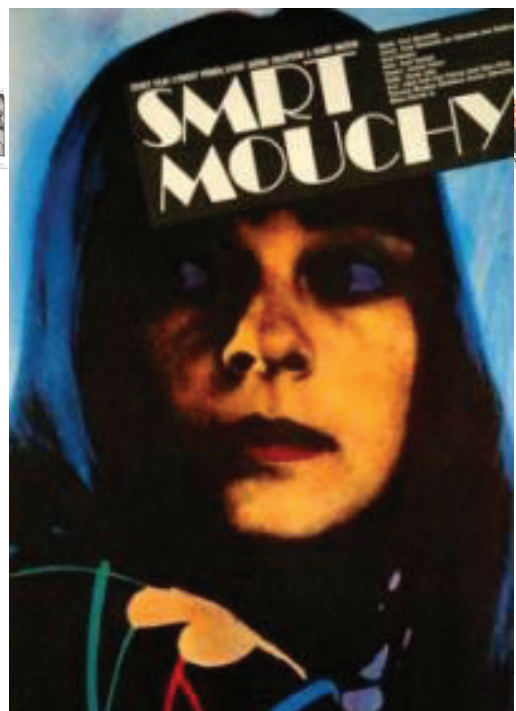
Poprvé fotografa potká v jídelně, kdy sleduje úsměvnou scénu, která bezdomovec vypije nepozornému tloušťíkovi (Karel Augusta) pivo. Pak se spolu náhodou potkají na ulici. Fotograf jedoucí ve starém kabrioletu ji pozve, ať si přisedne a jedou spolu k němu domů. O pár chvil později spolu skončí v posteli, aniž by muž vlastně znal dívčino jméno. Fotograf Jan je naprosto namyšlený frajírek, kterého zajímá jen on sám a jeho práce. Začnou spolu trávit čas a je zřejmé, že se do něj Veronika zamilovala. On je však stále upracovaný a citově chladný. Dokonce jí dá i facku. Facku, o kterou se marně tolik prosila u všech svých předešlých milenců. Nakonec se po dvou týdnech rozejdou, ale ze záběrů je patrné, že na sebe oba myslí. Film má otevřený konec a končí scénou, kdy jdou oba (každý zvlášť) za silného deště přeplněnou ulicí. Jak to dopadne je už na divákovi a jeho fantazii.

Zajímavé je určitě to, že jako inspirací pro hlavní postavu fotografa Jana Kubíčka posloužil náš přední fotograf Josef Koudelka. Na stěnách fotografova suterénního bytu (ale i v dalších záběrech) pak můžeme vidět mnoho Koudelkových fotografií - především pak snímky z cyklu Cikáni. Inspirace to bude pravděpodobně pouze v rovině zobrazených fotek, jelikož charakterově mi filmová postava k Josefu Koudelkovi vůbec neseď. Naprosto skvěle byla zvolena ústřední herecká dvojice. Herečce Valerii Chmelové role citově zmatené slečny výborně sedla. Nejlepší byl pak neherec Antonín Sedlák v roli fotografa Kubíčka. Pohrdavý tón hlasu, hrubiánství, aroganci, frajerství a naprostý nezáměr, to vše zahrál lépe než leckterý renomovaný herec. Zajímavostí může být, že se k filmu tento herec jediné jediné role dostal skrze svoji profesi výtvarníka a zároveň vytvořil pro tento film plakát. Nutno podotknout, že se jedná o plakát velmi zdařilý.

Bezesporu bych tento snímek zařadil k Olmerovým nejlepším filmům, dost možná je to jeho vůbec nejlepší celovečerní snímek. A to i přes to, že vznikl v době normalizace a filmař jej musel kvůli cenzuře několikrát upravit. Především musel eliminovat valnou většinu erotických scén, které tak, až na pár, zmizely z filmu skoro úplně. Zůstalo tak jen pár letmých záběrů na odhalené ňadro ústřední postavy, odhalené pozadí postavy fotografa a pár postelových scén, kdy jsou protagonisté pod dekou. Rovněž nesměl ukazovat Prahu jako ošklivé město a musel vystříhnout třeba záběr na popelnice.

Co se týká hodnocení na ČSFD, tedy československé internetové filmové databázi, tak se názory na film různí. Někdo jej považuje za film, který nestojí za zhlédnutí, ale většina hodnotících jej shledává nadprůměrným a celkově je procentuální hodnocení 64 %.

SMRT MOUCHY

1976 / Československo

Žánr: Drama

Stopáž: 86 minut

Režie: Karel Kachyňa

Scénář: Pavel Blumenfeld, Jan Otčenášek, Jana Štróblová, Karel Kachyňa

Kamera: Jaroslav Kučera

Hrají: Luboš Kyntl, Miroslava Šafránková, Ota-
kar Brousek ml., Libuše Švormová, Josef Somr,
Jana Pehrová-Krausová, Milena Dvorská, Petr
Kostka, Jaroslav Satoranský a další...

Karel Kachyňa má na svém filmařském kontě hned dva snímky, kde je ústředním hrdinou fotograf.

O nevalné kvalitě filmu mi často mnohé prozradí už úvodní titulky. Samozřejmě to není nikterak směrodatný či přesný ukazatel kvality, ale u snímku *Smrt mouchy* bylo toto vodítko zcela přesné. Úvodní titulky byly příšerné. Hlavní postava Milan (v podání Luboše Kyntla) při nich běží po kladenském sídlišti, kde se film odehrává, s bochníkem chleba v ruce a při změně dané filmařské profese v titulcích se zastaví obraz. Výsledek opravdu nepůsobí dobře, šílený dojem umocňuje až psychadelická hudba Zdeňka Lišky, která odporným zvukem evokuje bzučení much. Tento nelibivý hudební motiv se ve filmu opakuje ještě párkrát, ale je nutné podotknout, že právě hudba Zdeňka Lišky je, až na tuto skladbu, na filmu to pozitivnější. Jedná se o klasickou filmovou hudbu sedmdesátých let u nás, tak jak ji můžeme znát z dalších normalizačních snímků opatřenou Liškovým typickým rukopisem (ústřední melodie z titulek je podobná, až na zmíněné bzučení much, třeba té z filmu *Setkání v červenci* z roku 1978).

Na scénáři se kromě režiséra podíleli ještě další tři autoři (zmíním určitě alespoň Jana Otčenáška majícího za sebou kvalitní scénářistické práce jako *Lásky mezi kapkami deště* z roku 1979). Tento fakt dle mého zapříčinil, že příběh filmu diváka nebaví, často skřípe a působí dosti nesourodě. *Smrt mouchy* má nepřírozené dialogy a i dějově je zkratka nijaký. Pár občasných lepších momentů snímku tak stejně ve finále působí jako slepé výstřely do tmy.

A o čem tedy příběh pojednává? Hlavní postavou je Milan, sedmnáctiletý student blíže nespécifikované střední školy, který se krom studia věnuje hlavně fotografování. Mimo to ho samozřejmě, jako většinu teenagerů, baví hudba a na prvním místě holky. Ústřední hrdina je nejistý a jako většina mladých lidí v jeho věku tak trochu tápe co dál se životem. Hlavním spojujícím motivem příběhu, názvu a ústřední hudby je chlapcův, velmi nevšední, strach z much, který v sobě nosí již od dětství. Pointou, ke které děj filmu směřuje, je tak již po pár minutách přemýšlivému divákovi jasný. Tedy, že se z chlapce pomalu stane mladý muž, který ovládne svůj strach z much, přestane mít ostych před dívkami a začne si uvědomovat, co se životem do budoucna.

Vraťme se ale zpět k focení. Se svým fotoaparátem, Zenitem E opatřeným objektivem s dlouhou ohniskovou vzdáleností, nejradyji fotografuje z balkonu život na balkonech v protějším panelovém domě. Právě tam také žije jeho spolužačka Magda (ztvárnila ji mladičká Jana Krausová), do které je tajně zamilovaný.

Na většině jeho fotek se tedy objevuje především jeho tajná láska, krom ní také další dívky a ženy. Velkou část svých fotografií ve filmu vytváří za pomoci již zmíněného dlouhého ohniska, což ve mně nevzbuzuje pocit právě dokumentární nebo reportážní fotografie, nýbrž spíše určitého šmíráctví.

Na popud svého učitele biologie (Jaroslav Satoranský), který své studenty nabádá k ekologii a ochraně přírody pak nafotografuje sérii snímků, jak obyvatelé města znečišťují přírodu. Skrytý v povzdálí a opět s dlouho-ohniskovým sklem fotí spoluobčany, jak myjí během horkého letního dne svá vozidla u řeky. Díky těmto snímkům se do značné míry zalíbí spolužačkám, které tyto a další Milanovy fotky vnímají jako báječné umění.

Ekologicky zaměřený cyklus pak vystaví na školní chodbě, ale setká se s negativními reakcemi, a to především od již zmíněného učitele biologie. Na fotkách se totiž objeví i vlivný komunistický pohlavár a hanit v té době vůdčí osobnosti socialistického zřízení bylo zkrátka nemyslitelné.

Jedním z hlavních leitmotivů tohoto Kachyňova filmu je rodičovský vzdor. Ten v příběhu graduje hned několikrát. Milan má se svým otcem (kterého s lehkou dávkou teatrálnosti zahrál Josef Somr) spor téměř neustále. Jednou kvůli fotografování lidí devastující krajinu mytím aut a jindy třeba kvůli tomu, že vyrazí bez dovolení na studentský mejdan.

Film vrcholí tím, že se Milan vyspí se svou atraktivní starší sousedkou (Milena Dvorská) a především scénou, kdy zachrání život motorkáři při dopravní nehodě. A právě ve scéně, kdy jede s oběma účastníky nehody v nákladním prostoru auta, chlapec dospívá. Jeden ze dvou těžce raněných zemře, Milan mu přetáhne přes obličej deku a krátce poté se nebojí chytnout a zabít mouchu. Jde o jakýsi symbolismus, který však v naprosto šíleně působící scéně, kdy se nákladní prostor (opět až psychadelicky) nahýbá ze strany na stranu, působí spíše komicky.

V tento moment Milan přestává být dítětem a stává se z něho mladý dospělý muž, který přestane mít strach a ostych ze života. Jak je z mého textu jistě patrné, snímek na mě po většinu doby působil velmi trapným dojmem. Na začátku a na konci snímku tento dojem umocnil i fakt jakýchsi fiktivních básní s tematikou závodů formule 1, které namlouvá ústřední postava. Bez nich by se film jistě obešel a možná by v hodnocení na internetových databázích dostal o trochu lepší skóre.

Má snímek nějaké přednosti? Jistě. Film může být zajímavý alespoň ze sociologického hlediska. Můžeme díky Kachyňovi a spol. zavítat zpět časem do sedmdesátých let a vidět, krom obrazu doby také soudobou mládež, jejich oblékání, zábavu a starosti. Zjistíme pak, že poslední dvě zmíněné věci se vlastně moc nemění ani u současných sedmnáctiletých.

DEN PRO MOU LÁSKU

1976 / Československo

Žánr: Drama / Psychologický

Stopáž: 88 minut

Režie: Juraj Herz

Scénář: Markéta Zinnerová

Kamera: Jiří Macháně

Hrají: Marta Vančurová, Vlastimil Harapes,

Dana Medřická, Sylva Kamenická, Jan Hartl,

Jiřina Šejbalová, Eva Sitteová, Lubomír Černík,

Zdeněk Srstka, Žofie Veselá a další...

Psychologicky laděné drama z druhé poloviny sedmdesátých let patří k těm nejlepším snímkům v této kapitole. Vznikl pod skutečně perfektním režisérským vedením Juraje Herze, který během své kariéry režíroval nespočet celovečerních a televizních filmů, ale také seriálů. Je skutečně všestranným režisérem, který se nezaměřoval čistě na jeden žánr a přestože je širší veřejnosti známý spíše svými hororově laděnými snímky (především Spalovač mrtvol z roku 1968 či Panna a netvor natočený o deset let později), tak se podílel na filmech napříč žánry. Za zmínku stojí komedie Sladké starosti nebo Holky z porcelánu, detektivní komedie Holka na zabití, pohádka Deváté srdce či drama Petrolejové lampy. A právě drama, i když psychologicky laděné, je také snímek Den pro mou lásku. Juraj Herz byl často také autorem scénářů svých filmů, u tohoto snímku jej však napsala spisovatelka a scenáristka Markéta Zinnerová, jenž proslula krom své prózy zejména pohádkami a příběhy pro mladé diváky. Scénář k Den pro mou lásku se jí oproti jiným filmům pro dospělé (jako v této práci zařazené Bolero) celkem povedl. Podle některých kritiků mohla vytěžit z takto silného tématu mnohem více. Osobně si myslím, že je toto téma zpracované velmi dobře. Svou roli v tom jistě hraje také fakt, že autorka byla inspirována vlastní a velmi nešťastnou životní zkušeností, kdy náhle zemřela její malá dcerka. Tato tragická událost měla na kvalitu scénáře nemalý vliv a mistrná práce režiséra se scénářem výsledek jen podpořila.

Příběh pojednává o mladém manželském páru, Marii a Petrovi Staškových a jejich malé dcerce Marušce. Petr (v podání Vlastimila Harapese) je studentem stavební fakulty na ČVUT a jeho žena Marie (jíž ztvárnila Marta Vančurová) je profesionální fotografka. Společně žijí na střeše činžovního domu ve velmi atypické půdní nástavbě, která je na svou dobu, tedy rok 1976, velmi originální a neobvyklá. Tam společně žijí spokojeným životem. Mariin život se točí především kolem malé Marušky, která je skutečně krásná a roztomilá. To, že jí milují její rodiče je jasné, ale je oblíbená také po celém domě a v okolí. Začátek filmu je vyveden v podobně idylickém duchu, v jakém žije mladá rodina. Marie s Maruškou zažívají krásné, všední chvíle, jako třeba při věšení prádla na střeše domu u jejich bytu. Ale již v samotném úvodu, než se rozjede ústřední dramatická zápletka snímku, můžeme vidět, že manželství mladého páru není úplně stoprocentně idylické. Petr tráví většinu času ve škole a je často v obležení pohledných a svobodných studentek. Marie samozřejmě očividně žálí, ale veškerý svůj volný čas, kdy nefotografuje či nezvětšuje snímky v temné komoře, věnuje své malé dceři. Ta však začne jednoho dne stonat. Bolí jí hlava, a tak se o ní Marie doma stará.

Jelikož příznaky nemoci ani po pár dnech nemizí, vyrazí raději k lékaři. Ten její stav označí za velmi vážný a nařídí převoz sanitkou do nemocnice, kde ji hospitalizují. Marie s Petrem mají samozřejmě strach, ale oba věří, že se nejedná o nic závažného a vědí, že je v dobré péči lékařů. Když ji jde další den Marie navštívit, tak leží malá Maruška v posteli a na buzení své maminky ani zdravotní sestry nereaguje. Okamžitě se u holčičky seběhne celé konsilium lékařů. Když po pár hodinách vyjde ošetřující lékařka, nedokáže Marie jejím slovům uvěřit. „Paní Stašková, Vaše holčička právě... bohužel zemřela. Byl to těžký, hnisavý zánět mozkových blan“. Marii i Petrovi se rázem zhroutí celý jejich svět. Po pár dnech začnou likvidovat vše, co jim malou Marušku v bytě připomíná. Petrovu velkou sbírku starožitných hodin, ale také všechny fotky, které Marie nafotila a vyzdobila jimi stěny jejich bytu. Hlavní zápletka filmu je tedy prozrazena. Příběh pak pokračuje dalšími dvěma třetinami, kdy vše spěje ke krachu společného manželství. Jak se mladí manželé vyrovnají s tragédií a zda naleznou novou naději či chuť na další společnou cestu životem již prozrazovat nebudu.

To, co bych kromě velmi kvalitní režie podtrhl, je skvělý herecký výkon Marty Vančurové, která se role fotografky a především zdrcené matky zhostila špičkově. Některé kritiky pak haní výkon baletního mistra Vlastimila Harapese, ale dle mého jeho odměřené ztvárnění studenta Petra vyznělo přesně tak, jak režisér se scenáristkou zamýšleli. Často mě v českých filmech až iritují nevalné výkony dětských herců. U Den pro mou lásku je tomu právě naopak. Sylva Kamenická zahrála malou Marušku naprosto skvěle a přesvědčivě. Je tedy s podivem, že takto talentovaná herečka u hraní nezůstala (v současnosti žije v Německu, kde pracuje s manželem v rodinném pivovaru a v gastronomii).

Kromě herců je nutné připomenout také skvělou práci s kamerou kameramana Jiřího Macháně, který některé emotivnější momenty podal se zajímavými lyrickými prvky a efekty (například u retrospektivních či milostných pasáží). Zmíním například velmi zajímavý záběr, kdy kameraman napodobil pomocí kamery pohled malého, nemocného děvčátka skrze mřížky dětské postýlky u pediatra.

Celým filmem provází hudba Petra Hapky. Ta je například při úvodních titulcích, začátečních a některých dalších momentech snímku velice vhodná a na místě, a také co do hudební kvality je spíše nadprůměrná. Ale v některých pozdějších pasážích mi připadala naprosto nemístná, často se jednalo až o cirkusovou hudbu, která by neurazila diváka Cirkusu Humberto, ale do takto dramatického a pochmurného příběhu se dle mého zkrátka vůbec nehodila. Hudební část je tedy jednou z mála věcí, které bych filmu vytknul. A skutečně to byla právě hudba, jenž mi zkazila celkový dojem z tohoto snímku. Pro dnešního mladého fotografa může být na filmu zajímavé jistě také to, že pomocí něj nahlédne na tehdejší fotografickou profesi v praxi. Hlavní hrdinka je zaměstnána jako fotografka v jedné z mnoha pražských poboček jednotného (a jediného) fotografického družstva – Fotografia. Můžeme ji vidět v akci se zrcadlovkou při focení reportáže na ulici, ale také při fotografování portrétů v ateliéru na velkoformátovou kameru. Ve filmu pak také vidíme, jak fotí svou dcerku před tragickou událostí i to, jak na hlavní hrdiny špatně působí fotografie malé holčičky rozlepené po stěnách bytu.

Osobně nejsem moc velký fanoušek filmů s depresivním a těžkým příběhem. Rozhodně je dobrovolně nevyhledávám. Tento film mě však příjemně překvapil.

DOBŘÉ SVĚTLO

1985 / Československo

Žánr: Drama / Komédie

Stopáž: 90 minut

Režie: Karel Kachyňa

Scénář: Karel Čabrádek

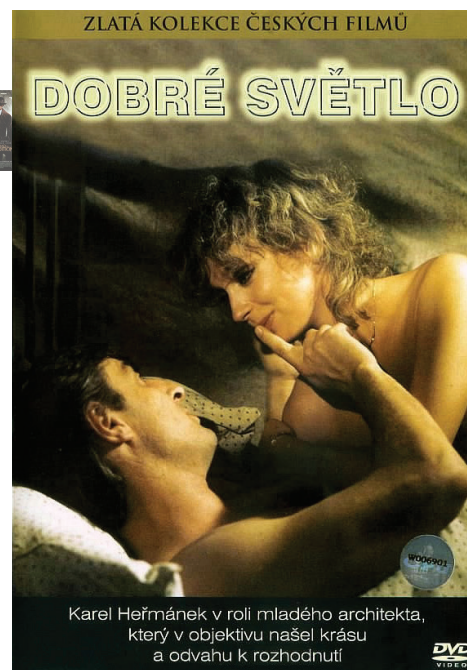
Kamera: Vladimír Smutný

Hrají: Karel Heřmánek, Ivana Chýlková, Jana

Šulcová, Anna Tomsová, Ilja Prachař, Ondřej

Havelka, Jan Hartl, Eva Jeničková, Marek Vašut,

Miroslav Vladyka, Oldřich Vízner a další...

Jak jsem již zmínil v některé z předcházejících recenzí na film *Smrt mouchy*, natočil režisér Karel Kachyňa ještě jeden snímek, kde je ústřední postavou fotograf a děj se týká právě především fotografie. Tento o devět starší film má mnohem vyšší filmové kvality, jak co do hereckých výkonů, scénáře Karla Čabrádka či Kachyňovi režie. Velmi dobrá je pak i hudební stránka filmu, kterou si vzal na starost známý skladatel bulharského původu Angelo Michajlov, který vytvořil hudbu pro enormní množství českých filmů. Především si dnes jeho hudbu spojíme s dětskými filmy jako *Dívka na koštěti*, *Lucie postrach ulice* nebo *Chobotnice z druhého patra*. Právě melodiím z posledního zmíněného filmu se podobá ústřední melodie v *Dobřím světle* nejvíce.

Obstojná je i kameramanská práce Vladimíra Smutného. Ta je na svou dobu (v Čechách) celkem zajímavá a hlavně je velmi dynamická, především díky tomu, že je celý film natočen pomocí ručně držené kamery bez použití stativu, jeřábu nebo jízdy.

A co příběh? Na první pohled se zdá, že má architekt Viktor Průcha všechno, po čem může chlap žijící v Československu roku 1985 toužit. Skvěle placenou práci, šťastné manželství a výborné přátelé. Ale skutečnost bývá často jiná, než jak se může na první pohled zdát. Práce městského architekta na národním výboru ho nenaplnuje ani v nejmenším, naopak ho spíše deprimuje. Většina pracovní náplně spočívá ve schvalování toho, kde bude stát ve městě jaký objekt. Často mu díky jeho kompetenci přistane v kapse nějaký ten úplatek, aby se mu lépe rozhodovalo. Rozhoduje o tom, kde se mají postavit garáže nebo například škola. A když pak právě kvůli škole postavené u výpadovky namísto pod lesem (kde si staví vily místní papaláši) srazí nákladňák malou školačku, je z toho náš hlavní hrdina velmi špatný. Teplé místočko na městském úřadě mu navíc zajistil jeho tchán, který je vysoce postaveným komunistickým pohlavárem. O lásce ke svojí ženě už také nějakou dobu pochybuje. A jak zjistíme během filmu, tak ani na většinu svých skvělých přátel se nemůže spolehnout nebo jim důvěřovat. Výjimkou je malíř Došek, se kterým se hned v úvodu snímku po delší době potkává. Viktor pozve Doška do své vily a ten se ho během popíjení ptá, zda se ještě věnuje fotografování a ať mu ukáže snímky, které znal z minulosti. Architekt mu vysvětlí, že na focení již dávno zanevřel a přinese mu snímky aktů své manželky, které nafotil ještě v mládí. Malíř ho nabádá, ať se k focení aktů vrátí, jelikož v tom býval podle něj skutečně dobrý. Tento rozhovor, ale i další okolnosti (především to dávám za vinu krizi středního věku) donutí čerstvého čtyřicátníka k tomu, aby se na čas odloučil od své manželky Soni. Nastěhuje se do zahradního domku, kde dříve fotografoval a opráší svojí zrcadlovku Nikon F.

Pak nastává velmi úsměvná pasáž filmu, která shání hlavní hrdina v době totality, kdy bylo fotografování aktu v podstatě zakázané, vhodné modelky. Nedaří se mu to jistě také proto, že žije na malém městě, kde zná každý každého.

Ani „lov“ modelek na místním koupališti, ba dokonce ani místní profesionální fotograf mu v jeho záměru fotit umělecké fotografie vysvlečených žen nepomohou. Nakonec potká zcela náhodou mladičkou cikánku Aranku, kterou nakonec pro svůj záměr získá. Sympatické na fotografovi je, že mu jde skutečně jen o fotografování a ne o bližší sexuální sblížení s modelkou, kterého (jak známo) většinou skuteční fotografové aktů chtějí docílit pod záminkou focení.

S Arankou fotografuje několikrát, a přestože ho svádí, nikdy jí nepodlehne. Z vybraných snímků pak udělá v místním divadle výstavu, která vzbudí obrovský rozruch. Především většinu lidí pobouří vystavená nahota, ale také to, že je na fotkách mladá cikánka. Sám Viktor si tím zavaří na všech frontách a dokonce mu za to hrozí výpověď v práci. Vyústění děje však prozrazovat nebudu.

Zajímavostí je, že všechny černobílé fotografie v tomto snímku ve skutečnosti nafotil Petr Hojda, který je povoláním kameraman, a některé z nich mají jisté umělecké kvality černobílého aktu.

Při výběru hereckého obsazení měl Karel Kachyňa celkem šťastnou ruku. Do hlavní role Viktora obsadil Karla Heřmánka, který se zhostil role fotografa velmi přirozeně. Troufnu si tvrdit, že právě Heřmánkovi herecké kvality dělají z filmu celkem obstojný a zajímavý kinematografický zážitek (samozřejmě musí brát divák v potaz dobový a místopisný kontext). Celkový dojem pak, ale srážejí nepřirozené a kostrbaté dialogy, se kterými už sám hlavní protagonista, i kdyby sebevíc chtěl, nic moc světoborného nesvedl.

Kromě Heřmánka ve filmu uvidíme v jedné z důležitých rolí také dvaadvacetiletou Ivanu Chýlkovou (v roli Májky, do které se fotograf Viktor zamiluje), která v jednom ze svých prvních filmů předvedla hned několikrát svojí, pěkně štíhlou, nahou postavu. Roli mladičké cikánky Aranky celkem obstojně zahrála neherečka Anna Tomsová, jejíž hlas v post-produkci nadabovala Taťjana Medvecká. Kvalitní herecký výkon podal i Jan Hartl jako místní profesionální fotograf nebo Petr Pelzer jako malíř Došek. Herečka Jana Šulcová pak ztvárnila Soňu, manželku ústřední postavy. Její výkon byl spíše průměrný a velmi podobný věčně našťavané Kateřině z filmu Marie Poledňákové S tebou mě baví svět z roku 1982.

Shrnutí na závěr? Jedná se o snímek, který bych zařadil ke kvalitnějším Kachyňovým počínům. Samozřejmě nedosahuje ani zdaleka kvalit jeho perfektních filmů typu Lásky mezi kapkami deště, Fany nebo televizního filmu Kráva. Ale určitě se dá (oproti v této práci zařazenému Smrt mouchy) zařadit mezi režisérovy lepší snímky. Scénář Karla Čabrádka bych také úplně nehanil. Přes mnoho divně působících pasáží a často dost nevěrohodných dialogů je vcelku dobrý. Závěr filmu pak působí otevřeně, možná si v něm chtěl jeho autor ponechat možnost dalšího pokračování.

Bez debat se jedná v kontextu československého filmu před rokem 1989 o film revoluční, a to především díky velké koncentraci ženské nahoty. Nahota a erotičnost je filmem prostoupena skutečně hodně, a kromě zmíněné Chýlkové nebo neherečky Tomsové, hrající Aranku, můžeme zahlédnout i obnaženou Janu Šulcovou. Určitě je to také zajímavá sonda do maloměstského a často velmi pokryteckého smýšlení na malém městě v polovině osmdesátých let v komunistickém Československu. V širším kontextu kvalitní kinematografie se jedná spíše o podprůměrný snímek.

VÁLKA BAREV

1995 / Česká republika

Žánr: Thriller

Stopáž: 93 minut

Režie: Filip Renč

Scénář: Filip Renč, Zdeněk Zelenka

Kamera: Petr Hojda

Hrají: Lukáš Vaculík, Aňa Geislerová, Tomáš Hanák, Pavel Landovský, Leo Marian Vodička, Milan Hlavsa, Vladimír Mertlík, Václav Krejčí, Michal Nesvadba, Jana Walterová a další...

Filip Renč patří jednoznačně mezi ty kontroverznější české režiséry. Jeho druhým celovečerním filmem je zde zařazená Válka barev, která má být filmařovou poctou legendární Antonioniho Zvětšenině. Myslím, že se v tomto případě nejedná o poctu, ale spíše o vykradené motivy ze zmíněného filmu. Kromě motivů ze Zvětšeniny může divák znát práce amerického režiséra Davida Lynche najít i mnohé další motivy převzaté z jeho seriálu Twin Peaks. Kromě hlavního tématu vraždy, u které nikdo neví, zda to byla skutečně vražda, jsou zde vykradené dokonce celé scény. Za všechny zmíním tu, ve které hrají dva mimové (oproti čtyřem mimům ve Zvětšenině) tenis bez raket a míčku. Scénáře, který se otevřeně inspiroval Zvětšeninou, se ujal Zdeněk Zelenka spolu s Filipem Renčem. Jejich příběh má hlavního hrdinu, profesionálního fotografa Ondřeje. Do této role obsadili Lukáše Vaculíka a jeho výkon byl určitě nadprůměrný (skvěle střídá náladové polohy a velice autenticky zahrál finální pasáž, kdy je zdrogovaný na večírku zbohatlíků). Již během úvodních titulek jsme uvedeni do děje. Mladý fotograf ve svém ultra lehkém letounu lítá nad krajinou okolo přehrady Orlík a fotografuje. Letí nad luxusní, na samotě stojící, vilou a vidí, jak od ní vybíhají dva muži směrem do lesa. Vepředu běží muž v červeném saku, kterého honí jiný s pistolí v ruce. Ondřej celý výjev pohotově nafotí. Doma chce negativ vyvolat, ale díky nedopatření se film osvítl a veškeré důkazy jsou pryč. Jelikož letěl opravdu nízko nad zemí, aby mohl udělat potřebné snímky, tak si ho útočník všimne. Díky označení letadla, pak pro něj není problém si jeho pilota najít. Ondřej se jde pobavit do hudebního klubu (což je ve filmu několikrát zmíněný klub Radost v centru Prahy) a tam potká krásnou modelku Viktorku. Do této role byla obsazena, v té době ještě nepřiliš známá, Aňa Geislerová, kterou je díky výraznému líčení a blondáté paruce celkem nsnadné poznat. Do té se bezhlavě zamiluje. V klubu, kde Ondřej fotí, si ho do salónku zavolá bohatý podnikatel Walter a pozve ho další den na schůzku. Waltera zahrál Tomáš Hanák, jenž předvedl poněkud rozpačitý výkon. Teatrální herectví, jaké jsme u něj zvyklí z divadla Sklep se sem zkrátka tak úplně nehodí. Ondřej ve zbohatlíkovi poznává útočníka, který u Orlíku honil se zbraní v ruce jiného muže. Pár dní poté se znovu letadlem vydává směr k Orlické přehradě a přistane nedaleko luxusní vily, u které byl svědkem vraždy. Skutečně na jednom místě nachází rudý flek. Ondřej se tedy vydá k Walterovi na schůzku. Ten se ho snaží přesvědčit, ať mu vydá negativy. Fotograf mu vysvětlí, že jsou zničené. Postupem času se pak odkrývá příběh, ve kterém je patrné, že se žádná vražda nestala. Že se jednalo jen o hru s pistolemi na barevné kuličky - paintball. Ale stále v Ondřejovi dřímá jakési podezření. Ještě víc, když zjistí, že na něj byla Viktorka vlivným boháčem nasazena... Ta je navíc závislá na drogách, které mají ve filmu také důležitou roli.

Snímek, který má na ČSFD (česko-slovenské internetové databázi) velice podprůměrné hodnocení má svoje nepopiratelné kvality. Jan Matlach dokonce získal cenu Českého lva za nejlepší střih, krom toho byl film nominován na stejnou cenu za nejlepší kameru a střih. Troufnu si tvrdit, že právě tyto tři filmařské profese jsou na filmu to nejlepší. Hudbu k filmu měl na starost profesionální skladatel Ondřej Soukup, který film posunul o několik příček výše. I v hudební stránce je patrná jistá inspirace syntetickou hudbou z Lynchova seriálu Městečko Twin Peaks. Nic to však nemění na výsledném dojmu a soundtrack k filmu má co říct i dnešnímu mladému posluchači. Skvělé elektronické trancové pasáže, střídají jazzové basové skladby nebo klidné melodické písně (jako třeba Dík těm slovům, kterou nazpívala Aňa Geislerová). Kameraman Petr Hojda vsadil na zajímavé záběry a často vytváří až reklamní kompozice. Ve většině případů pracoval se studenými barvami a světlem. Ve filmu jsou pasáže s desaturovanými barvami, ale také zcela syté záběry. Hojda využíval jak jízdy, tak statických nebo jeřábových záběrů. Jeřábová technika je u Renčových filmů obvyklá, naučil se je používat v hojně míře během své éry točení hudebních klipů. Tento druh filmařiny je pak patrný u celé Války barev. Co bych, krom vykradeného a nepřiliš fungujícího scénáře, či někdy nefungujících kostrbatých dialogů, vytkl především, jsou efekty navíc, které jsou zbytečné a film poněkud degradují. Myslím tím velmi nadužívané počítačové animace a nebo nesmyslné, rádoby umělecké stylizace (kupříkladu sex dvou hlavních postav). Jinak je film, ale zajímavým počinem a na svou dobu velmi originálním kinematografickým dílem.

FOTOGRAF

2015 / Česká republika
Žánr: Komédie / Drama
Stopáž: 133 minut
Režie: Irena Pavlásková
Scénář: Irena Pavlásková, Jan Saudek
Kamera: David Ployhar
Hrají: Karel Roden, Marie Málková, Václav Neužil ml., Vilma Cibulková, Jenovéfa Boková, Marie Procházková, Tomáš Materna, Jan Saudek a další...

Tím vůbec nejnovějším filmem, zařazeném v celé práci, je český film Fotograf režisérky Ireny Pavláskové. Absolventka pražské FAMU měla ze začátku kariéry nakročeno k velice kvalitní filmové tvorbě. Několik jejích studentských filmů získalo různá ocenění, její rané snímky pak sklidily úspěch na mezinárodních filmových festivalech. Za všechny bych zmínil především velice kvalitní psychologické drama Čas sluhů z roku 1989. Její poslední snímky jako Bestiář (2007) nebo Zemský ráj to na pohled (2009) patří naopak k tomu podprůměrnějšímu, co může nabídnout česká filmová produkce. Výjimkou v tvorbě z poslední doby pak může být televizní film o třech dílech – Bludičky z roku 2010. Jelikož je, ale obecně tvorba této režisérky spíše slabší, nečekal jsem žádný audiovizuální zázrak ani od jejího posledního snímku, kterým je právě Fotograf o životě Jana Saudka. Pavlásková už s fotografem spolupracovala v devadesátých letech, kdy o něm točila krátký dokument do cyklu GEN pro Českou televizi. Konkrétně na tento celovečerní film se připravovala několik let a krom režie se ujala rovněž scénáře k filmu, na kterém spolupracovala přímo se Saudkem.

Film již na samém úvodu upozorňuje, že se pouze inspiruje momenty ze života našeho nejslavnějšího žijícího fotografa. Pak samotný film ještě předchází krátké intermezzo, kdy spolu sedí na lavičce v zahradě Jan Saudek a Karel Roden, jenž ztvárňuje hlavní postavu fotografa ve filmu. Tyto úvody autory filmu de facto brání od případných žalob ze stran lidí, které příběh filmu skandalizuje. Časově pak film sleduje umělce během cca osmi roků během devadesátých let minulého století. Tento fakt jsem si musel vyhledat, jelikož z filmového plátna není moc zřejmý.

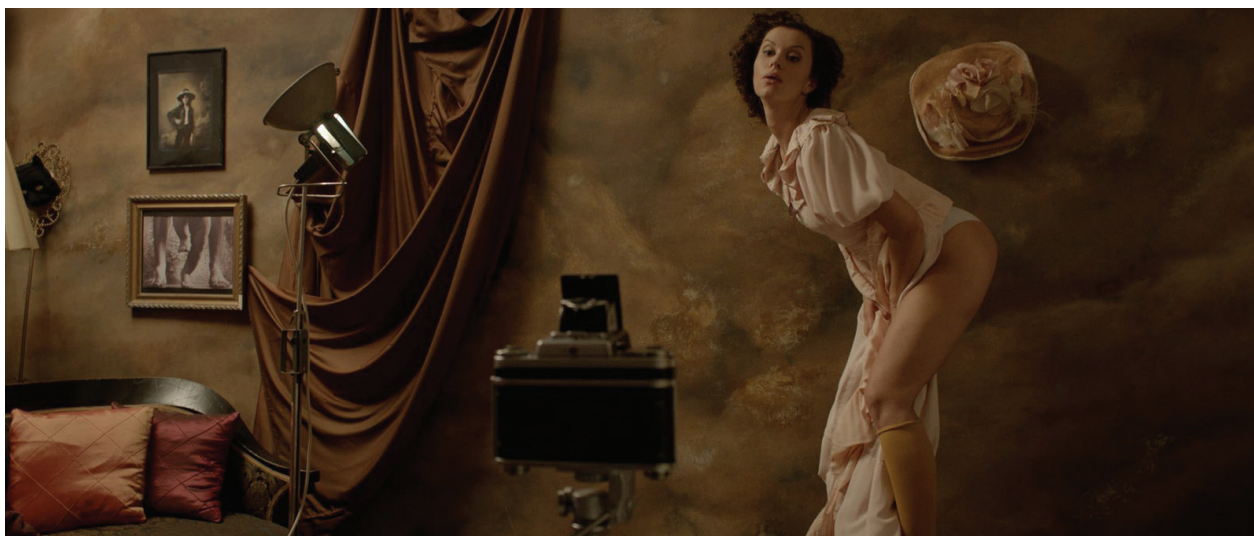
Úvodní pasáž filmu nás zavede do autorova pracovního i soukromého prostředí. To je plné alkoholu, nezávazného sexu (leckdy s více partnerkami), Saudkových průpovědek, vtipů a bonmotů, ateliéru ve svém pražském bytě nebo nahých žen plných tvarů. V úvodní části se do prostřihů dostane i několik těch nejznámějších Saudkových fotografií (včetně těch raných, černobílých, které považuji osobně za vrchol jeho tvorby). Další fotografie pak můžeme vidět, když děj pokročí v pozadí na Janově výstavě, která se ve filmu odehrává v Tančícím domě. Již v úvodu se do Saudkovy společnosti dostane mladá asistentka Líba. Jedná se o postavu Sáry Saudkové, pouze s pozměněným jménem, kterou skvěle ztvárnila Máša Málková (výborně se jí povedl přerod z původně submisivní prosté dívenky v emancipovanou sebevědomou a zlou ženu). Mladá dívka se začne starat o umělcův harmonogram, ale také o domácnost. Postupně si jako diváci můžeme všimnout, že se její náklonnost k fotografovi značně zvětšuje a že jí nedělá moc radosti pohled na fotografovo lože, kde se střídá jedna žena za druhou. To už jsme dějově ve střední pasáži, která je vlastně příběhově celkem nic neříkající. Sledujeme fotografovy avantýry nebo jeho práci s modely a modelkami při focení (opět mnoho nahoty u různých tělesných typů žen). Díky těmto záběrům si zvědavý divák může důkladně prohlédnout staré analogové přístroje, které používá. Především je ve většině záběrů středofórmátový Pentacon Six a sporadicky dvouoká zrcadlovka Flexaret.

Prostřední část filmu je zbytečně dlouhá a musím bez servítek říci, že vysloveně nudí. Saudek se sblíží (a to i intimně) se svou asistentkou, ale nechce rezignovat na svůj bohémský život. Čeká nás tedy také několik hysterických scén. Líba se od svého Jana naučí mnohým fotografickým postupům a sama začne fotografovat v jeho stylu. Z děje pak pochopíme, že začala Jana ve všech směrech zastupovat a těžit z jeho slávy. A tím se pomalu blížíme do závěrečné pasáže, která je z celého snímku tou nejlepší, především co do režie, scénáře a střihu. Líba fotografa Istí přiměje k podpisu několika smluv, ze kterých vyplývá, že má veškerou kontrolu nad jeho majetkem právě ona. Disponuje tak nejen jeho nemovitostí, ale především autorskými právy a negativy. Aby toho nebylo málo, tak svede Janova syna Marka (tedy ve skutečnosti syna Samuela v podání Václava Neuzila), za kterého se provdá a má s ním děti. Ve finále nechá fotografa zavřít do jakéhosi kláštera (kde mistr neváhá dávat neslušné návrhy řeholním sestrám) a ze kterého unikne jen díky své rodině. Kauza pak končí u soudu, který však nic zásadního nevyřeší. Snad každému divákovi musí být zcela zřejmé, že je příběh plný polopravd. Stejně tak i to, že jde vlastně zčásti také o Janovu pomstu Sáře Saudkové.

V příběhu jsou pak zařazené i určité obrazové reminiscence, které odkazují k těžkým a silným životním událostem, které hlavní hrdina během života zažil. Je to vzpomínka na převoz do koncentračního tábora nebo na šikanu ze stran komunistické STB. Tyto flash-backy mě svou teatrálností mírně obtěžovaly, ale na druhou stranu chápu, že chtěly tyto silné životní etapy Pavlásková se Saudkem do filmu dostat. Naopak nechápu, že ve filmu nebyla jediná zmínka o jeho dvojčeti, malíři a ilustrátorovi Kájovi.

Film bych hodnotil jako lehký nadprůměr, procentuálně bych mu dal 60 % (což je podobné hodnocení, jako má snímek na Československé filmové databázi). To, co je na něm to nejlepší, je bezesporu mistrné herectví Karla Rodena. Saudkem se samozřejmě velmi inspiroval, ale rozhodně nekopíroval každé gesto. Naopak vtiskl do své postavy zcela svojí představu, pohyby a mluvu. Jeho herectví posouvá tedy kvalitu filmu nad pomyslnou hranici průměrnosti. Pavlásková je profesionálka a její režie tomu po většinu filmu odpovídá. Scénář, na kterém se podílela spolu se Saudkem, už je věc poněkud horší a vyzdvihl bych především závěrečnou pasáž. Velice zdařilá je pak kamera Davida Ployhara. Co je skutečně nemilé, je pak stopáž filmu. Film mohl být odlehčen o několik pasáží, které by jej zkrátily o dvacet minut, ale neubraly by ani kousíček z jeho smyslu či myšlenky. Osobně mě film, na který jsem šel do kina s obrovskou skepsí, finálně celkem potěšil. Jako fotograf a umělec, jsem se nejednou ztotožnil se slovy a moudry, které Saudek hlásal. Moc dobře jsem chápal i jeho tvůrčí deprese, nedůvěru ve svou vlastní tvorbu nebo komentáře ke kritice svých děl.

FOTOGRAFIE NEBO POSTAVA FOTOGRAFA VE VEDLEJŠÍ ROLI JAKO DŮLEŽITÁ SOUČÁST PŘÍBĚHU V ČESKOSLOVENSKÉM FILMU

Do této kapitoly jsem zařadil pouze tři české filmy, které se dotýkají fotografie nebo je v nich fotograf jako vedlejší hrdina hraného filmu. Tím vůbec prvním je snímek z roku 2004 Horem pádem, který natočil režisér Jan Hřebejk podle scénáře svého stálého kolegy Petra Jarchovského. Vypráví příběhy v několika rovinách, přičemž se všechny dotýkají národní hrdosti, xenofobie a rasismu. Jednou z vedlejších postav je fotograf Martin v podání Petra Formana. Tento film je jasně tím nejlepším z dané trojice. V roce 2004 se Juraj Jakubisko ujal režie Post coitum, který měl původně režírovat autor scénáře Marcel Bystroň. Komédie, která bohužel moc vtipná není, sklidila naprosto otřesné ohlasy kritiky i diváků. Jednou z důležitých postav je také postava fotografa, kterého zahrál, kdysi velmi populární italský herec, Franco Nero. Posledním filmem je snímek Bolero. Tak jako oba předešlé vznikl i tento v roce 2004. Kriminální příběh o tom, jak parta mladíků znásilní a zabijí studentku natočil F.A. Brabec, který se ujal kamery i režie. Jeden z mladíků je profesionální fotograf, stejně jako jeho otec.

HOREM PÁDEM

2004 / Česká republika

Žánr: Komedie / Drama

Stopáž: 108 minut

Režie: Jan Hřebejk

Scénář: Petr Jarchovský

Kamera: Jan Malíř

Hrají: Jiří Macháček, Petr Forman, Emília

Vášáryová, Jan Tříska, Kristýna Boková-Lišková,

Jan Budař, Pavel Liška, Jaroslav Dušek, Ingrid

Timková, Nataša Burger, Zdeněk Suchý a další...

Horem pádem je v pořadí pátým celovečerním filmem předního českého režiséra Jana Hřebejka. Zároveň se jedná o pátý film, na kterém spolupracoval se scénáristou Petrem Jarchovským a společně s ním je také autorem námětu. Po třech filmech z doby socialismu (Šakalí léta, Pelíšky, Pupendo) a jednom z doby druhé světové války (Musíme si pomáhat) přišlo toto, kritikou velmi dobře přijímané a komerčně úspěšné, filmářské duo se snímkem ze současnosti.

Po laskavých komediích se tvůrci vrhli sice znovu na komedii, ale poněkud vzdálenou těm předchozím. Podtitulem filmu je "komedie, která vás rozpláče a drama, které vás rozesměje" a musím uznat, že je to celkem trefné.

Horem pádem nám představí celkem velkou plejádu charakterů a postav, přičemž ústřední dějová linie vypráví dva hlavní příběhy. Ve finále se, na první pohled zcela odlišné, charaktery propletou. I když ono propojení postav působí až zbytečně uměle. Děj filmu začíná scénou, která dva kriminálníci (Jan Budař a Zdeněk Suchý) pašují v nákladní dodávce skupinu indických běženců. Když je na českém území nechají svému osudu a odjedou směr svým domovům, netuší, že jim v nákladním prostoru zůstala krabice s malým dvouměsíčním miminkem. Přes zastavárnu s převážně kradeným zbožím se pak malý indický chlapeček dostane k Milušce (slovenská herečka Nataša Burger). Ta je bezdětná a trochu slabomyslná, po dítěti extrémně touží a už několikrát se pokusila nějaké dítě v kočárku ukrást. Takže příležitosti mít svoje vlastní miminko využije a nemluvně si koupí. Její životní partner je František (Jiří Macháček), který pracuje jako ostraha a jeho největší životní náplní je fandění fotbalové Spartě. Je to naprosto typický fotbalový hooligen přezdívaný Bejk, který se netají krajně pravicovými názory, a tudíž i sklonem k nacionalismu a rasismu. Fakt, že jeho družka domu přinesla dítě tmavé pleti, vyvolá řadu, pro diváka, komických situací. O tu vůbec nejtípnější se postará postava s přezdívkou Plukovník (Jaroslav Dušek).

Druhý hlavní příběh se týká vysokoškolského profesora Otakara (Jan Tříska). Ten při jedné z přednášek zkolabuje a v nemocnici mu diagnostikují velmi závažný nádor na mozku. Díky tomuto incidentu se jeho dcera Lenka (Kristýna Liška Boková) dozví pravdu, že s její matkou Hanou (Ingrid Timková) žije vlastně na hromádce. Otakar má totiž manželku Věru (Emília Vášáryová), se kterou se nikdy nerozvedl a syna Martina (Petr Forman).

Martin emigroval do Austrálie, kde se žije jako profesionální fotograf. Je tedy zcela jasné, proč jsem tuto práci zařadil do výčtu filmů dotýkajících se fotografie. Přestože se tedy o fotografii a jeho profesi ve filmu skoro nemluví a s fotoaparátem je Petr Forman vidět pouze v několika málo scénách. Zajímavý je v příběhu také fakt, že postava Martina emigrovala do Austrálie a čekala na svojí tehdejší partnerku, kterou byla Hana. Ta si, ale začala s jeho otcem a na dálku se s Martinem rozešla. Rozřešení této šlamastiky se chystá, velmi nemocný, profesor Ota vyřešit společným obědem, kde se setkává jeho současná družka s jeho manželkou, dcera Lenka i syn Martin, který kvůli otci přiletěl z Austrálie. To by jako krátká synapse děje určitě stačila.

Kromě zajímavého scénáře, řešícího otázku rasismu, xenofobie či složitých mezilidských vztahů a výborného režiséřského vedení, je třeba vyzdvihnout jistě i kvalitní casting. Skutečnými hvězdami filmu jsou především Jiří Macháček a Jaroslav Dušek v rolích spartánských chuligánů nebo Jan Tříska jakožto nemocný otec a Emília Vášáryová hrající jeho první manželku. Vyjma právě jmenovaných je velmi nadprůměrná i obrazová kvalita filmu (v tomto případě se zajímavým kolorováním například u záběrů z Austrálie), která, tak jako u dalších Hřebejkových filmů, neztrácí za západními filmy. S tím jde ruku v ruce i kamera a kompozice výsledných obrazů, které má na svědomí renomovaný kameraman Jan Malíř. Ten s tandemem Jarchofský-Hřebejk spolupracoval skoro na většině jejich filmů (z těch, které předcházely Horem pádem stál za kamerou u všech). A tradičně dobrý je u Hřebejkových snímků rovněž střih, na kterém pravidelně spolupracují s Vladimírem Barákem (až na jejich prvotinu Šakalí léta).

Horem pádem měl premiéru v září 2004 a získal čtyři České lvy v kategoriích nejlepší film (producent Ontřej Trojan), nejlepší režie (Jan Hřebejk), nejlepší herečka v ženské roli (Emília Vášáryová) a nejlepší scénář (Petr Jarkovský). Snímek byl zároveň poslán za Českou na udílení cen Oscar Americké filmové kategorie republika, jako nejlepší cizojazyčný film, ale neprošel nominačním sítem. Na ČSFD (česko-slovenské filmové internetové databázi) má film velmi průměrných 66 %. Vítězství na Českých lvech bych tedy spíše než nadprůměrné kvalitě filmu, která taková opravdu není, přisuzoval nepříliš valné konkurenci ostatních nominovaných snímků.

POST COITUM

2004 / Česká republika

Žánr: Komedie

Stopáž: 90 minut

Režie: Juraj Jakubisko

Scénář: Juraj Jakubisko, Marcel Bystroně

Kamera: Ján Ďuriš

Hrají: Richard Krajčo, Franco Nero, Lucie Vondráčková, Mahulena Bočanová, Eva El-snerová, Jaromír Nosek, Beata Greneche, Sandra Pogodová, Jiří Langmajer a další...

Komedie, která je spíše k smíchu nebo k pláči, ale rozhodně není moc směšná. Tak by se dal jednou větou shrnout český film, který vznikl pod slovenskou taktovkou, bezpochyby talentovaného a legendárního, režiséra Juraje Jakubiska. Po tolika kvalitních dílech přišel v roce 2004 se snímkem Post coitum založeným na kontroverzním tématu sexu a mezilidských vztahů. Spojení post coitum označuje v latině fázi po souloží, tedy po vyvrcholení. Kdo z diváků tohoto filmu čeká vyvrcholení nevšedního filmového zážitku, ten zůstane s velkou pravděpodobností zklamán.

Myslím si, že tím hlavním důvodem nebyl už trochu pokročilejší věk režiséra a scénáristy v jedné osobě, ale spíš fakt, že do vlaku jménem Post coitum naskočil tehdy, kdy už vyjížděl z nádraží. Původně se totiž jednalo o projekt mladého filmaře Marcela Bystroně, který je uváděn jako autor původního scénáře a zároveň měl celý film režírovat. Asi to bylo jeho neschopností sehnat na snímek peníze nebo se obklopit kvalitní produkcí, že film předal nakonec dál. Produkčně se ho ujala Deana Horváthová-Jakubisková, která ke spolupráci vyzvala svého manžela Juraje. Ten se pak podílel krom režie také na částečném přepracování Bystroněva scénáře.

Film jsem viděl v době svého vzniku, tedy před deseti lety, v kině a nepřišel mi tak příšerný jako nyní. Nechci používat pejorativní slova, ale bez nich to u této recenze bohužel nepůjde. Již v samotném úvodu mi přišla naprosto strašná obrazová předehra k filmu - skupina hlavních hrdinů lezoucích po horolezecké stěně doplněné zvukovým podkladem vzdechů a výkřiků, tedy zvuků doprovázející soulož. Hned první hraná scéna vás utvrdí v tom, že pokud se film ponese v tomto duchu, tak můžeme očekávat neo-pravdivé, kostrbaté dialogy, nekvalitní, přehrávané herecké výkony a nereálné a teatrální situace. Nutno podotknout, že se film skutečně v tomto duchu nese. Pro Juraje Jakubiska, bohužel...

Děj filmu s přízviskem "mrazivá city komedie" (kdy slovo city v sobě, podle autorů sloganu jistě vtipně, spojuje anglické slovo city - město a české slovo city) se točí především kolem souložení, nevěry a partnerských vztahů v našem hlavním městě.

Hlavních hrdinů je v Post coitum celkem devět - čtyři muži a pět žen. Ti se mezi sebou po celý příběh sexuálně handlují a ve finále tak spí každý s každým. Jedná se tedy očividně a zcela prvoplánově o kritiku současného způsobu života, nerespektování partnerských vztahů a manželství, s tím ruku v ruce jdoucí promiskuitu. Ptáte-li se, zda to funguje, tak mohu bez hlubšího rozmyšlení říci, že nikoliv a to z mnoha důvodů. Co charaktery a děj? Je tu rocker a zpěvák Adam (Richard Krajčo), který se má ženit a tak se honem, honem snaží užít si v posteli, jak jen to je možné. Spí se Sabrinou (Eva El-snerová), která tajně miluje svého šéfa Zikmunda (Jiří Langmajer). Vyspí se s Messalinou (Mahulena Bočanová), která je vdaná za naivního, prostoduchého zvukaře Jarouška (Jaromír Nosek) a která se vyspí také se všemi ostatními mužskými hrdiny.

Málem skončí Adam v posteli s pannou Kristýnou (Lucie Vondráčková). Ale samozřejmě je to vztahově pořádně propletené. Kristýnu zbaví panenství slavný italský fotograf Bakchus a hippie v jedné osobě (Franco Nero). Ten ve svém ateliéru nejdříve na svůj Nikon případně Polaroid nafotí většinu zmíněných dam a posléze má s nimi sex. A to i přes to, že neustále mluví o své japonské manželce a lpí na tom, aby byla vždy její fotografie na nočním stolku. Lstivá Sabrina zařídí, aby fotograf svedl na koncertě Zikmundovu přítelkyni, zdravotní sestru Violu (Beate Grenéche) a jejich nevěru nechá natočit na kameru. Kazetu pak pošle Zikmundovi, aby ho odpoutala od jeho přítelkyně a získala jej pro sebe. Rozvrat se jí povede, Zikmund se vzápětí vyspí s Kristýnou a se submisivní Mesalinou, od které si nechá ještě navíc namlátit (tzv. spanking). Skoro se všemi má sex i Kleopatra (Sandra Pogodová), studentka medicíny, která si přivydělává jako prostitutka. V samém závěru filmu se pak do sebe zamilují dvě nejkladnější osoby snímku - Jaroušek a Kristýna, ale nemilá shoda okolností zapříčiní, že Jaroušek zemře. Na jeho pohřbu se pak všichni setkávají. Aby toho nebylo málo, tak film končí svatbou, kde si bere muzikant Adam prostitutku a medičku Kleopatru. Padající kostelní zvon a další symbolika je dle mého už moc i na velmi otrlého diváka.

Jak jsem již zmínil, herecké výkony jsou velmi slabé a to rovněž u celkem obstojných herců jako je Mahulena Bočanová či, především kvalitního divadelního herce a muzikanta, Richarda Krajča. Příkladem opravdu tristního herectví je obsazení kdysi slavného italského hereckého matadora Franca Nera, jehož výkon je extrémně trapný a přehrávaný. Korunu nasadilo jeho postavě slavného fotografa předabování, kdy jakožto italský umělec mluví plynule česky (o trapnosti pronášených monologů nemluvě). Oproti všem tu však exceluje Jiří Langmajer v roli bohatého a velice zvrhlého majitele nahrávací společnosti Zikmunda, který dokazuje, že je opravdový herec. Ve všech svých scénách působí maximálně věrohodně a skvěle se dokázal vžít do role arogantního, sebestředného necity.

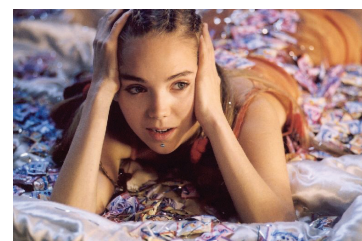

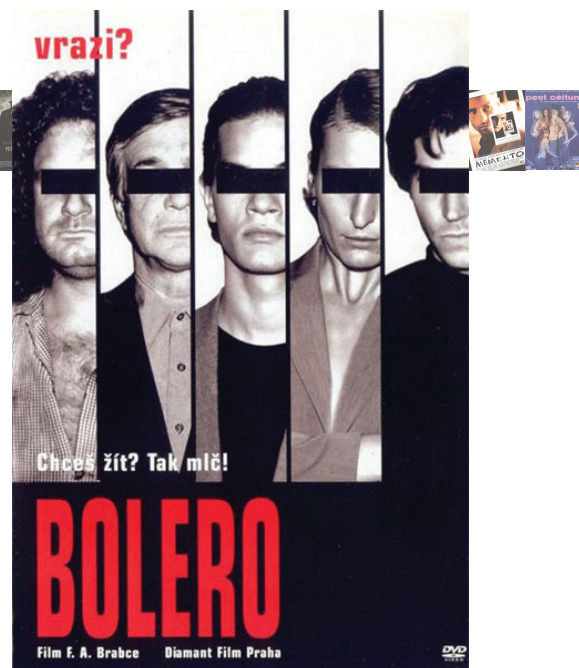
Juraj Jakubisko si vybral jako hlavního kameramana Slováka Jána Ďuriše, se kterým spolupracoval na předchozím filmu Nejasná zpráva o konci světa (1997) nebo na pozdějších filmech Bathory (2008) a Slovanská epopej (2014). Co do řemesla je Ďuriš opravdu talentovaný kameraman, ale zde obrazová kvalita filmu celkem pokulhává. Možná je zde na vině režisér a jeho požadavky. Ve filmu je použito nesmyslně mnoho prvoplánové obrazové stylizace a triků. Zpomalené záběry na rozbíjející se věci. V nevěstinci a jinde je to přemíra používání barevných filtrů, když dva hrdinové kouří marihuanu, tak se vlní obraz - to je jen malý výčet nadbytečně použité stylizace. Kapitolou samou o sobě je pak počítačová post-produkce, která je pochopitelná u sci-fi a akčních filmů, ale troufnu si tvrdit, že je nemístně použitá u filmu, ve kterém jde o sex a vztahy. Určitě uznáte sami, že prostřílený Richard Krajčo nebo výbuch automobilu je už trochu moc, i když je to ve snímku použito pouze jako představa některého z charakterů. Pochopitelný je pak asi efekt, kdy se hercům po vyvrcholení na chvíli promění oči z lidských na oči nějaké kočkovité šelmy. To má evokovat, že jsme, co se sexu týče, především zvířata a dravé šelmy, ale opět je to dle mého zcela zbytečné. Naprosto nepochopitelné jsou pak pro mě všemožné výřezy, zmenšování a zvětšování formátu obrazu. Je to první snímek Juraje Jakubiska, který točil na digitální kameru. Přišlo mi to tedy spíše jako hra režiséra nebo přehlídka, co se dá všechno s digitálním obrazem dělat. Nutno podotknout, že kvalita obrazu a finální kolorování mi přijde o poznání horší než první digitální hudební videoklipy z konce devadesátých let.

Jak jsem v této práci již několikrát zmínil, nejsem moc velký fanoušek okatého a markantního product placementu. U Post coitum jde tak navíc ještě o devadesátiminutovou reklamu na cigarety, minerální vodu, pivo, energetické nápoje, energetické tablety a kdo ví co ještě.

Abych film jen nehanil, tak musím pochválit hudbu, kterou složil a vybral Andrej Turok. Jeho ústřední filmová melodie je celkem obstojná, až na šílené sexuální vzdechy, ale ty jsou vzhledem k tematice snímku zcela pochopitelné (i když jde opět o zřejmý první plán). Výběr skladeb mi přišel opravdu skvělý, prolínají se tu všemožné žánry a zaslechneme i třeba funky skupinu Monkey Bussines, kterou mám velmi v oblibě.

Samozřejmě bych lhal, kdybych neřekl, že jsem se u některých scén vysloveně nepobavil, ale vesměs se jedná především o pasáže s Jiřím Langmajerem. Bohužel i jeho skvělé herectví a zajímavá hudba film nemají šanci zachránit. Za vše pak mluví hodnocení na česko-slovenské filmové internetové databázi, kde film získal tristních 23 %, což ho řadí mezi nejhorší české filmy.

BOLERO

2004 / Česká republika

Žánr: Krimi / Drama

Stopáž: 102 minut

Režie: F.A. Brabec

Scénář: Markéta Zinnerová

Kamera: F.A. Brabec

Hrají: Barbora Seidlová, Jan Potměšil, Martin Stropnický, Jiří Bartoška, Anna Polívková, Martin Stropnický, David Kraus, Nina Divíšková, Jana Pehrová-Krausová a další...

Mezi výběr československých filmů s postavou fotografa ve vedlejší roli jsem zařadil i snímek Bolero z roku 2004. A to i přes to, že valných filmových kvalit bohužel nedosahuje.

Postavu fotografa zde zastupuje jedna z vedlejších, ale velmi klíčových postav.

Režie se ujal všestranný filmař F.A. Brabec, který je znám především jako kameraman (má vystudovaný obor filmová a televizní kamera na pražské FAMU). A právě za jeho práci s kamerou jsem si F.A. Brabce vždy velmi považoval. Skvělou práci odvedl na filmech Jana Svěráka Obecná škola či Jízda, neméně kvalitní a kompozičně skvělou práci bychom našli u jeho vlastních filmů Kytice či Máj (přestože se často jedná až o přehnaně stylizované a líbivé záběry) či u některých hudebních videoklipů. U posledních dvou zmíněných filmů usedl Brabec i na režisérkou židli, což je dle mého kámen úrazu. Kvalita filmů, které tento kameraman režíroval je silně podprůměrná (trochu světlejší výjimkou je snad jedině film Kytice). Máj, Krysař, Král Ubu, či právě Bolero, všechny tyto filmy velmi trpí především špatnou režii.

Co se týká Brabcovy, většinou velmi precizní a neotřelé, práce s kamerou, tak i ta mě v tomto případě poněkud zklamala. Především byla obrazově nesjednocená a přišlo mi, že kameraman chtěl mermomocí využít většinu dostupných efektů a technik. Přemíra barevných filtrů, záběry z jeřábu, které střídaly roztěkané záběry ze steady cam či použití jízdy nebo efektního záběru, kdy kamera dokola objíždí herce ve stylu, který je typický zejména pro americké akční filmy.

Scénář a námět napsala Markéta Zinnerová, která se při psaní námětu inspirovala skutečným kriminálním činem, jenž se odehrál v roce 1976 na Slovensku. Tehdy sedm mladých mužů uneslo z diskotéky mladičkou studentku medicíny, donutili ji vypít značné množství alkoholu a pak ji znásilnili a zavraždili. Autorka tento hrůzný čin přenesla do současné Prahy a mnohé skutečnosti pozměnila, stejně tak i počet vrahů. Zajímavé určitě je, že šest ze sedmi skutečných pachatelů tohoto otřesného činu Zinnerovou zažalovali za porušování a omezování lidských práv. Původně se všemožně snažili, aby se snímek vůbec nedostal do kin a mezi veřejnost. Po uvedení filmu do distribuce se s autorkou scénáře soudili, ale žádný ze soudů nižší ani vyšší instance jim nedal za pravdu. Ale zpět ke scénáři. Zinnerová je uznávaná spisovatelka, která má na svém kontě více než dvacet knih. Kromě psaní prózy se celý život věnovala také tvorbě scénářů a to jak pro rozhlas a televizi, tak pro film (v této diplomové práci je zařazen i další její film Den pro mou lásku).

Autorka příběh vystavěla celkem slušně a až na občasné nevěrohodné dialogy a někdy dost nerealistické postupy při vyšetřování (připomínající spíše výslechy v USA než v ČR) patří její scénář k té lépe odvedené práci na tomto filmu. Přesto si myslím, že scenáristce mnohem více sedí psaní scénářů pro mládež a děti, kterých vytvořila nespočet. Správné drama s kriminální tematikou (a to jak fiktivní, tak inspirované skutečnými událostmi) musí být bezesporu napínavé a mělo by diváka tím správným způsobem rozrušit, rozbušit mu srdce nervozitou. To je přeci jeden z hlavních důvodů, proč je tento filmový žánr oblíbený a vyhledávaný. U Bolera mi tento důležitý fakt jaksi chyběl a nutno podotknout, že je to spíše vina špatné práce režie se scénářem než samotného, i když poněkud nedotaženého, scénáře. Alespoň v samotném závěru filmu se dostavilo trochu dramatictějších scén.

Přejdeme k ději a zápletky tohoto rozpačitého kinematografického díla, který byl již trochu nastíněn výše. Několik mladíků unese ze zastávky před diskotékou medicku Mariku Čihánovou, kterou obstojně ztvárnila vycházející herecká hvězda Barbora Seidlová. Odvezou jí na chatu jednoho z násilníků, kde jí opijí a znásilní. Poté si vylosují, kdo dívku zabije, aby neodhalila jejich identitu. Společně jí pak zavezou k vodě, kde ji utopí a pošlou po proudu řeky. Hlavní vrazi jsou tři. Artur, syn bohatého obchodníka Aksmana, kterému patří chata. Fotograf Dany, který kráčí ve šlépějích svého otce, slavného fotografa Kušmice a který si vše, včetně této otřesné události, fotí na svůj fotoaparát značky Contax. Posledním je věčný opilec a násilník Štefan Turek (v podání Tomáše Racka). Hrůznému utrpení mladé Mariky přihlížejí ještě kamarádka násilníků Ilona a její známý Eda (ztvárnil jej Ladislav Hampel).

Již v úvodních titulcích můžeme vidět v prostřizích tanec bolero, který dal filmu název. Proč bolero? Protože jej tancovala zavražděná Marika. Prostřihy z tance bolera jsou ve filmu využity ještě několikrát, ale do dramatického detektivního příběhu se moc nehodí a působí tak trochu jako pěst na oko. Po titulcích následuje krátká scéna, kdy divák pochopí, že byla dívka utopena. A pak se již rozbíhá děj samotného filmu. Rodiče po dívce pátrají a stejně tak začne pátrat i policie. Po pár dnech je nalezeno ve Vltavě tělo. Aktéři znásilnění a vraždy se přestanou stýkat a jinak žijí dále svými životy. Ve svých svědomích se s činem vyrovnají celkem jednoduše a z oběti si udělají viníka. Arturův otec na základě několika stop šílený čin svého syna odhalí, ale namísto aby ho udal, mu pomůže zahltit dokonale stopy. Když jim po pár letech policie konečně přijde na stopu, snaží se i ostatní, velmi movití a vlivní rodiče mladým pachatelům pomoci, aby unikli trestu.

Nešťastný byl rovněž casting a následné herecké obsazení především mladých herců. Jistě může být na vině i špatná práce režiséra s herci. Především mě neoslovily výkony mladých herců jako Davida Krause v roli jednoho z vrahů Artura Aksmana nebo Davida Švehlíka, který ztvárnil fotografa Denyho.

Jeho postava fotografa mi přišla velmi nevěrohodná a Švehlíkovo přehrávání mi lezlo na nervy. Komickým dojmem působí dvojice mladých vyšetřujících kriminalistů v podání Pavla Šimčíka a Kristýny Filipové, kteří by jako policisté měli působit spíše seriózním dojmem. Za úplně zcestné považuji obsazení dívky měsíce (Playmate) časopisu Playboy Jany Štefánkové v roli milenky a sekretářky Jana Bartošky. Ten ve filmu předvedl standardní, kvalitní výkon v roli bohatého podnikatele Aksmana, otce jednoho z vrahů, a spolu s Martinem Stropnickým (vyšetřovatel major Martin Hrazdíra) předvedl rozhodně tu lepší hereckou podívanou. Oproti tomu, jinak skvělý herec, Jan Potměšil předvedl pod režisérskou taktovkou F.A. Brabce velmi rozpačitý výkon. Vůbec jsem mu ztvárnění postavy dalšího vyšetřujícího, kapitána Nečase, nevěřil. Jeden z nejlepších hereckých výkonů v Boleru pak předvedla Anna Polívková v roli spolupachatelky brutálního činu Ilony. Zajímavé je, že si jejího otce zahrál její skutečný otec Bolek Polívka. Stejně je tak tomu u Davida Švehlíka hrajícího jednoho z vrahů – fotografa Danyho, kterému hrál otce rovněž jeho skutečný táta Alois Švehlík.

Film má svoje světlá i tmavá místa. Za světlou považuji jistě hudbu Jana Jiráka. Ústřední motiv je zajímavý a tematicky dobře zvolený, i když je skoro po celou dobu stejný. Jediná změna přichází v závěrečné naturalistické scéně znásilnění mladé dívky, ale tam mu dle mého motiv zbytečně ušel a ke scéně se tak úplně nehodí. To čeho si u českých snímků po roce devadesát obzvláště všímám je skutečně necitlivá práce s product placementem, tedy cíleného umisťování produktů sponzorů, kteří financemi pomohli film zprodukovat. Je zajímavé, že v amerických filmech (samozřejmě až na některé výjimky) se s product placementem pracuje vkusně, tedy tak, že diváka přemíra reklamy neobtěžuje. U českých filmů, často spíše nevalných kvalit, je tomu právě naopak. Ve filmu se objevují překvapivě často automobily či mobilní telefony jediné značky. V Boleru to například byl zcela evidentně výrobce automobilů Hyundai. Aby toho nebylo málo, tak byl do příběhu zakomponována velmi uměle postava prodejce aut této značky, kterým byl Bolek Polívka v roli otce spolupachatelky trestného činu. Pokud bych měl film shrnout, tak bych jej ke zhlédnutí zcela jistě doporučil. Je to totiž zajímavý příklad filmu, který i přes celkem slušný rozpočet a velké ambice prostě nedopadl.

ZÁVĚR

V první řadě je nutné si uvědomit, jakou moc mají audiovizuální média a film nad dnešním člověkem. Je to právě televize a film, které v současné společnosti často zastupují roli rodičů ve výchově. Mládež a dospívající lidé se audiovizuální tvorbou nejen inspiřují, ale také si v ní hledají své celoživotní vzory. V minulosti to byli především hrdinové z knih, z ústní lidové slovesnosti, písní a divadla. Také byli v minulosti velkými vzory pro mladé jejich rodiče. V současnosti je to kompletní audiovizuální tvorba, vzory, které jsou mladým předkládány virtuálním světem – tedy internetem, ale také hudebním showbyznysem nebo počítačovými hrami. Počítačové hry jsou navíc často inspiřovány právě filmem nebo film rozvíjejí (například hry s tematikou Star Wars).

A vliv v oblasti vzorů nebo životní inspiraci mohou mít jistě také některé filmy o fotografech či fotografii zařazené v této práci. Leckdo se v těchto hrdinech skutečně zhlédne a vybere si povolání fotografa jako svůj životní cíl a sen.

Podobně to bylo třeba v mém případě, kdy mě už v útlém dětství fascinovala postava fotografa nebo fotoreportéra snad v každém filmu, kde se tato profese byť jen mihla. Velkou inspirací byl také hraný film pro vedoucího Institutu tvůrčí fotografie a skvělého dokumentaristu Vladimíra Birguse. Konkrétně snímek Zvětšenina od Michelangela Antonioni. Jeho postřeh k tomuto snímku připojuji zde:

„Žádný jiný film jsem neviděl tolikrát jako Zvětšeninu. Možná patnáctkrát, možná dvacetkrát, nikdy jsem to nepočítal. Ale téměř vždy jsem v něm našel něco nového. Ten film se nedá dobře převést do slov, tolik je v něm vizuální krásy, mnohovýznamových scén (kolik bylo pokusů interpretovat nezapomenutelnou závěrečnou scénu s tenisem bez pálek a míčků), dokonale využitých zvuků (na šumění stromů v denním i nočním londýnském parku se nedá zapomenout), dialogů, které mnohdy znějí banálně, ale podobně jako věty v Hemingwayových povídkách nesou skutečný význam v podtextu, výborný David Hemmings ve své životní roli, zvláště krásná Vanessa Redgraveová, skvělá kamera Carla Di Palmy, Londýn šedesátých let... Pro mě stále nejlepší film. Myslím si, že na rozdíl od mnoha jiných Antonioniho nebo Felliniho děl alespoň moc nezestárnul, i když dnes se točí filmy úplně jinak a mladí diváci určitě mají jiné favority.

Poprvé jsem ho viděl ještě na základní škole, to muselo být ještě před rokem 1968. V komunistickém Československu se kupodivu promítaly skoro všechny filmy od Antonioniho, Viscontiho, Felliniho. Hned napoprvé mě nadchnul, i když jsem samozřejmě přesně nevěděl, o čem ten film vlastně je. A to vlastně nevím dodnes, to je na něm nádherné. Ale dobře si pamatuju, jak jsem se hádal s kamarádem, s nímž jsem byl v kině a který nadával, co to bylo za pitomou detektivku, když se nedozvěděl, kdo je vrah.

Nemyslím, že by mě Zvětšenina nadchla jenom proto, že je hlavní hrdinou fotograf s ohromným studiem, jaké si u nás nikdo nedovedl ani představit, s asistenty a asistentkami, s atraktivními modelkami, s nimiž zachází jako otrokář, s drahým autem. Ale určitě to sehrálo svou roli. V té době jsem už hodně fotografoval a to vybavení londýnského módního fotografa prostě bylo impozantní. Ale už tehdy mě fascinovalo, že fotografie může zachytit něco, čeho by si nikdo nevšimnul. Ty stále hrubozrnější zvětšeniny záběru vraždy, o níž původně neměl tušení. A po níž kromě jednoho téměř abstraktního snímku nezůstanou žádné důkazy. Tu scénu fotografování v nádherném parku uprostřed velkoměsta si pamatuju do nejmenšího detailu. Dokonce jsem jednou spočítal, že David Hemmings během ní zmáčkne spoušť více než šestatřicetkrát, tedy víckrát, než kolik se vejde snímků na jeden kinofilm. A měl jsem z toho podobnou hnidopišskou radost, že ani Antonioni nebyl zcela precizní, jako když jsem v jiné scéně objevil stín kamermana natáčejícího z výšky Hemmingse jedoucího v autě. Ale ani to nijak nezviklalo mé přesvědčení, že Zvětšenina je mistrovské dílo, Antonioniho opus magnum.

Na jednu nejasnost jsem narazil po mnoha letech, když jsem připravoval pražskou výstavu Franka Horvata. Tvrdil mi totiž, že předobrazem fotografa ze Zvětšeniny je on, ne David Bailey, jak se všeobecně tvrdí, protože na rozdíl od něho se dobře znal s Antonionim a inspiroval ho svým způsobem fotografování. Nevím, zda to tak skutečně bylo a kdo to dnes jasně rozsoudí. Ale je fakt, že způsob, jakým Thomas fotografuje v ateliéru Verushku a další modelky, asi ovlivnil mnoho fotografů na celém světě. Včetně těch našich. Ale pro většinu z nich to byl nedostižný vzor. Skvěle to už v roce 1970 vystihla kurátorka Uměleckoprůmyslového muzea Milena Lamarová, která drsně napsala o tehdejší hvězdě československé fotografie Tarasovi Kuščynském: „Užívaje viditelně západní módní časopisy jako předlohu, kterou navíc bůhvíproč lyrizuje, představuje nám Ženu jako odvar sladkého démona po několikerém vyvaření v Samu. Stačí jedna umělecky prezentovaná díra v texaskách navíc – a provinčnost Veruschky von Ouholičky nezachrání ani sebelépe konvičkou zalité poprsí.“ Myslím, že ten nebetyčný rozdíl mezi světovostí a provinčností je dobře vidět nejenom z životního stylu hlavních hrdinů, ale i z umělecké úrovně Zvětšeniny s Kachyňovým Dobrým světlem, asi nejznámějším českým filmem, v němž je hlavním hrdinou fotograf. A bohužel po mém soudu s novým filmem Fotograf od Ireny Pavlaskové.“

Zajímavá je určitě také skutečnost, jak se filmy zařazené do této práce měnily s dobou. Faktem je, že opravdu rapidně. Samozřejmostí je pak take rozvoj techniky. Změnu můžeme pozorovat na technické stránce filmu. Používání klasických filmových negativů a procesů vyvolávání naprosto převálcovává příchod digitálních médií. Přestože ještě kolem roku 2000 to vypadalo, že se s tradičním celuloidem pracovat nepřestane, tak o pár let později jej, až na několik málo uměleckých filmařů, vyměnil de facto každý. Přece jen je digitální médium médiem levným, které tvůrcům umožňuje mnoho možností, především na poli post-produkce. Digitalizace pak pronikla i do filmových střížen, s digitálním obrazem se setkáváme již několik let i na televizorech a masivní digitalizace se rozmohla i v kinech.

Pokud mluvíme o vývoji filmové techniky, tak je nutné podotknout, že té předcházela logicky rozvoj techniky fotografické. Je tedy zajímavé sledovat, jak se měnila fotografická technika a fotoaparáty v průběhu přesně šedesáti let (nejstarší je v práci uvedené Okno do dvora z roku 1954 a nejnovější pak český snímek Fotograf z roku 2014). Ve většině filmů do roku 2000 se používají klasické analogové přístroje všech formátů, ty pak skoro ve všech filmech vystřídají přístroje digitální. Výjimkou je pak třeba snímek Na dotek z roku 2004 odehrávající se v Londýně stejné doby, kde hlavní protagonistka používá stále analogový středoformát Hasselblad nebo filmovou zrcadlovku Leica M6. Co si budeme nalhávat, pro diváka bude vždy vizuálně zajímavější měnění celuloidového filmu než vkládání paměťové digitální karty a zrovna tak vyvolávání fotek pomocí chemie v temné komoře než úprava fotek ve Photoshopu na počítači.

Opravdu patrné a markantní jsou změny v průběhu šedesáti let v oblasti filmařského řemesla, příběhů filmů nebo hereckých výkonů. Děje snímků nabíraly s postupem doby silně na gradaci, moderního diváka je nutné stále něčím překvapovat a toho si byli scénáristé dobře vědomi. To s čím filmaři šokovali v šedesátých letech, tak přišlo divákovi v letech osmdesátých často spíše úsměvné. Horor z šedesátých let nepříjde dnes nikomu strašidelný. Naopak, kdyby se pustil současný americký nebo japonský horor plný speciálních počítačových a speciálních efektů tehdejšímu divákovi, nejspíš by dostal infarkt. Samozřejmě všechny filmy nelze takto paušalizovat.

Příkladem nebo výjimkou za všechny může být právě Antonioniho Zvětšenina z roku 1966, která je mistrovským dílem i po skoro padesáti letech. Proč? Zejména proto, jak je nadčasová. Řemeslným filmovým provedením, přesvědčivými hereckými výkony, naprosto neotřelým až mystickým příběhem, hudbou, ale ve finále vlastně kompletním celkem. Pokud hovořím o hereckých výkonech, tak ty pak jdou ve většině případů s postupem doby spíše směrem vzhůru. Teatrální, přehrávané a leckdy až afektované herectví (které se hodí spíše na divadelní prkna) herci vystřídali za skutečně procítěné a autentické výkony, které divákovi pomáhají mnohem více uvěřit tomu, co sledují na plátně v kině či na obrazovce televizní obrazovky. Zmíněné teatrálnější způsob herectví je možno spatřit u starších filmů. Konkrétně ve filmu Funny Face z roku 1957 a do jisté míry i Hitchcockově Rear Window natočeného v roce 1954. Každopádně kvalitní herectví nezáleží ani v nejmenším na době, kdy byl snímek natočen. Pro příklad zmíním de facto současný (natočen v roce 2004) český film Post coitum Juraje Jakubiska, kde většina obsazených herců předvádí pod jeho režijní taktovkou otřesný herecký koncert (světlou výjimkou je perfektní Jiří Langmajer).

Změn dostala i samotná postava fotografa. Patrné je to třeba u akčních filmů s válečnou tematikou. U starších počínů z osmdesátých let, tedy snímků Salvador nebo Pod palbou sice můžeme vidět akci a odhodlání fotografů, aby získali ten pravý a potřebný snímek. Ale u novějších filmů jako je Město Bohů a především The Bang Bang club vidíme mnohem větší odhodlání vyfotit během bojů potřebnou fotografii. Stejně tak mnohem menší pud sebezáchovy.

V novějších snímcích (v případě, že jde o příběh zasazený do současnosti) je postava fotografa zkrátka prezentována o dost akčněji a přitažlivěji. Určitě více než je tomu ve skutečnosti.

Na úplný závěr bych znovu zopakoval, jaký byl cíl mé práce. Chtěl jsem napsat ucelenější přehled nejvýraznějších hraných filmů z posledních šedesáti let, které se dotýkaly fotografie. Ať už v nich byl jedna z hlavních postav profese fotografa či fotografky, nebo se téma fotografie nebo profese fotografa výrazně dotýkala děje. Výsledkem je soubor 33 autorských, subjektivních recenzí na filmy, z nichž jsou některé opravdovými kinematografickými klenoty a jiné by měly spíše skončit na filmové skládce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Dějiny filmu, David Bordwell, vydalo nakladatelství Akademie múzických umění a Nakladatelství Lidové noviny (2011)

Dějiny filmu, Jerzy Plazewski, vydalo nakladatelství Academia (2009)

Československá Nová vlna, Peter Hames, vydalo nakladatelství Levné knihy (2008)

Film - velký ilustrovaný průvodce, Bergan Roland, vydalo nakladatelství SLOVART (2008)

1001 FILMŮ, které musíte vidět, než umřete, Steven Jay Schneider a kolektiv, vydalo nakladatelství Volvox Globator (Praha, 2007)

Malé dějiny filmu, Jarek Kupsc, vydalo nakladatelství Cinemax (1999)

SEZNAM WEBOVÝCH ZDROJŮ

- <http://www.csfd.cz/film/4386-okno-do-dvora/>
http://en.wikipedia.org/wiki/Rear_Window
<http://www.imdb.com/title/tt0047396/>
<http://www.csfd.cz/film/2411-funny-face/>
http://en.wikipedia.org/wiki/Funny_Face
<http://www.imdb.com/title/tt0050419/>
<http://www.csfd.cz/film/229-zvetsenina/>
<http://www.rogerebert.com/reviews/great-movie-blow-up-1966>
<http://www.nytimes.com/movie/review?res=EE05E7DF1739E361BC4152DFB467838D679EDE>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Blowup>
<http://www.imdb.com/title/tt0060176/>
<http://www.csfd.cz/film/13097-pod-palbou/>
[http://en.wikipedia.org/wiki/Under_Fire_\(film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Under_Fire_(film))
<http://www.imdb.com/title/tt0086510/>
<http://www.csfd.cz/film/8760-salvador/>
[http://en.wikipedia.org/wiki/Salvador_\(film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Salvador_(film))
<http://www.imdb.com/title/tt0091886/>
<http://www.csfd.cz/film/11699-dukaz/>
[http://en.wikipedia.org/wiki/Proof_\(1991_film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Proof_(1991_film))
http://www.imdb.com/title/tt0102721/?ref_=fn_al_tt_3
<http://www.rottentomatoes.com/m/1039401-proof/>
<http://www.csfd.cz/film/13033-bdele-okove-rejnosti/filmoteka/>
[http://en.wikipedia.org/wiki/The_Public_Eye_\(film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/The_Public_Eye_(film))
<http://www.imdb.com/title/tt0105187/>
<http://www.csfd.cz/film/2498-madisonske-mosty/>
[http://en.wikipedia.org/wiki/The_Bridges_of_Madison_County_\(film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/The_Bridges_of_Madison_County_(film))
<http://www.imdb.com/title/tt0112579/>
http://en.wikipedia.org/wiki/The_Bridges_of_Madison_County
http://www.rottentomatoes.com/m/bridges_of_madison_county/
<http://www.csfd.cz/film/9546-pecker/>
[http://en.wikipedia.org/wiki/Pecker_\(film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Pecker_(film))
<http://www.imdb.com/title/tt0126604/>
<http://www.csfd.cz/film/88625-mesto-bohu>
[http://en.wikipedia.org/wiki/City_of_God_\(2002_film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/City_of_God_(2002_film))
<http://www.imdb.com/title/tt0317248/>
<http://www.bbc.com/news/world-latin-america-23333368>
<http://www.talktalk.co.uk/entertainment/film/review/films/city-of-god/130>
<http://www.csfd.cz/film/7563-spider-man/>
[http://en.wikipedia.org/wiki/Spider-Man_\(2002_film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Spider-Man_(2002_film))
<http://www.imdb.com/title/tt0145487/>
<http://www.csfd.cz/film/136223-na-dotek/>
[http://en.wikipedia.org/wiki/Closer_\(2004_film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Closer_(2004_film))
<http://www.imdb.com/title/tt0376541/>
<http://www.rottentomatoes.com/m/closer/>
<http://www.csfd.cz/film/207052-diane-arbus-pribeh-jedne-obsese/>
<http://www.imdb.com/title/tt0422295/>
https://is.muni.cz/th/75452/ff_b/DIANE_ARBUS.pdf
[http://en.wikipedia.org/wiki/Fur_\(film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Fur_(film))
http://en.wikipedia.org/wiki/Diane_Arbus
<http://www.csfd.cz/film/224341-opilislavou/>
[http://en.wikipedia.org/wiki/Delirious_\(2006_film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Delirious_(2006_film))
<http://www.imdb.com/title/tt0412637/>
<http://www.csfd.cz/film/226030-pulnocni-vlak/>
http://en.wikipedia.org/wiki/The_Midnight_Meat_Train
<http://www.imdb.com/title/tt0805570/>
<http://www.csfd.cz/film/228925-clona/>
[http://en.wikipedia.org/wiki/Shutter_\(2008_film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Shutter_(2008_film))
<http://www.imdb.com/title/tt0482599/>
<http://www.csfd.cz/film/251490-vecne-okamziky-marie-larssonove/>
http://en.wikipedia.org/wiki/Everlasting_Moments
<http://www.imdb.com/title/tt0961066/>
<http://www.csfd.cz/film/255470-bang-bang-club/>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Bang-Bang_Club
http://en.wikipedia.org/wiki/Bang-Bang_Club
<http://www.imdb.com/title/tt1173687/>
<http://www.thebangbangclub.com/>
<http://www.csfd.cz/film/33011-vrcholne-umeni/>
http://en.wikipedia.org/wiki/High_Art
http://en.wikipedia.org/wiki/Lisa_Cho
<http://www.imdb.com/title/tt0139362/>
<http://www.csfd.cz/film/6995-memento/>
[http://en.wikipedia.org/wiki/Memento_\(film\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Memento_(film))
<http://www.imdb.com/title/tt0209144/>
http://en.wikipedia.org/wiki/Christopher_Nolan
<http://www.csfd.cz/film/29221-amelie-z-montmartru/>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Am%C3%A9lie_z_Montmartru
<http://en.wikipedia.org/wiki/Am%C3%A9lie>
<http://www.imdb.com/title/tt0211915/>
<http://www.csfd.cz/film/6656-road-to-perdition/>
<http://www.imdb.com/title/tt0257044/>
http://en.wikipedia.org/wiki/Road_to_Perdition
<http://www.csfd.cz/film/17751-expres-foto/>
http://en.wikipedia.org/wiki/One_Hour_Photo
<http://www.imdb.com/title/tt0265459/>
<http://www.csfd.cz/film/28765-slnko-v-sieti/>
http://sk.wikipedia.org/wiki/Slnko_v_sieti/
<http://www.csfd.cz/film/7057-takze-ahoj/>
<http://www.csfd.cz/film/4979-smrt-mouchy/>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Smrt_mouchy
<http://www.csfd.cz/film/4223-den-pro-moulasku/>
<http://www.csfd.cz/film/4945-dobre-svetlo/>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Dobro%C3%A9_sv%C4%9Btlo
<http://www.csfd.cz/film/7634-valka-barev/>
<http://www.csfd.cz/film/370374-fotograf/>
<http://www.csfd.cz/film/158201-post-coitum/>
<http://www.csfd.cz/film/154049-horem-padem/>
http://cs.wikipedia.org/wiki/Horem_p%C3%A1dem
<http://www.csfd.cz/film/154055-bolero/>

Martha Plimton (25, 26)
 Martin Scorsese (5)
 Martin Stropnický (82)
 Marvel (30)
 Mary Key Place (25)
 Mary-Jane Watson (30)
 Masajuki Očiai (7, 44)
 Máša Málková (72)
 Match Point (6)
 Matrix (19, 51)
 Mattheus Nachtergaele (29)
 Max Allen Collins (54)
 Mayron parku (13)
 Memento (5, 47, 50, 51)
 Men In Black (31)
 Meryl Streep (23, 24)
 Město bohů (5, 7, 27, 28, 29, 85)
 Mick Jagger (56)
 Michael Jackson (56)
 Michael Night Shyamalan (22)
 Michael Pitt (36, 37)
 Michael Sullivan (54)
 Michelangelo Antonioni (7, 12, 14, 58, 69, 83, 84, 85)
 Mikale Persbrandt (42)
 Mike Nicholse (7, 32)
 Milena Dvorská (64)
 Milena Lamarová (84)
 Miloš Forman (6, 49, 59, 61)
 Miloš Vávra (61)
 Mimo zákon (5)
 Mirosław Baszak (46)
 Mischa Gavrjusov (42)
 MOMA (56)
 Monkey Bussines (79)
 Monthly Python a Svätý grál (5)
 Musíme si pomáhat (75)
 Na brigádě (6)
 Na dotek (7, 32, 33)
 Na samotě u lesa (6)
 Narozen (17)
 Násilník (23)
 Natalie Portman (32, 33)
 Nataša Burger (75)
 National Geographic (7, 24)
 Návrat do budoucnosti (5)
 Návrat idioty (6)
 Neels Van Jaarsveld (45)
 Nejasná zpráva o konci světa (79)
 New York (8, 14, 15, 21, 26, 30, 33, 34, 35, 36, 39, 43, 48, 49, 56)
 Nick Nolte (15)
 Nicole Kidman (35)
 Nicole Kidman (7)
 Nikkormat SLR (46)
 Niklas Råström (41)
 Nikon (12, 15, 18, 24, 26, 28, 37, 46, 67, 78)
 Nikon F (12, 24, 28, 46, 67)
 Nikon N80 (26)
 Norman Osborn (30)
 Notre Dame (53)
 Nová vlna (58, 59, 61)
 Obecná škola (6, 80)
 Okno do dvora (7, 8, 9, 85)
 Oliver Stone (5, 7, 17, 18, 18)
 Ondřej Soukup (70)
 Ontřej Trojan (76)
 Opilí slávou (7, 36, 37)
 Opravdová blondýnka (36)
 Oscar (8, 9, 10, 11, 14, 17, 21, 24, 29, 31, 33, 52, 54, 55, 76)
 Oscar Romero (18)
 Ospalá díra (5)
 Ostře sledované vlaky (61)
 Paramount studia (8)
 Paříž (11, 14, 52)
 Patricia Clarkson (48)
 Patrick Marber (32, 33)
 Patrik Tatopoulos (39)
 Paul Newman (17)
 Paul Newman (54)
 Paulo Lins (27)
 Pavel Šimčík (82)
 Pecker (7, 25, 26)
 Pelišky (75)
 Pentacon Six (72)
 Perry Mason (9)
 Peter Parker (30, 31)
 Peter Suschitzky (22)
 Petr Forman (74, 75, 76)
 Petr Hapka (66)
 Petr Hojda (70)
 Petr Pelzer (68)
 Petra Jarchovský (74, 75, 76)
 Petrolejové lampy (65)
 Philip Miller (46)
 Photoshopu (85)
 Playgirls (61)
 Pod palbou (15)
 Pod palbou (7, 85)
 Polaroid (44, 50, 78)
 Polaroid SX-70 (50)
 Post coitum (74, 77, 79, 85)
 Pověste je výš (23)
 Praha (80)
 Pražská 5 (6)
 Princezna Diana (53)
 Pro hrst Dolarů (23)
 Přelet nad kukaččím hnízdem (6)
 Psycho (8)
 Ptáci (8)
 Ptáci klec (57)
 Pulitzerova cena (45)
 Půlnoční expres (17)
 Půlnoční vlak (7, 39)
 Pulp Fiction (5)
 Pupendo (75)
 Quentin Tarantino (5)
 R.E.M (56)
 Radha Mitchell (48, 49)
 Rachel Taylor (43)
 Ray June (11)
 Raymond Burr (9)
 Red Hot Chili Peppers (56)
 Reinhold Heil (57)
 Reservoir Dogs (5)
 Richard Avedon (10)
 Richard Boyle (17, 18)
 Richard Krajčo (77, 78, 79)
 Richard LaGravenese (23)
 Rio de Janeiro (27)
 Rjúhei Kitamura (7, 39)
 Road to perdition (47, 54, 55)
 Robert Burks (8)
 Robert Downey Jr. (35)
 Robert Kincaid (24)
 Robert Richardson (18)
 Robert Rodriguez (5)
 Robert Zemeckis (5)
 Roberta James Waller (23)
 Robin Williams (47)
 Robin Williamse (56, 57)
 Rock 'N' Roll (59)
 Roger Spottiswood (7, 15)
 Rolleiflex (34)
 Rolls-Royce (12)
 Ronald Sanders (46)
 Russel Crowe (19, 20)
 Russel Price (15)
 Ryan Phillippe (45)
 S tebou mě baví svět (68)
 Salvador (7, 17, 85)
 Sam Mendes (47, 54, 55)
 Sam Raimi (7, 30)
 Samotáři (6)
 Sandra Pogodová (78)
 Sára Saudková (72, 73)
 Saša Gedeon (6)
 Saturn Awards (31, 57)
 Scarface (5)
 Sean Connery (22)
 Setkání v červenci (63)
 Seventeen (34)
 Silent Hill (49)
 Sin City (5)
 Sladké starosti (65)
 Sínko v síti (58, 59)
 Slovanská epopej (79)
 Smrt mouchy (58, 63, 67)
 Somoza (15, 16)
 Sophiina volba (24)
 Sovětský svaz (17)
 Spalovač mrtvol (65)
 Spider-Man (7, 30, 31)
 Stanislav Szomolýnyi (59)
 Stanley Donen (7, 10)
 Star Wars (5, 83)
 Stephen King (39)
 Steve Buscemi (36, 37, 38)
 Steven Shainberg (7, 34)
 Steven Silver (7, 45, 46)
 Stewart Copeland (26)
 Strach a hnus v Las Vegas (5)
 Střihoruký Edward (5)
 Sundance (36, 49)
 Sy Parrish (56)
 Sydney (19, 20)
 Sylva Kamenická (66)
 Šakalí léta (75)
 Štefan Uher (58, 59, 60)
 Takže ahoj (58, 61)
 Taras Kuščynski (84)
 Táta v sukni (57)
 Tatjana Medvecká (68)
 Taxi Driver (5)
 Taylor Kitsch (45)
 Ted Seaborn (46)
 Teen Choice Awards (31)
 Telefonní budka (49)
 Terry Gilliam (5)
 The Public Eye (22)
 The Waiting City (49)
 Thelma Ritter (9)
 Thomas Doyle (9)
 Tim Burton (5, 22, 31)
 Tobey Maguire (31)
 Tokio (43)
 Tom DiCillo (7, 36, 37, 38)
 Tom Hanks (54)
 Tomáš Hanák (69)
 Tomáš Racek (81)
 Tomáš Sedláček (61)
 Tomáš Vorel (6)
 Tonino Guerra (14)
 Trošečnik (31)
 Twin Peaks (69, 70)
 USA (10, 29, 36, 39, 81)
 Usměvavá tvář (7, 85)
 Václava Neuzila (72)
 Valerie Chmelová (61, 62)
 Válka barev (58, 69, 70)
 Vallaloid (42)
 Vanessa Redgrave (13, 83)
 Ve městě (10)
 Věčné okamžiky Marie Larssonové (7, 41, 42)
 Venkovský učitel (6)
 Věra Chytilová (61)
 Veruschka (14)
 Veruschka von Ouhlička (84)
 Vesničko má středisková (6)
 Vít Olmer (58, 61, 62)
 Vladimír Birgus (83)
 Vladimír Smutný (67)
 Vlastimil Harapes (65, 66)
 Vlasy (6)
 Vogue (34)
 Vrcholné umění (47, 48)
 Všechno, co jste kdy chtěli vědět o sexu (ale báli jste se zeptat) (6)
 Vykoupení z věznic Shawshank (6)
 Wally Pfister (51)
 Waterloo po česku (61)
 WeeGee (7, 21, 22)
 Wendell Corey (9)
 Wendy Melvoin (49)
 White hunter, black Heart (23)
 Whitney museum of American Art (26)
 Willem Dafoe (30, 31)
 Woody Allen (6)
 Yanna Tiersena (53)
 Zdeněk Liška (63)
 Zdeněk Suchý (75)
 Zdeněk Zelenka (69)
 Zemský ráj to na pohled (71)
 Zenit E (63)
 Zlatá palma (14)
 Zlatý Globus (14, 24, 42, 52, 54)
 Zpívání v dešti (10)
 Zvěšena (7, 12, 13, 58, 69, 83, 84, 85)
 Železná lady (24)
 Živá a mrtvá (8)
 Život v oblouznění (36)
 Život v sedmém nebi (36)

Fotograf a fotografie ve filmu
Magisterská teoretická práce
Matěj Hard

Institut Tvůrčí Fotografie
FPF Slezská Univerzita v Opavě
2015

Počet stran: 90
Počet úhozů: 251 410
Počet výtisků: 4

© Matěj Hard 2015
